

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIM
DÜZEYLERİ VE AMAÇLARI
(Elazığ İli Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN**

**HAZIRLAYAN
Dinçer GÜNDOĞDU**

ELAZIĞ-2006

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi
İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları
(Elazığ İli Örneği)

Dinçer GÜNDOĞDU
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
2006; Sayfa:146

Modern çağın bir gereği haline gelen bilgisayar ve internet kullanımının yaygınlaşması yerleşik her sistemi etkilediği gibi eğitim sistemini de çok boyutlu olarak etkilemiştir ve eğitim ortamlarında bilgisayar ve internetten yararlanmak kaçınılmaz bir hal almıştır. İnternet, eğitimi okula dayalı olmaktan çıkararak, okul dışı ortamları öğrenme merkezine dönüştürmüştür. Ancak, bilgisayar ve internet kullanımının, çocuklar için pek çok yönden olumlu katkıları bulunurken, denetimsiz ortamlarda internet kullanmaları sonucunda tehlikeli olabilmektedir. Bu anlamda, evde ve okulda internet kullanan ilköğretim öğrencilerinin, interneti nasıl kullandıkları ve bu süreçte kimlerle ne tür etkileşimde buldukları önem kazanmıştır.

Bu araştırma ile ilköğretim öğrencilerinin internet kullanım düzeyleri ve amaçlarını öğrenci görüşlerine dayalı olarak ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırma tarama modelinde ve 2005-2006 öğretim yılında Elazığ il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, toplam 30 ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ilköğretim okullarının 4,5,6,7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören 408'i kız, 342'si erkek olmak üzere toplam 750 öğrenci katılmıştır.

Araştırma verileri; ilköğretim öğrencilerinin kişisel bilgilerinin yer aldığı "İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları" ve araştırmanın amacına uygun olarak "İnternet Yeterlik Düzeyi" likert türünde anketler geliştirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde ise SPSS paket programı kullanılarak elde edilen veriler sayısallaştırarak sunulmuştur.

III

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri orta derece olan “Orta düzey” seviyesindedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun interneti sıklıkla kullandıkları, yaş büyüdükçe internet kullanma oranında artış olduğu grlmştir.

Anahtar sözcükler: internet, öğrenciler, ilköğretim, internet yeterliği.

ABSTRACT

**Master Thesis
Levels And Aims Of Usage Of
Internet By Primary School Students
(Example of Elazığ)**

**Dinçer GÜNDOĞDU
Firat University Institute of Social sciences
Main programme of Education Sciences
2006; Page: 146**

Spread of usage of computer and internet which has become a necessity of modern age has also effected education system in many dimensions as it did in every settled systems and it has become inevitable to benefit from computer and internet in educational environment. Internet has converted school out environments into learning centers by taking education out of school based characteristic. On the other hand although usage of computer and internet has many positive contributions to children, it can be dangerous if it is used in uncontrolled environments. In this sense the point of how primary school students use computer and internet, who uses them at home and in school, and what kind of interactions they realize with whom, in this process.

By this research discover of primary school students' internet usage levels and aims based on students' view has been aimed.

Research model has been realized in 2005-2006 educational year in 30 primary schools in the center of Elazığ which are dependent on Ministry of National Education. 750 students from 4., 5., 6., 7., 8. classes 408 of which are female and 342 of which are male have participated in this research.

As research data, questionnaires in the likert type named as 'Internet usage levels and aims' which contains individual information of primary school students and 'Internet qualification level' which is proper to research aim, have been used. In the analyses of these data SPSS program has been used in order to present by digitizing.

According to the findings of this research students internet qualification level is in the Middle Level.It has been seen that internet is being used ordinarily and rate of internet usage increases as age increases.

Keywords:internet, students, primary education, internet qualification

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
ÖNSÖZ.....	XIII
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Alt Amaçları.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Sayıtlılar	4
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar	4
1.8. Kısaltmalar	5
BÖLÜM II	6
2. İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ	6
2.1. İNTERNET	6
2.1.1. İnternet Nedir?.....	6
2.1.2. İnternet Ne işe Yarar?	7
2.1.3. İnternete Nasıl Bağlanılır?.....	7

2.2. İNTERNETİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	8
2.2.1. Dünyada İnternetin Tarihsel Gelişimi.....	8
2.2.2. Türkiye’de İnternet’in Tarihsel Gelişimi	9
2.3. İNTERNETİN MEVCUT DURUMU	10
2.3.1. Dünyada İnternet Sektörünün Durumu	10
2.3.2. İnternetin Türkiye’deki Mevcut Durumu.....	11
2.4. İNTERNET HİZMETLERİ	14
2.5. İNTERNETİN EĞİTİME YANSIMALARI.....	19
2.6. BİR EĞİTİM ORTAMI OLARAK İNTERNET	21
2.6.1. İnternet Temelli Eğitimin Yararları ve Sınırlılıkları.....	29
2.7. ÇOCUKLAR VE İNTERNET KULLANIMI	33
2.7.1. Çocuklar Hangi Yaşta İnternet Kullanmalıdır?	34
2.7.2. Çocuklar İçin İnternet’te Neler Var?	41
2.7.3. Çocukların İnternet Kullanmasında Yetişkin Rolü Nedir?	43
2.7.4. Çocukların Ev Ortamında İnternet Kullanımı İle İlgili Yaşanabilecek Sorunlar Nelerdir?	45
2.7.5. İnternet Kullanımının Çocuklar Açısından Olumlu Yönleri Nelerdir?	49
2.7.6. İnternet Kullanımının Çocuklar Açısından Olumsuz Yönleri Nelerdir?	49
2.7.7. Çocukların Daha Güvenli İnternet Kullanması İçin Neler Yapılabilir?.....	52
2.8. İLKÖĞRETİM BASAMAĞINDA İNTERNET’İN KULLANIM OLANAKLARI.....	53
2.8.1. Dünyadan Uygulama Örnekleri.....	55
2.8.2. Türkiye’den Uygulama Örnekleri.....	56
2.9. DÜNYA’DA VE TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM BASAMAĞINDA İNTERNET KULLANIMINA İLİŞKİN VAR OLAN DURUM.....	57
2.10. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	61
2.10.1. Dünyada İlköğretimde İnternet Kullanımına İlişkin Yapılmış Araştırmalar	61
2.10.2. Türkiye’de İlköğretimde İnternet Kullanımına İlişkin Yapılmış Araştırmalar.....	68

BÖLÜM III	72
3. YÖNTEM	72
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	72
3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ.....	72
3.3. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ.....	73
3.4. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ.....	75
3.4.1. İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları Anketi	75
3.4.2. İnternet Yeterlik Düzeyi Anketi: Bu araştırmanın bağımlı görünümlü değişkeni, internet kullanan ilköğretim öğrencilerinin internet yeterlik düzeyidir.	77
BÖLÜM IV	81
4. BULGULAR VE YORUMLAR	81
4.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL BİLGİLERİNE İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	81
4.2. ARAŞTIRMANIN ALT AMAÇLARINA İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR	108
BÖLÜM V	121
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	121
5.1. SONUÇ.....	121
5.2. ÖNERİLER.....	125
KAYNAKÇA	127
EKLER	141
EK 1: İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları Anketi	141
EK 2: İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Yeterlik Düzeyi Anketi.....	145
ÖZGEÇMİŞ	146

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: 2005-2006 öğretim yılı Elazığ ili merkez ve ilçeler bazında toplam okul ve öğrenci sayıları	73
Tablo 2: 2005-2006 öğretim yılı Elazığ ili merkezinde araştırmanın örneklemini için seçilen okullar ve toplam öğrenci sayıları	74
Tablo 3: Araştırmanın Değişkenleri	76
Tablo 4: İnternet Yeterlik Düzeyleri ile İlgili Davranışsal Beceriler ve Madde Sayıları	79
Tablo 5: Öğrencilerin Okudukları Okulların Bulunduğu Bölgelere Göre Dağılımı	81
Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı	82
Tablo 7: Araştırmaya Kapsamına Alınan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	83
Tablo 8: Ailelerin Yaşadıkları Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı	84
Tablo 9: Öğrenci Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	85
Tablo 10: Öğrenci Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	86
Tablo 11: Öğrencilerin Evlerinde Bilgisayar Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı	87
Tablo 12: Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım Sürelerine Göre Dağılımı	87
Tablo 13: Öğrencilerin İnterneti Tanıma Dağılımları	88
Tablo 14: Öğrencilerin İnternete Abone Olma ve Yüzde Dağılımları	89
Tablo 15: Öğrencilerin İnternete Bağlanma Yerleri ve Yüzde Dağılımları	90
Tablo 16: Öğrencilerin İnternet Kullanmayı Öğrenme Şekilleri ve Yüzde Dağılımları	91
Tablo 17: Öğrencilerin Haftalık İnternet Kullanma Süreleri ve Yüzde Dağılımları	92
Tablo 18: Öğrencilerin İnternet Kullanımında Başarı Düzeyi ve Yüzde Dağılımları	93
Tablo 19: Öğrencilerin Web Sitelerini Kullanma Durumu ve Yüzde Dağılımları	94
Tablo 20: İnternet İle İlgili Yenilikleri Öğrenme Durumu ve Yüzde Dağılımları	96
Tablo 21: Öğrencilerin E-postaya Sahip Olma Durumu ve Yüzde Dağılımları	97
Tablo 22: E-posta Sunucularını Kullanma Durumu ve Yüzde Dağılımları	98
Tablo 23: Öğrencilerin Haftalık Sohbet Programlarını Kullanma Süreleri ve Yüzde Dağılımları	99
Tablo 24: Öğrencilerin Web Sayfasına Sahip Olma Durumu ve Yüzde Dağılımları ...	100
Tablo 25: İnternet Kullanımının Derslerdeki Başarıyı Arttırma Durumu ve Yüzde Dağılımları	100

Tablo 26: Arama Motorlarını Kullanma Durumu ve Yüzde Dağılımları.....	101
Tablo 27: İnternette Oyun Oynama Durumu ve Yüzde Dağılımları.....	102
Tablo 28: Oyun Tercihleri Durumu ve Yüzde Dağılımları	103
Tablo 29: İnternet Üzerinden Alış-Veriş Yapma Durumu ve Yüzde Dağılımları.....	104
Tablo 30: İnternet Üzerinden Alış-Veriş Yapma Sıklığı ve Yüzde Dağılımları	105
Tablo 31: İnternet'in Sağladığı Avantaj Durumu ve Yüzde Dağılımları	106
Tablo 32: İnternet'in Olumsuz Yönleri ve Yüzde Dağılımları.....	107
Tablo 33: Eğitim Bölgesi Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	109
Tablo 34: Eğitim Bölgesi Değişkenine Göre Normal Dağılım Göstermeyen Maddelerin Geneline İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları.....	110
Tablo 35: Eğitim Bölgesi Değişkenine Göre Öğrencilerin İnternet Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farkın Olduğu Maddelere İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları	111
Tablo 36: Okudukları Sınıf Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	112
Tablo 37: Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Normal Dağılım Göstermeyen Maddelerin Geneline İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları.....	112
Tablo 38: Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Öğrencilerin İnternet Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farkın Olduğu Maddelere İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları	113
Tablo 39: Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Maddelerin Genelinde t-Testi Sonuçları	114
Tablo 40: Ailenin Yaşadığı Bölge Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	115
Tablo 41: Babanın Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	115
Tablo 42: Annenin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	116
Tablo 43: Öğrencilerin Bilgisayara Sahip Olma Durumuna Göre Maddelerin Genelinde t-Testi Sonuçları	117
Tablo 44: Bilgisayar Kullanım Süresi Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	117

Tablo 45: İnterneti Bilme Düzeyi Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	118
Tablo 46: Öğrencilerin İnternete Abone Olma Durumuna Göre Maddelerin Genelini t-Testi Sonuçları.....	118
Tablo 47: Öğrencilerin İnternete Bağlandıkları Yer Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	119
Tablo 48: İnternete Bağlanma Yeri Değişkenine Göre Normal Dağılım Göstermeyen Maddelerin Geneline İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları	119
Tablo 49: İnternete Bağlanma Yeri Değişkenine Göre Öğrencilerin İnternet Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farkın Olduğu Maddelere İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları.....	120

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1. Türkiye’de 1998-2005 Yılları Arasında İnternet Gelişim Rakamları (*1000) ..	12
Şekil 2. Türkiye’de 2000-2005 Yılları Arası Bilgisayar Sayısı ve İnternet	13
Şekil 3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi.....	82
Şekil 4. Öğrencilerin cinsiyet düzeyi	83
Şekil 5. Öğrencilerin yaşadıkları yerleşim yerleri düzeyi	84
Şekil 6. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi	85
Şekil 7 . Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi	86
Şekil 8. Bilgisayar kullanma süresi	88
Şekil 9. İnternet nedir, biliyor musunuz?	89
Şekil 10. İnternete abone olma durumu.....	90
Şekil 11. İnternet öğrenme durumları.....	92
Şekil 12 . Haftalık İnternet Kullanma Süresi	93
Şekil 13. İnternet Kullanımı Başarı Durumu	94
Şekil 14. Web sitelerini kullanma durumu	95
Şekil 15. İnternet ile ilgili yenilikleri öğrenme durumu	96
Şekil 16. E-posta kullanma durumu	97
Şekil 17 . E-posta sunucularını kullanma durumu	98
Şekil 18. Sohbet programlarını kullanma durumu	99
Şekil 19. İnternet kullanımının derslerdeki başarıyı artırma durumu	101
Şekil 20. Arama motorlarını kullanma durumu	102
Şekil 21. İnternet üzerinden oyun oynama durumu	103
Şekil 22. Oyun tercihleri durumu.....	104
Şekil 23. İnternette alış-veriş yapma durumu	105
Şekil 24. İnternette alış-veriş yapma sıklık durumu.....	106
Şekil 25. İnternetin sağladığı yarar durumu	107
Şekil 26. İnternetin olumsuzluk durumu	108

ÖNSÖZ

Günümüz dünyasında teknolojik açıdan ilerlemiş bir çok ülke, artık gerçek gücün fiziksel güçte değil de eğitilmiş insan beyninde olduğunun farkına varmışlardır. Bu önemli gelişme sonucunda her ülke eğitimini teknolojinin gereklerini yerine getirecek şekilde yeniden yapılandırma sürecine girmişlerdir. Gelişmelerin ortasında olan bir ülke olarak, bizimde eğitimdeki bu oluşuma seyirci kalmamız düşünülemez.

İçinde bulunduğumuz çağın bir gereği haline gelen internet, her kesimin olduğu gibi çocukların da yaşamına girmiştir. İnternetin, başta eğitim olmak üzere çeşitli alanlarda yararları olduğu herkes tarafından bilinmektedir. İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım düzeylerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırma ile ilgili literatüre katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında, karşılaşılan güçlüklerin aşılmasında ve çalışmanın her aşamasında, deneyimlerini ve yardımlarını paylaşan, beni yüreklendiren tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Yüksek lisans öğrenimim boyunca sayelerinde değerli bilgiler edindiğim Eğitim Bilimleri Bölümü'ndeki tüm hocalarıma; çalışma sırasında sevgi ve desteklerini esirgemeyen sevgili aileme ve eşim Nazmiye GÜNDOĞDU'ya teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında beni destekleyerek her an yanımda olan, dostluğunu, arkadaşlığını benden esirgemeyen A. Osman Öğrenmiş'e, Oğuzhan ZİREK'e ve Bilal TEKİN'e teşekkür ederim.

Araştırma kapsamında yer alan Elazığ il merkezi ilköğretim okullarındaki okul yöneticileri, öğretmenler ve verilerin ortaya çıkmasını sağlayan sevgili öğrencilere teşekkür ederim.

Dinçer GÜNDOĞDU

Elazığ-2006

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım düzeyleri ve amaçlarını belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sayıtlıları, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem

Günümüzde toplumsal yaşamın bir parçası durumuna gelen internet, ortam olarak içerisinde birçok araç bulundurmaktadır. Bu araçların toplumsal yaşamda kullanılan araçlara olan benzerliği ve kullanım kolaylığı nedeniyle, internet kullanımı hızla yaygınlaşmıştır (Alkan, Deryakulu ve Şimşek, 1995).

İnternet ve bilgisayar teknolojilerindeki hızlı gelişmelerden etkilenen alanlardan bir tanesi de eğitimidir. Özellikle 1990 yılından sonra hızlı bir gelişim gösteren, yazılı, sesli ve görüntülü iletişim-etkileşim imkanı sunan internetin tüm dünyada hızlı bir gelişme süreci içerisine girmesi, web üzerinden eğitim kavramını ortaya çıkarmıştır. Son yıllarda internet üzerinden eğitim veren ve eğitimlerini internet ile destekleyen öğretim kurumlarının sayısında bir artış gözlenmektedir (Lockwood 2001; Oliver ve McLoughlin 2001; Bork 2001; Damoense 2003). Geleneksel ortamda sunulan derslerin internet olanaklarının kullanılması ile zenginleştirilmesi şeklinde tanımlanan eğitime, internet yoluyla eğitim veya web üzerinden eğitim adı verilmektedir (Kaya, 2002).

Eğitim ortamlarında kullanılacak olan bilgi ve iletişim teknolojileri arasında internet önemli bir yer tutmaktadır. Artık öğrenciler okul ve sınıf gibi öğrenme ortamlarına, evden ya da internet kafe gibi ortamlardan hiç değilse bir kere olsun internete bağlanmayı öğrenmiş olarak gelmekte ve okul ortamlarında kullanılacak olan eğitim teknolojilerinin de en az bu düzeyde olmasını beklemektedirler.

İçinde bulunduğumuz çağın bir gereği haline gelen internet, her kesimin olduğu gibi çocukların da yaşamına girmiştir. İnternetin, başta eğitim olmak üzere çeşitli

alanlarda yararları olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Ancak, internet kullanımının, çocuklar için tehlikeler de içerdii yadsınamaz. Bunun için alınacak önlemler ile çocukların bu tehlikelerden korunması mümkün olmaktadır.

Günümüzde öğrenciler okullarda internet kullanabildikleri gibi, evde, internet kafeler gibi okul dışında da internete erişebilmektedirler. Bu nedenle, ilköğretim öğrencilerinin internet kullanma durumları araştırılması gereken bir konu olarak önem kazanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin internet kullanım düzeylerini ve amaçlarını belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Alt Amaçları

1. İlköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin bireysel özellikleri ve internet yeterli düzeylerine ait görüşleri ile araştırmanın değişkenleri olan;

- 1.1. araştırmanın yapıldığı eğitim bölgesi,
- 1.2. araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri,
- 1.3. araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyeti,
- 1.4. araştırmaya katılan öğrencilerin yaşam alanı,
- 1.5. araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumu,
- 1.6. araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu,
- 1.7. araştırmaya katılan öğrencilerin bilgisayara sahip olma durumu,
- 1.8. araştırmaya katılan öğrencilerin bilgisayar kullanım süreleri,
- 1.9. araştırmaya katılan öğrencilerin interneti kullanabilme durumları,
- 1.10. araştırmaya katılan öğrencilerin internet aboneliğine sahip olma durumları,
- 1.11. araştırmaya katılan öğrencilerin internete bağlanma yerleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

İnternet temelli eğitim bütün dünyada giderek yaygınlaşmaktadır. Eğitimde bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin kullanılması ile beraber sınıf içerisinde bilgisayar kullanımının artması, daha geniş kitlelere eğitim verilmesi, bilgiye kolay ve rahat bir şekilde ulaşılabilmesi, internet destekli öğretim modelini ortaya çıkarmıştır (Seal ve Przasnyski, 2001: aktaran; Cabı 2004).

Günümüzde bilgiye ulaşma, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi organize etme, bilgiyi kullanma ve bilgiyi diğerleriyle paylaşma çok önem kazanmıştır. Bütün bunların sonucu olarak da, öğretim ortamında bizi bilgiye ulaştıracak, bilgiyi kullanabilmemizi ve yayabilmemizi sağlayacak her türlü aracı kullanmak zorunda olacağımızı söyleyebiliriz. Günümüzde geçerli olan beceriler için kullandığımız yöntemlerin ve öğretim programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve değişmesi gerekmektedir. Artık, bilgi teknolojileri kültürü ve ekonomiyi zorlayan bir güç olmuştur. Bu nedenle, teknoloji ile öğretim programının değişmesi gerekmektedir. Öğretim yöntemleri ve kapsamı, çağın ve toplumun gereksinimlerine göre yeniden ele alınması gerekmektedir. Bütün bunların yanı sıra, bireylerin yaşama hazırlanması gereken eğitim kurumlarının yukarıda sözü edilen becerileri kazandırmada bilişim teknolojilerinden yararlanması zorunlu hale gelmiştir.

Yaşamımızın her alanını etkileyen bu hızlı değişmelerin, öğretim sürecimizi de etkileyeceği açıktır. Yaşamımızda alışık olduğumuz araçların yerlerini alışkın olmadığımız araçlar almaktadır. Bu araçlar hızla yaygınlaşmakta ve kullanılmaktadır. Bu süreçte bu önemli teknolojinin ülkemizde yeni yetişen genç kuşak tarafından olumlu bir şekilde kullanılması hem onlara hem de gelecek adına ülke kalkınmasına katkıda bulunacaktır. Bu gelinen noktada ilköğretim öğrencilerinin internet yeterlik düzeyine ilişkin araştırma ve internetin okullarda etkili şekilde kullanılması bu araştırmanın önemini arttırmaktadır.

1.5. Sayıtlılar

1. Araştırmada kullanılan “İnternet Yeterlik Düzeyleri Anketi” ve “İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları Anketi” ilköğretim öğrencilerinin internet yeterliklerini ölçmek için uygundur.
2. Seçilen araştırma yöntemi, bu araştırmanın amacına, konusuna ve problemlerin çözülmesine uygundur.
3. Araştırmada kullanılan istatistiksel çözümleme yöntemleri araştırmanın problem ve alt problemlerine uygundur.
4. Öğrencilerin “İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları Anketi” ile “İnternet Yeterlik Düzeyleri Anketi” formuna verdikleri cevaplar var olan durumu yansıtmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma, 2005-2006 öğretim yılında Elazığ ili merkezinde bulunan 5 eğitim bölgesinde yer alan 30 okulda random yöntemle seçilmiş 4,5,6,7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrenci görüşleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma kapsamına Elazığ ilindeki özel okullar dahil edilmemiştir.

1.7. Tanımlar

İlköğretim: İlköğretim 6-14 yaş grubundaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır. İlköğretim kız ve erkek bütün yurttaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur (www.meb.gov.tr).

İnternet: İnternet, dünya üzerinde mevcut milyonlarca ağın birbiriyle ortak bir protokol çerçevesinde iletişim kurmasını ve birbirlerinin kaynaklarını paylaşmasını

sağlayan iki ya da daha fazla yerel ya da geniş alan ağı arasında kurulan kaynak kümesidir (MEB 1999, 291).

İnternet temel kullanım becerileri: İnternet temel kullanım becerileri, e-posta gönderme ve alma, e-postaya dosya ekleme, internette bilgi arama, adresleri tanıma, arama motorlarını kullanma, sohbet ortamını kullanma, haber listelerine üye olma gibi temel bilgileri kapsamaktadır (Sarı, 2000).

1.8. Kısaltmalar

E-posta: Elektronik Mektup

Meb: Milli Eğitim Bakanlığı

Ulakbim :Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi

www: World Wide Web

Web: World Wide Web

BÖLÜM II

2. İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

2.1. İNTERNET

2.1.1. İnternet Nedir?

Dünya üzerindeki tüm bilgisayarları birbirine bağlayan ve bu şekilde tüm bilgisayarların iletişimini sağlayan uluslararası en büyük bilgisayar ağına “İnternet” adı verilmektedir. Başka bir tanıma göre; internet, dünya üzerinde mevcut milyonlarca ağın birbiriyle ortak bir protokol çerçevesinde iletişim kurmasını ve birbirlerinin kaynaklarını paylaşmasını sağlayan iki ya da daha fazla yerel ya da geniş alan ağı arasında kurulan kaynak kümesidir (MEB 1999, 291).

Dünya üzerinde bulunan bütün bilgisayarlar; kişisel bilgisayarlardan, çok kullanıcı sistemlere kadar, model ve marka bağımlılığı olmaksızın, dünya üzerinde nerede olursa olsun, internet aracılığı ile iletişim kurabilmektedir. Kısaca internet; birçok bilgisayar sistemini birbirine bağlayan, dünya çapında yaygın bir iletişim ağıdır (“İnternet Nedir? 2001).

İnternet herhangi bir kişi ya da kuruma ait olmayıp, dünyanın ortak olarak kurduğu ve geliştirdiği bir sistemdir. Dolayısıyla da internet ortamında istenilen serbestlikte hareket edebilir ama bu her istediğinizi yapabilirsiniz anlamında değildir. Her ülkenin gerek bilgi verme ve gerekse de bilgi almada belli kural ve düzenlemeleri vardır.

İnternet üzerinde bilgi, hem nitelik, hem de nicelik olarak sürekli artmaktadır. Özellikle internetteki bilgilerin kolay güncellenebilir olması, bilginin nitelik ve nicelik açısından artışını daha da hızlandırmaktadır. Bugün milyarlarca sayfa ile ifade edilen bilgi bütünü internet ortamında kullanıcıya sunulmuştur ve bu bilgi her geçen gün artmaktadır.

2.1.2. İnternet Ne işe Yarar?

Bilgi paylaşımı için global bir yapı sağlayan internet, iletişime de farklı boyutlar kazandırmıştır. İnternetin başlıca kullanım amaçları şunlardır;

- Dünyanın en büyük kütüphanelerinde araştırma yapabilirsiniz,
- Farklı ülkelerde yaşayan meslektaşlarınızın yaptıkları çalışmalarını inceleyebilirsiniz,
- Başka bir ülkede öğrenim gören çocuğunuza elektronik postayla mektuplarınızı bedava ve çok kısa zamanda gönderebilirsiniz,
- İnternet üzerinden eğitim veren bir üniversitede okuyup mezun olabilirsiniz,
- Farklı mekanlardaki arkadaşlarınızla sohbet edebilirsiniz,
- Filmlerin tanıtım görüntülerini izleyip, akşam gideceğiniz filmi seçebilir, biletinizi de satın alabilirsiniz,
- Alış-veriş yapabilirsiniz, rezervasyon yaptırabilirsiniz,
- Anket yapılabilir, yapılan bir anketi cevaplandırabilirsiniz,
- Kendi web sayfanızı hazırlayarak çalışmalarınızı yayımlayabilirsiniz.

İnternet, insanoğlunun şimdiye kadar yapılandığı en büyük iletişim sistemidir. Özel bir yöneticisi olmayan, demokratik bir yapıdır. Tüm kullanıcıların düşüncelerini özgürce ifade edebildikleri bir ortamdır.

2.1.3. İnternete Nasıl Bağlanılır?

İnternete kişisel bağlantı için bir bilgisayara, bir modeme, bir telefon bağlantısına ve servis sağlayıcıdan alınmış kullanıcı şifresine gereksinim vardır.

Modem: Modem internete bağlanmak için gerekli olan bir donanımdır. Modem olmadan kesinlikle internet ortamına giriş yapılamaz. Bilgisayar sinyalleri ile telefon hattı üzerindeki sinyaller birbiriyle uyuşmaz. Bu yüzden modem, telefon hattı ile bilgisayar arasındaki sinyal dönüşümünü sağlar. Çift yönlü çalışır. Bilgisayardaki sinyalleri telefon sinyallerine dönüştürdüğü gibi ters işlem yaparak telefon sinyallerini de bilgisayar sinyallerine dönüştürebilir (<http://www.bendevar.com>).

Telefon Hattı: Bilindiği gibi internet bir geniş alan ağıdır. Geniş alan ağındaki bilgisayarlarda birbirleriyle telefon hattı vasıtasıyla iletişim kurarlar. Bu yüzden internete bağlanmak için mutlaka telefon hattı olmalıdır.

Servis Sağlayıcı: İnternete bağlanmayı sağlayan aracı kuruma servis sağlayıcı denir. İnternete bağlanmak için servis sağlayıcı kurumdan kullanıcı şifresi ve bağlantı için kullanılacak telefon numarası alınır. Bağlantı kurulduğunda servis sağlayıcı, bilgisayar için geçici bir IP adresi belirler. Farklı bağlantılarda IP adresi değişerek internete bağlantı yeni bir IP adresi ile sağlanır.

Servis sağlayıcının hat kapasitesi, internete bağlanma hızını etkiler. Seçiminizi yaparken servis sağlayıcıların hat kapasitelerini öğrenip, en yüksek olanını seçmeniz internete bağlantı hızınızı olumlu yönde etkileyecektir.

2.2. İNTERNETİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.2.1. Dünyada İnternetin Tarihsel Gelişimi

İnternet ilk olarak 1962 yılında Licklider tarafından hayal edilmiştir. Daha sonra Kleinrock tarafından teknik alt yapısının temeli atılmıştır. Bu alt yapı çalışmalarından sonra internetin tam anlamıyla oluşması 1969 yılında olmuştur.

İnternetin tam olarak kuruluşu 1969 yılında Amerikan Savunma Bakanlığı'nın, üniversiteleri diğer savunma araştırma merkezlerine bağlama aşamasında olmuştur. Burada amaç esnek, görülmez bir araştırma aracı oluşturmaktır. Ağ özellikle bir merkezi olmayacak şekilde tasarlanmıştır. Böylece bir nükleer saldırı olduğunda yeni iletişim sistemi bütünü ile yok olmayacaktır. 1969 yılında Amerikan Savunma Bakanlığı geliştirme kolu olan Savunma İleri Düzey Araştırma Projeleri Kurumu bilgisayar bilimleri ve askeri araştırma projelerini desteklemek için ARPANET adında paket anahtarlama ağı oluşturmaya başlamıştır. Bu ağ ABD'deki üniversite ve araştırma kuruluşlarının değişik tipteki bilgisayarlarını da içererek büyüdü. 1973 yılında ağ için bir protokol seti geliştirmek amacıyla Stanford Üniversitesi'nde bir internet çalışma projesi başlatıldı. 1978'e kadar İletim Kontrol Protokolü'nün dört uyarlaması

geliştirildi. 1980’de bu küme sabitleşti ve ARPANET’e bağlı bilgisayarlar arasındaki iletişim kolaylaştı. 1983’te tüm ARPANET kullanıcıları İletim Kontrol Protokolü/ İnternet Protokolü olarak bilinen yeni bir protokole geçiş yaptılar. ARPANET 1990 yılında kullanımdan kalktı. Yerine Amerika, Avrupa, Japonya ve Pasifik ülkelerinde ticari ve hükümet işletimindeki omurgalar aldı. ARPANET’in kaldırılmasına rağmen iletim kontrol protokolü/ internet protokolü kullanılmaya devam etti ve geliştirildi.

Bilgisayarın kullanımı yaygınlaştıkça internetin kullanımı da yaygınlaştı, hatta son zamanlarda internetin yaygınlaşması ve popülerliği bilgisayarın kullanımını geçti. İnsanlar giderek askeri amaçlar dışında da bilgileri ve araştırmaları paylaşmaya başladılar. Kamu sektörü, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinden oluşan çeşitli koalisyon örgütleri bu alanda çalışmalar yürütmektedirler (Tuna, 2000).

2.2.2. Türkiye’de İnternet’in Tarihsel Gelişimi

12 Nisan 1993 yılında TÜBİTAK-ODTÜ (TR-NET) işbirliği ile DPT projesi çerçevesinde Türkiye global internete bağlanmıştır. 64 kbit/san hızında ki bu hat ODTÜ’den uzun bir süre ülkenin tek çıkışı olmuştur. Daha sonra Ege Üniversitesi (1994), Bilkent (1995), Boğaziçi (1995), İTÜ (1996) bağlantıları gerçekleştirilmiştir. Türk Telekom’un 1995 yılında açtığı ihale ile bir konsorsiyum tarafından oluşturulan TURNET 1996 Ağustos ayında çalışmaya başlamıştır. Bunun yanı sıra Haziran 1996 tarihinde TÜBİTAK bünyesinde Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) adıyla yeni bir merkez kurulmuştur.

ULAKBİM’in temel görevlerinden biri en yeni teknolojileri kullanarak Türkiye çapında tüm eğitim ve araştırma kuruluşlarını birbirine bağlayacak Ulusal Akademik Ağ (ULAKNET) adıyla hızlı bir iletişim ağı kurmak ve bu ağ aracılığı ile bilgi hizmetleri vermektir

Türkiye’de transmisyon hatlarını kurma yetkisi ve bunlar üzerindeki mülkiyet hakkı 10.06.1994 tarih ve 4000 sayılı kanunda değişik 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu’nun 1.maddesi gereğince Türk Telekomünikasyon A.Ş. (Türk Telekom)’ne ait bulunmaktadır. Böylece Türk Telekom’un internet omurgası konusunda da tekel yetkisi

vardır. Buna karşılık, omurganın diğer alt sistemlerinin mülkiyeti Türk Telekom dışındaki özel ve kamu kuruluşlarına ait olabilir. Diğer yandan Türk Telekom, kanunun 2. ve 3.maddeleri gereğince özel ve kamu kuruluşlarına ruhsat verebilmektedir (İçel, 1998, s.415).

Şu anda Türkiye'nin internet çıkışını sağlayan merkezleri dört grupta toplayabiliriz.

1. Üniversite ve akademik kuruluşların internet bağlantılarını sağlayan ULAKNET çıkışları,
2. Genellikle ticari kuruluşların ve internet servis sağlayıcılarının (ISS) yararlandığı TURNET çıkışları,
3. Bazı özel şirketlerin ve servis sağlayıcıları, TURNET ile yaptıkları internet Erişim Noktası, (İEN) anlaşması sonrasında kullandıkları firma bazlı doğrudan yurtdışı internet çıkışları,
4. Bunların dışında kalan diğer bağlantılar

Ülkemizde internet kullanımı ilk olarak 1993 yılında olmuştur. İlk yıllarda oldukça az bir kitle tarafından kullanılmaya başlanan internet, özellikle donanım fiyatlarındaki düşüşler, internet servis sağlayıcılarının çoğalması ve internette Türkçe içerikli sitelerin oluşturulması ile büyük bir hız kazanmıştır.

2.3. İNTERNETİN MEVCUT DURUMU

2.3.1. Dünyada İnternet Sektörünün Durumu

Günlük yaşamında interneti bir şekilde kullanan kişi sayısı her geçen gün artmaktadır. 1993 yılında dünya çapında internet kullanıcılarının sayısı 900.000 iken 2002 yılında bu sayı 544 milyona ulaşmıştır.

AC Nielsen araştırma şirketi tarafından sağlanan verilere göre 2005 yılında internet kullanıcı sayısı dünya çapında 939 milyona ulaşmıştır. "Internetworldstats" ın araştırma şirketi ACNielsen'e dayanarak yayımladığı verilere göre, en çok internet

kullanıcısı 203 milyon kişiyle ABD, ikinci sırada 103 milyon internet kullanıcısıyla Çin, üçüncü sırada ise 78 milyon internet kullanıcısıyla Japonya bulunuyor. Nüfusa göre yapılan bu sıralamada ise Türkiye 24. sırada yer alıyor (www.biltec.org).

Uluslararası Telekom Birliği (ITU), Organizasyon ve Ekonomik İşbirliği ve Gelişme raporları ile endüstri araştırmalarından derlenen rapora göre, dünyada internet kullanan kişi sayısı 2005 sonu itibariyle 1 milyara ulaştı. Bu sayının 1/4'ü yani 250 milyon kullanıcının evlerinde geniş bant internet erişimi olduğu tahmin ediliyor. Raporu derleyen eMarketer firması 1 milyara ulaşılmasının önemli bir dönüm noktası olduğunu bildiriyor. Şirket, 1 milyar kişiden 845 milyonunun interneti düzenli olarak kullandığını da açıkladı (<http://turk.internet.com>).

Ancak her yeni teknolojiye olduğu gibi, bu global dağılım her bölgede benzer şekilde gerçekleşmemiştir. Amerika, Avrupa ve Çin, Japonya, Kore, Tayvan, Hong Kong ve Singapur gibi Doğu Asya ülkelerinde internetin kullanımı hızla artmıştır. Latin Amerika, Afrika, Orta Doğu ve Hindistan ise bu gelişimin arkasında kalmıştır.

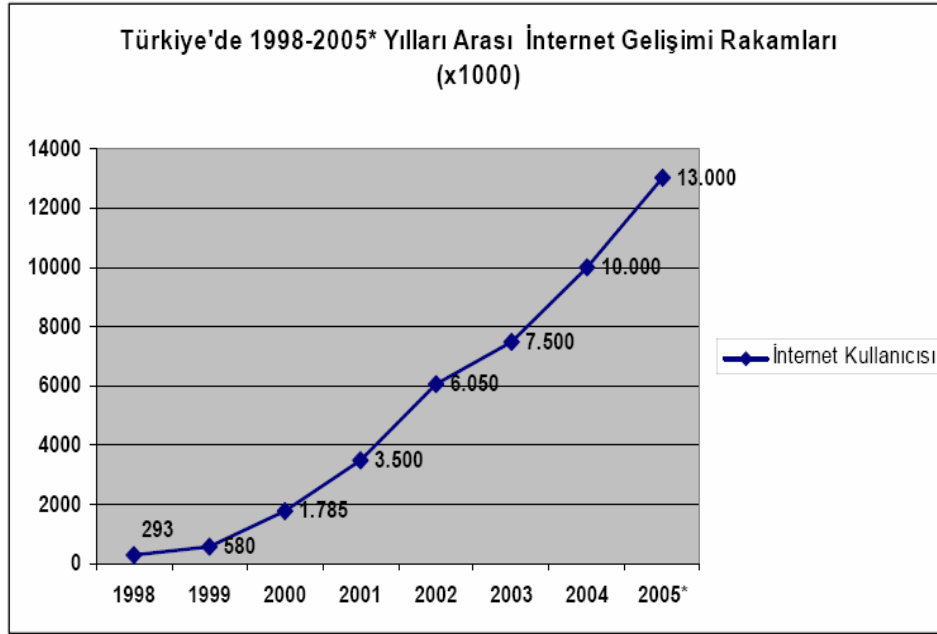
İnternet doğası gereği coğrafi nitelik taşımamaktadır. Ancak internet coğrafyası, internet üzerinden akan bilgi ve kullanıcıların özelliklerine göre açıklanabilir. Son on yılda ABD kullanıcıları ve İngiltere, interneti ABD merkezli bir oluşum olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, Avrupa, Asya ve dünyanın diğer ülkelerindeki kullanıcı sayısı arttıkça internet çok kültürlü, çok dilli ve çok kutuplu bir olguya dönüşmektedir.

2.3.2. İnternetin Türkiye'deki Mevcut Durumu

İnternetin Türkiye'de önemi çok kısa sürede fark edilip yararlanılmaya başlanmıştır. 2000 yılında kullanıcı sayısı 1.785.000 olan internetin, bir yıl içinde %100'den fazla olan hızlı yükselişi, 2003'ten 2004'e geçişte de sürmüştür. 2005 yılında bu yükselişin 13 milyon civarı olması bekleniyor.

The Roper Reports Worldwide adlı Amerikan strateji şirketinin 30 ülkede yaptığı araştırmada, Türkiye, internet kullanıcı sayısı son iki yılda en hızlı artan ülke olarak

gösterilmiştir. Araştırmaya göre bilgisayar ve internet pazarından en çok gelir elde eden beş ülke sıralamasında Japonya ilk sırada, Türkiye ise ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye'yi Tayvan, Almanya ve Suudi Arabistan izlemiştir. Son iki yılda internet kullanımındaki gelişmeler kategorisinde yapılmış olan değerlendirmeye göre de Türkiye, 30 ülke arasında internet kullanıcı sayısı en hızlı artan ülke olarak gösterilmiştir. Ayrıca, Türkiye'de internet kullanımının % 19 olduğu belirtilmiştir (<http://internethaftasi.org.tr>).

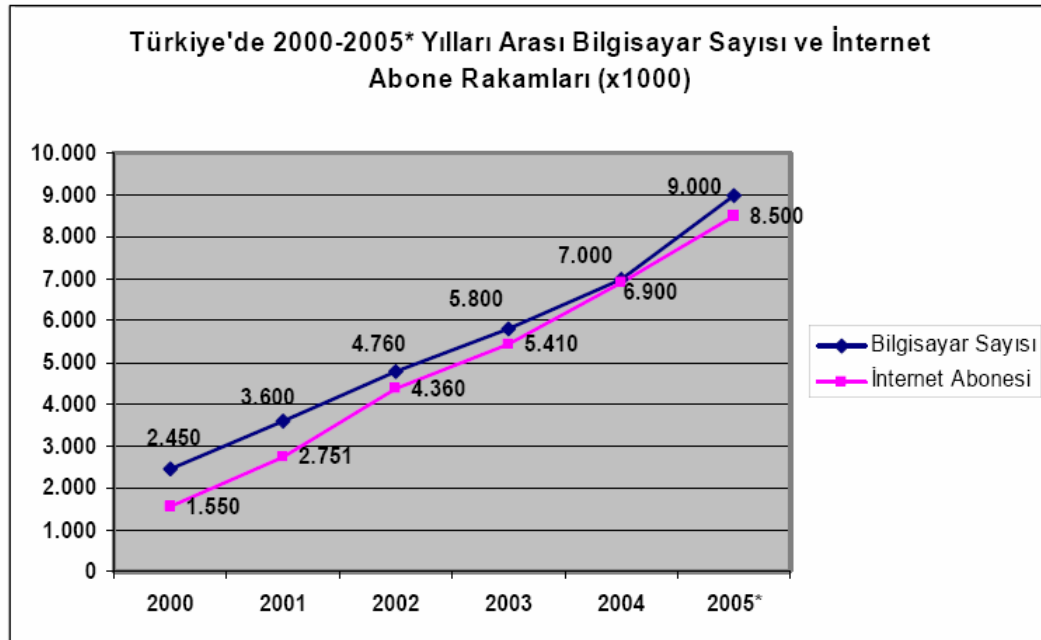
Şekil 1. Türkiye'de 1998-2005 Yılları Arasında İnternet Gelişim Rakamları (*1000)

Araştırma sonucunda, nüfusunun % 44'ü internet kullanan ABD, son iki yılda kullanıcı oranındaki artış hızı ile Türkiye'nin ardından ikinci sırada yer almaktadır. Bu rakamlardan daha da önemlisi, internet kullanıcılarının demografik yapı, eğitim düzeyi ve kazanç bakımından değişiklik göstermeye başlamış olmasıdır.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 2005 yılı Haziran ayı içerisinde yaptığı "Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı" başlıklı araştırma sonuçlarına göre; evlerin % 8,66'sında internet erişimi mevcutken, internete erişen birey sayısı % 19,93 ve bilgisayar kullanım oranının ise % 17,65 olduğunu açıkladı.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre, el bilgisayarları kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile gerçekleştirilen araştırma için 10,151 hanedeki 27,013 birey ile görüşüldüğü ve bu bireylerin yaşlarının 16-74 arasında olduğu bildirilmiştir.

Araştırma kapsamında, 16-74 yaş grubundaki hanehalkı bireylerinin 2005 yılı Nisan-Haziran döneminde bilgisayar kullanımının % 17,65 ve internet kullanımının ise % 13,93 olduğu saptanmıştır. Bu oranlar sırasıyla kentsel yerleşim yerlerinde % 23,16 ve % 18,57 iken, kırsal yerleşim alanlarında % 8,28 ve % 6,05. Bir önceki yılın aynı döneminde bilgisayar ve internet kullanım oranı % 16,80 ve % 13,25 olarak gerçekleşmiştir. Yani bir yıllık sürede artış oranı bilgisayar kullanımında % 0,85 ve internet kullanımında % 0,68 olduğu bildirilmiştir (<http://turk.internet.com>).

Şekil 2. Türkiye'de 2000-2005 Yılları Arası Bilgisayar Sayısı ve İnternet Abone Rakamları (*1000)

Kullanıcıların daha yaygın hale gelmesiyle internet sitelerini kullanmanın etkisi pazar iletişimi açısından artması beklenmektedir. İnternetin eşsiz yetenekleri firmalara kendi hedef müşterileriyle doğrudan iletişim imkanı sağlamıştır.

Türk toplumunun internetle tanışması sadece birkaç yıl öncesine dayanmasına rağmen, internet kullanımı için gerekli olan teknolojik altyapının sürekli gelişmesiyle,

internet kullanımı ülkemizde de her alanda büyük bir hızla yaygınlaşmaktadır. Özellikle 1999 yılından itibaren internet kullanıcılarının sayısındaki hızlı artış, Türkiye'deki şirketleri de internet ortamına girmeye zorlamıştır. Bu gelişim daha hızlı internet bağlantı ihtiyaçlarının oluşmasının dışında, ileri teknoloji içeren yeni bilgisayar yapılarına da ilgiyi arttırmış ve bilgisayar alım ve yenileme rakamlarının yükselmesini sağlamıştır.

2.4. İNTERNET HİZMETLERİ

İnternet üzerinden birçok hizmet verilmektedir. Bu hizmetlerden en yaygın kullanılanları arasında şunlar sayılabilir (Young, 2000, s.45):

- Elektronik posta
- Posta listeleri
- Usenet haber grupları
- Online sohbet
- Sesli ve video konferansı
- World Wide Web
- Dosya transferi
- Arama motorları

World Wide Web: WWW, Web, ya da W3 (World Wide Web); yazı, resim, ses, film, animasyon gibi pek çok farklı yapıdaki verilere etkileşimli bir şekilde ulaşmamızı sağlayan bir çoklu (hiper) ortam sistemidir. Çoklu ortam, bir dokümandan başka bir dokümanın çağırılmasına linkler aracılığıyla olanak sağlar. Link, aynı doküman içinde başka bir yere olabildiği gibi, fiziksel olarak başka bir yer de (internet üzerindeki herhangi bir makinada) olabilir. Bütün bu farklı yapıdaki veriler uygun bir standart ile bir arada kullanılıp bir Web Listeleyicisinde (Web Browser) görüntülenebilir. Web'in diğer bir işlevi de, öteki bazı İnternet servislerini kendi içerisinde barındırmasıdır (ftp, gopher, news, wais gibi).

Web uygulamaları (Web sayfaları), Web Listeleyicilerinde (Browser, Gezgin, Tarayıcı) görüntülenir. Web sistemleri, kullanılan platformdan bağımsızdır. Bir

Macintosh, Pc ya da Unix Web Listeleyicisi aynı sayfaları, aynı şekilde alırlar. Sayfaların alındığı Web Servisleri de farklı bilgisayar platformlarında olabilir. Web Listeleyicileri ve Web Servis Sağlayıcı Ortamlar hemen hemen tüm dünyada her yerde vardır ve global olarak kullanımları üstel bir şekilde artmaktadır.

Web yapısının bu kadar çok kabul görmesinin bazı sebeplerini sıralamak gerekirse:

- Her şeyden önce Web, açık bir sistemdir ve platform, bilgisayar, işletim sistemi vb. unsurlara bağımlı değil.
- Web üzerinden pek çok bilgi kaynağına kolayca erişilebilir.
- Web uygulamaları geliştirmek ve bunları kullanıma sunmak çok kolaydır. Çoğu durumda, uzmanlık gerektirmeden Web sayfaları dizayn edip kullanıma sunabilir.
- Web ortamları Java ve ActiveX gibi unsurlar kullanılarak son derece dinamik bir şekilde dizayn edilebilir. Bir kullanıcı, isteğine bağlı bir şekilde, bağlandığı bir veri tabanından bilgileri istediği gibi farklı gruplarda isteyebilir (client side corporation).
- Aranılan bilgilere, birtakım tarama mekanizmaları (Search Engines) sayesinde kolayca ulaşılabilir.
- Web arayüzünün başka bir işlevi nedeniyle, 1996 yılından sonra yeni bir görüş daha ortaya çıkmıştır. Bu da Web arayüzünün aslında bir işletim sistemi gibi olduğu görüşüdür. Birbirine bağlı bilgisayarlar arasında veri paylaşımı için kuralları olan ve grafik ara birimli bir işletim sistemi gibi görev yapmaktadır. Web arayüzü, sabit diskteki dosyalar arasında, başka bilgisayarlardaki sayfalar arasında dolaşıldığı gibi, gezinmeye imkan tanımaktadır (Kocamaz, 2001).

Elektronik posta (E-Posta): Bir ya da birkaç kişiye özel mesaj ve dosya gönderilmesini sağlayan bir iletişim aracıdır (Young, 2000, s.45). Elektronik posta ya da kısa adıyla e-mail, bilgisayar ağlarında kullanıcılarının birbirleriyle yazılı olarak haberleşmesini sağlayan bir yoldur. Bilgisayar ağlarının oluşturulma nedenlerinden biri, kişilerin, bir yerden diğerine (hızlı ve güvenli bir şekilde) elektronik ortamda mektup gönderme ve haberleşme isteğidir. E-posta (electronic mail, e-posta), bu amaçla kullanılan servislere verilen genel addır.

E-posta, baslangıçta sadece düz yazı mesajlar göndermek amacıyla geliştirilmişken, 1995'li yıllardan sonra geliştirilen tekniklerle, e-posta içinde kompozit yapıların (resim, ses, video, html dökümanları, çalışabilir program vb) kullanımı mümkün hale gelmiştir. Artık günümüzde hemen hemen her türlü e-mail programları bu formatları desteklemektedir.

Elektronik posta, ya da e-mail internetin belki de en çok kullanılan özelliğidir. İnternete, ya da internete bağlı olan herhangi bir networke bağlı olan herkese mesaj gönderme imkanına sahiptir. Milyonlarca insan hergün e-mail alıp göndermektedir.

Elektronik ortamda mektubunuzun yerine ulaşma süresi, hemen yanınızdaki bilgisayarda oturan biri ile başka bir kıtadaki biri arasında genellikle birkaç dakikadan fazla farketmez. Ayrıca, mesajların bilgisayar üzerinde veri olarak elinize geçmesinin de sağladığı sayısız avantaj vardır. Bu sebeplerden dolayı e-mail, günümüzde en ucuz ve hızlı haberleşme araçlarından biridir.

Online sohbet: İnternet üzerinde diğer insanlarla iletişim kurmanın en çabuk ve kolay yollarından biri de sohbet odalarıdır. İlgi alanlarına göre ayrılmış, aynı anda etkileşimde bulunan ve yazma yoluyla (klavye aracılığıyla) yapılan sohbetlerdir. Bu ortamlarda, elektronik posta ortamlarından farklı olarak, iki ya da daha fazla sayıda insanla aynı zaman dilimi içerisinde karşılıklı yazışarak iletişimde bulunulabilmektedir.

Bu ortamlarda, örneğin aynı proje grubunda bulunan öğrenciler okul sonrası evde yaptıkları çalışmalarını, planladıkları bir zaman diliminde birbirleriyle paylaşabilirler. Ayrıca, öğretmenin yönlendirmesiyle belli gruplar belli saatte öğretmenin başkanlığında bir araya gelerek ek çalışmalar yapabilmektedirler. Ancak, bu olumlu kullanımın yanı sıra çocuklar, kontrol edilmediği takdirde, kimlik bilgilerini değiştirerek, takma isimlerle kendi yaş gruplarının dışında gruplarla istenmeyen etkileşimli ortamlarda bulunabilirler (Orhan & Akkoyunlu, 2004).

Posta listeleri: Grupların, e-posta yoluyla grup çapında iletişim kurmalarını ve e-postayla mesaj göndermelerini sağlayan bir iletişim aracıdır (Young, 2000, s.45). Posta listeleri, elektronik posta ortamını kullanan bir çeşit özel tartışma grubu

oluşturmaktadırlar. Ağ haberleri gruplarının tersine posta listeleri oldukça değişmez üyeliklere sahiptirler, çünkü mesajları alabilmek için listeye üye olmak gerekmektedir. Ayrıca bir çok ağ haberleri grubuna göre konuya odaklanma eğilimleri daha çoktur. Bununla beraber, genelde trafikleri de daha azdır. Bazı yavaş posta listelerinde iki postalama arasında günler geçebilir, ancak bazıları da her gün yüzlerce mesaj yollamaktadır. Fakat posta listelerine üye olmaya başladığınız zaman sonuç memnuniyete vericidir.

Bazı posta listeleri yansıtıcı (reflector) olarak çalışmaktadır. Birisi bu listeye bir mektup gönderirse bu mektup listeye üye olan tüm kişilere otomatik olarak postalanmaktadır. Bazı listeler ise özet (digest) yöntemiyle çalışmaktadırlar. Bu listelere gönderilen kayda değer mektuplar liste yöneticisi tarafından tek bir mektup haline getirilerek birkaç günde bir liste üyelerine postalanır (Sarhan, 1998, s.311).

Usenet haber grupları: Usenet yani tartışma veya haber grupları (news group) dünya üzerindeki milyonlarca ağ kullanıcısının (İnternet/Bitnet vb.) çok değişik konularda haberler, yazılar gönderdiği bir tartışma platformudur. Kullanıcıların gönderdiği postalar (haber, değişik konularda yazı, grafik, resim,program, vb.) internet için, NNTP (Network News Transfer Protocol) isimli bir internet protokolu kullanılarak iletilir. Bir kişinin gönderdiği bir ileti (mail, posta) hiyerarşik bir yapıda dağıtılır ve dünya üzerinde internet erişimi olan kişiler tarafından bir Usenet Servis Sağlayıcısı (news.istanbul.edu.tr gibi) aracılığı ile okunabilir. Usenet ileti trafiği internet hatlarının yanında, UUCP, BITNET gibi hatlar üzerinden de iletilebilir. Dolayısıyla, Usenet internete özgü değildir ama arakesiti büyüktür.

Usenet bir kuruluş değildir. Usenet üzerindeki haber akışını kimse kontrol etmez. Ancak, yerel usenet servis sağlayıcıları, bünyelerinde bulundurdukları grup sayılarını kontrol edebilir, bazı grupları kendi listelerinden çıkarabilirler. Ayrıca, her usenet yerel sorumlusu (servis sağlayıcının bulunduğu yerdeki yerel sorumlu) kendi domain(ler)ini kontrol eder.

Usenet yapısı içinde onbinlerce haber grubu vardır. Haber grupları soc.culture.turkish, rec.sports.soccer gibi isimler alır. Burada görüldüğü gibi, üst seviyede bazı gruplaşmalar vardır. Bunlardan bazıları (<http://bid.ankara.edu.tr>):

- alt: Alternate (bu seviyenin altında her türden grup vardır)
- bit: Bitnet listserv grupları
- comp: Bilgisayar ile ilgili gruplar
- sci: Bilimsel gruplar
- soc: Sosyal tartışma grupları
- info: Bilgi (faq-lar gibi) grupları

Sesli ve video konferansı: Ses kartınız, mikrofonunuz, Web kameranız varsa bazı programlarla internet üzerinden sesli ve görüntülü görüşme yapabilirsiniz. Bu tür yazılımlara genelde video konferans yazılımı adı verilir. Sadece sesli görüşme sunanlar ise "telephony" programı olarak anılır.

En yaygın video konferans yazılımı olan Microsoft NetMeeting aynı zamanda Web kamerasına sahipseniz görüntülü iletişime de izin verir. Bu program İnternet Explorer 5 ile gelir. Yine bu iş için özel sunuculara o an bağlı olan kişilerden iletişim talebinde bulunabileceğiniz gibi Microsoft Messenger listesini kullanarak, arkadaşlarınızın modem numaralarını veya IP adreslerini arayarak doğrudan sesli ve görüntülü iletişime geçebilirsiniz. NetMeeting aynı zamanda metin tabanlı sohbet, uygulama paylaşımı, whiteboard (bir resim ekranı üzerinde çizim) gibi özelliklere de sahiptir. Bunun dışında modeminizle birlikte benzer yazılımlar gelebilir, veya shareware arşivlerinde farklı video konferans ve "telephony" programları bulabilirsiniz.

Bu programlar farklı bağlantı seçenekleri sunarlar; örneğin kullandığınız yazılımı destekleyen bir sunucu üzerinden o an sunucuya bağlı herkesi görüp istediğinizle sesli/görüntülü haberleşme talep edebilirsiniz (<http://www.bilisimterimleri.com>).

FTP (File Transfer Protocol) Dosya transferi: FTP (File Transfer Protocol) İnternet'e bağlı bir bilgisayardan diğerine (her iki yönde de) dosya aktarımı yapmak için geliştirilen bir internet protokolü ve bu işi yapan uygulama programlarına verilen genel

addır. İlk geliştirilen internet protokollerinden biridir. FTP protokolü ile bir bilgisayardan başka bir bilgisayara dosya aktarımı yapılırken, o bilgisayar ile etkileşimli, aynı anda (on-line) bağlantı kurulur ve protokol ile sağlanan bir dizi komutlar yardımıyla iki bilgisayar arasında dosya alma/gönderme işlemleri yapılır. FTP yapmak için;

- Bağlanacağımız bilgisayarın internet adresi (nümerik ya da sembolik formatta),
- Bağlanacağımız bilgisayarda dosyalarına ulaşmak istediğimiz hesapla ilgili kullanıcı numarası ve varsa şifresi,
- İnternet erişimi olan, üzerinde FTP yazılımı bulunan bir bilgisayar,
- Bağlanacağımız bilgisayarda, FTP protokol komutlarını yorumlayacak çalışır durumda bir FTP Servis programı (FTP Sitesi) gereklidir.

Arama motorları: Girilen bir kelime ya da cümle temel alınarak, bilgiyi bulan bir veritabanı uygulamasıdır. Arama motorları Web'e gidip bilgiyi arayan bir arama ajanı çalıştırır. Bu bilgi indekslenir ve büyük bir veri tabanında saklanır (Young, 2000, s.524).

Arama motorlarının her biri, bilgiyi farklı biçimde elde eder. Kimi arama motorları tüm web sayfalarını tararken, kimileri web sayfa başlıklarını tarar, kimileri de web sayfalarında bulunan anahtar kelimeleri ve bilgiyi okur. Farklı arama motorlarından farklı bilgi elde etmenin nedeni budur (Young, 2000, s.524).

2.5. İNTERNETİN EĞİTİME YANSIMALARI

Her an yeni bir gelişmeyle karşılaştığımız günümüzde, teknolojinin sağladığı kolaylıklar hayatımızın her alanında kendine yer bulmuş durumda. Bilgisayar ve internetin eğitim amacıyla kullanılması da bu gelişmelerle birlikte son yıllarda dünya gündemine girmiş bir konu.

İnternet ve çoklu ortam teknolojisi, son zamanlarda , gerek kullanıcı sayısındaki artış gerekse teknoloji olarak, çok hızlı bir ilerleme kaydetmektedir. Çoklu ortamın belki de en yaygın kullanıldığı ortam eğitimidir.

Bilişim teknolojileri, bir yandan birey ve toplum yaşamını değiştirirken, bir yandan da bilgi üretim ve kullanım süreçlerini değiştirmektedir (Dağ, 2001, s.9). Her toplumsal yenilik ve başlayan yeni dönem, tümünden kültürel bir değişiklik yaratmakta ve artık hiçbir şey “eskisi gibi” kalmamaktadır (Oğuzertem-Alptekin, 2001, s.26).

Çoklu ortamın eğitimde kullanılması ile, eğitim ortamında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Herşeyden önce öğrenciye sunulanlar açısından “materyal zenginliği” yaşanmaktadır. Eğitim materyallerinin yazı, grafik, ses, animasyon gibi çoklu ortam bileşenleri halinde bilgisayar üzerinde kullanıcıya sunulması gerçekleşmiştir. İnternet ile öğrenciye, geleneksel olarak verilebilenden çok daha fazla kaynak sunulabilmiş; öğrenme-öğretme, ölçme-değerlendirme süreçlerinde devrimsel değişimler yaşanmıştır.

Küreselleşme ile bağlantılı teknolojik gelişmelerin merkezinde bulunduğu ileri sürülen “bilgi” ve “iletişim teknolojileri (teknolojik gelişmeler)” artık içinde bulunulan toplumun bir bilgi toplumu olduğunun işareti olarak da görülmektedir. Teknolojik gelişmeler üniversite çalışanlarının araştırma sürecini hızlandırmıştır. Üniversiteler bilgi teknolojilerini kullanarak öğrencilere maliyet-etkili eğitim sunarken, yüksek nitelik ve esnekliğe ulaşma olanaklarını yakalamışlardır (Tural, 2002).

Artık sınıf kavramı dört duvar arasından çıkmakta, dünyanın herhangi bir yerindeki bilgisayar sınıf olabilmekte ve bu durum ise yükseköğretime erişimi yükseltmektedir. Bilgi, internet aracılığıyla, çok daha geniş bir kitleye aynı anda ve ucuz bir biçimde ulaştırılabilmektedir. Dünyanın herhangi bir yerindeki bir üniversite öğrencisi ile internette gezinti yapan herhangi bir kişinin ulaşabileceği kaynaklar arasında artık çok fazla bir fark bulunmamaktadır. Dolayısıyla, belli bir bilgi seviyesindeki bireylerin, kendilerini geliştirmesi oldukça kolaylaşmaktadır (Cem, 2001). İnternet üzerinde bulunan bilgi bankaları veya veri tabanlarından bazıları herkesin kullanımına açıktır ve isteyen herkes bu bilgilere ulaşabilmektedir.

Bilgisayarların sahip olduğu karmaşık yapı, eğitim-öğretim ortamlarında kullanılan diğer eğitim teknolojilerinden daha çok özelliği bir arada toplamasını sağlamıştır. Bu özelliklerinden dolayı bilgisayarların eğitim öğretim ortamlarında

kullanılmasının sağladığı birçok fayda bulunmaktadır. Bunlar; öğrencilerde öz güven sağlaması, öğrenme için güvenli bir ortam oluşturması, hızlı dönüt vermesi, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılaması, başarısız öğrencilere yardım etmesi, yazılarda kolayca değişiklikler yapabilmesi, yazı becerilerini kazandırabilmesi, çok zengin bilgi kaynaklarına doğrudan ulaştırması, bilgilerin yeni yöntemlerle sunulabilir olması ve grup çalışmalarına fırsat vermesidir (Rıza, 2001).

Eğitimde internet kullanımı iki farklı uygulamayla kullanım alanı bulmaktadır. Bunlardan birincisi örgün eğitimde öğrenme-öğretme etkinliklerinin desteklenmesi amacıyla ders içi ve dışı aktivitelerde internetin yardımcı araç olarak kullanılması iken, ikincisi ise eğitim uygulamalarının tamamen internet üzerinden gerçekleştirildiği uzaktan eğitim uygulamalarıdır. İnternetin örgün eğitime destek amacıyla kullanımında, öğrenciler öğrenme-öğretme aktivitelerinin bir kısmını internet yardımıyla gerçekleştirmektedir. Burada bahsedilen öğretim, gerçekleştirmek için kullanılan bir yöntemdir. İnternet ders içi ve dışında araştırma yapmak, bilgi toplamak, paylaşmak, haberleşmek ve uzman desteği sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. İnternetin uzaktan eğitimde kullanımı ise eğitim-öğretim aktivitelerinin tamamen internet üzerinden gerçekleştirilmesini ifade etmektedir. İkisi arasındaki temel ayrım, internet örgün eğitimde destek amaçlı kullanımını uzaktan eğitimde etkinliklerin tamamının yer aldığı bir taban niteliği içermesidir. İnternet hem örgün eğitime destek niteliğinde kullanımında hem de uzaktan eğitimde taban niteliğinde kullanımında, kullanıcılarına çok farklı ve faydalı hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetler arasında elektronik posta, world wide web (www), haber grupları, tartışma grupları, ftp gopher, sohbet programları, telnet, url ve arama motorları sayılabilir (McBride, 1994; Akgül ve Gökçöl; 1997, Kurland ve diğerleri, 1997; Rıza, 2001).

2.6. BİR EĞİTİM ORTAMI OLARAK İNTERNET

En genel tanımı ile internet, dünya çapında bilgisayarların birbiri ile bağlandığı ağ olarak tanımlanabilir. Boldt, Gustafson ve Johnson (1995)'a göre internet, öğrencilerin öğrenme alışkanlıklarını ve deneyimlerini zenginleştirmek için kullanabilecekleri mükemmel bir araçtır. Bu aracın kullanılmasında ilk hedef, öğrencileri internet ile tanıştırmak, onları dünya çapında oluşturulmuş bu ağın bir parçası olma tutumlarını

kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Daha ileri seviyelerde ise, bu ağ içerisinde, öğrencilerin proje tabanlı çalışma ortamlarından etkin bir şekilde faydalanmalarını sağlamaktadır. Bu projelerin seçimi ve sınıf içerisinde uygulanmasında ise internetin öğrenme sürecinde bir araç olarak düşünüldüğü devamlı göz önünde bulundurulmalıdır.

Eğitimde bilgisayar kullanmanın yaklaşık 35 yıllık bir geçmişi olduğu söylenebilir. Bu uygulamalar, bilgisayar destekli eğitim, çevrimiçi öğrenme ve internet tabanlı öğrenme olarak anılabilir (Şentürk, 2000). Bu uygulamalar günümüzde internetin her düzeydeki eğitime yaygın bir biçimde girmesine neden olmuştur.

Bilgisayarların kullanımı yaygınlaştıkça internet kullanımı da yaygınlaşmış; hatta son zamanlarda internetin yaygınlaşması bilgisayarın kullanımını da geçmiştir (Tuna ve Özsoy, 2001, s.159). İnternet kullanımının yaygınlaşması, internetin eğitim için çekici bir ortam olarak keşfedilmesine neden olmuştur (Bülbül, 1997, s.25).

İnternetin, hemen her türlü eğitim hizmetinde kullanımı olanaklı görülmektedir. Ayrıca, internet söz konusu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde; iletişim hızını artırma, hizmet yaygınlaştırma, niteliği yükseltme, esnekliği sağlama, etkileşimi artırma gibi pek çok olanak sağlamaktadır (Alkan, Deryakulu ve Şimşek, 1995, ss.110-111). Bu nedenle internet, eğitimde yaygın bir biçimde kullanılma özelliğine sahiptir. Bu özelliğin giderek daha çok önem kazanması kaçınılmaz gözükmektedir. Çünkü, internet bilgi toplumunu oluşturan insanların en önemli öğrenme ortamını oluşturmaktadır (Odabaşı, 1998, s.95).

İnternet ortamında dünya ile bütünleşmek ve dünyanın hemen her yerindeki bilgi, kurum, kuruluş ve kişilere ve bunların çalışmalarına ulaşmak olanaklıdır. İnternetin eğitimde kullanım alanlarına bakıldığında şu olanakları sağladığı görülmektedir (Bakioğlu ve Şentuna, 2001, ss.11-12): İnternet;

- öğretmen ve öğrencilerin araştırmaları için bilgi sağlar.
- eğitim çağında olan herkesin bilgilerini güncelleme olanağı sağlar.
- öğretmenlere dünyanın her yerindeki meslektaşları ya da alanları ile ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişim kurma olanağı sağlar.
- gelişmeleri anında, güncel ve hızlı bir biçimde izleme olanağı sağlar.

- değişik ülkelerde gerçekleşen konferanslara telekonferans sistemi ile katılabilmek ya da izleme olanağı sağlar.
- uzaktan eğitim olanağı sağlar.
- özellikle kişilerin kendi web sayfalarını hazırlamada teknolojinin getirdiği kolaylıklar ile yaratıcılığı ve paylaşımcılığı artırmayı sağlar.
- e-posta aracılığıyla anında posta ve dosya alış-verişine olanak sağlar.

Wilson ve Marsh II (1995), internete erişimin öğrencilere kazandıracakı iki önemli girdiye dikkat çeker. Bunlardan ilki, öğrencilerin interneti iletişim, araştırma yapma, bilgiye ulaşma ve paylaşma becerileridir. Yazarlar, bu becerileri etkin kullanan bireylerin veya bu becerileri kullanma yönünde motive edilen bireylerin kendilerini mezuniyet sonrası bilgi-merkezli teknolojik bir ortama daha avantajlı hazırlayacaklarını savunurlar. Bu durumda internet öğrencilere, birer öğrenci birey olarak yapıcı bir rol yükler ve her öğrenci birer araştırmacı, iletişimci ve beraber çalışmaya istekli bireyler olarak, kendi bilgi kümelerini kendileri oluştururlar. Diğer önemli girdi ise, internete erişimin, sınıf duvarlarının da içinde bulunduğu tüm sınırları kaldırmasıdır. Bu durumda internet, öğrencilerin kendi kendileri ile uğraşmalarını ve kendilerini terk edilmiş hissetmelerini önleyecektir. Böylece, öğrencilerin iletişim yönünde özgüven sağlayacakları düşünülmektedir.

Parmley'e göre (1994) ise, internet sayesinde öğrenciler sınıf içi projeler ile fikirlerini paylaşabilecek, gerekli bilgilere ulaşabilen ve eleştirel düşünce becerilerini kullanabilecek bireyler olarak yetişeceklerdir.

Öğrencilerin evlerinde kullandıkları interneti, okullarda da etkili bir biçimde kullanabilmeleri için okul yönetiminin, bu konudaki tutumu ve çalışmaları önemlidir. Okul yönetiminin internetin eğitim amaçlı kullanılması ve öğrencilerin çağdaş teknolojilerle tanıştırılması kapsamında yerine getirmek durumunda olduğu görev ve sorumlulukları şunlardır (Bakioğlu ve Şentuna, 2001, s.14):

- *Okul yönetiminin öğretmenleri geliştirme rolü.* Öğretmenler için hizmetiçi eğitim kursları, konferanslar, seminerler düzenlenmeli ya da öğretmenlerin bu tür etkinliklere katılmaları özendirilmelidir.

- *Okul yönetiminin teknoloji koordinatörü bulundurması.* Okulda teknik yardım alınabilecek uzmanlar ile eğitim teknolojisi alanında uzmanlaşmış öğretmenler istihdam edilmelidir. Okullarda teknoloji koordinatörü bulundurma ülkemiz koşulları için uygun olmayabilir. Ancak dünyaya ayak uydurma açısından ve teknolojinin okulda etkili kullanılması için gereklidir. Bunun için bilgisayar öğretmeni ya da bilgisayar formatör öğretmenleri görevlendirilebilir. Bu, okul yönetiminin, okul bütçesi, öğretmen kadrosu ve internet kullanımına ilişkin görüşüne bağlıdır.
- *Bilgi teknolojileri sınıflarını ders saatleri dışında ve tatil günlerinde de öğrencilerin kullanımına açması.* Zamanla burada bilgilerini geliştiren öğrencilerden bu sınıfların açık tutulması için yararlanabilir.
- *Öğretmenlerin, öğrencilere ortak projeler sunması için onlara internet kullanabilecekleri ortamları sağlaması.* Öğrencilerin yanısıra öğretmenler de internette etkin bir şekilde faydalanabileceklerdir.

Seguin ve Seguin (1995), öğretmenlere, program değişimi, iş imkanları ilanı ve bunlardan faydalanmak, yardım fonları oluşturmak veya yardım fonları bulmak, kendi aralarında eşzamanlı veya eşzamansız konferanslar düzenlemek, kendilerinin veya öğrencilerin yaptıkları çalışmalarını yayınlamak yönünde faydalanabileceklerini önermektedir. Buna ilaveten, hazırlanacak veritabanları üzerinden ders planları, aktiviteler vb. çalışmalar daha geniş bir öğretmen kullanıcı kitlesi ile etkin bir biçimde kullanılabilir.

Öğretmenlerin okulda öğrencilerin internet kullanımı için yapması gerekenler arasında şunlar sayılabilir (Bakioğlu ve Şentuna, 2001, ss.12-14):

- en uygun teknolojiyi seçmeli.
- teknolojiyi ders programları ile etkili bir biçimde bütünleştirmeli.
- okul yönetimi ve merkezi örgütlerle iletişim kurarak internetle gerçekleştirdiği uygulamaları değerlendirerek, öneriler getirebilmeli.
- öğrencilere derslerle ilgili internet adresleri verme yoluyla yönlendirmeli, bu yolla öğrencilerin interneti hem okulda hem de evde etkili olarak kullanmalarını sağlamalıdır.

Bu verilere ek olarak öğretmenler, öğrencilerin aileleriyle işbirliğine gitmeli ve bu sayede öğrencilerin evde neler yaptıklarını ve neler yapması gerektiği konusunda anne-babalarla ortak hareket etmelidirler.

İnternetin öğretim sürecinde kullanılmasıyla birlikte sınıflar, öğretmenin rehber olduğu ve işbirliğine dayalı öğrenmelerin gerçekleştiği ortamlara dönüştürülebilir (Akkoyunlu, 1999, s.78).

İnternet ortamında öğrenmenin temel felsefesi, öğretmen ve öğrencinin birlikte öğrenmesidir. Geleneksel eğitim ortamında öğrenmenin oluşmasında öğretmenin rolü azımsanmayacak kadar büyüktür. Yani öğrenmenin oluşumu, öğretmenin sergileyeceği performans ve sabrı ile doğrudan orantılıdır. Bu bağlamda, öğretmenin tecrübesi, mesleki formasyonu, alan bilgisi, kişilik özellikleri vb. öğrenmeyi etkileyen değişkenler olarak geleneksel eğitim ortamında etkili olurlar. Olumlu bir öğretmen tipi sergilemek geleneksel eğitim ortamında öğrenmenin gerçekleşme garantisi olmasa da büyük oranda öğrenmenin oluşumunu etkileme gücüne sahip olduğu söylenebilir.

İnternetin eğitimde kullanılmasıyla birlikte, geleneksel öğrenci ve öğretmen kavramları değişime uğramış; öğrenci ezberleyen değil, “öğrenen”, öğretmen otorite figürü değil “kolaylaştırıcı” sıfatlarını almışlardır. Öğrencinin rolü artık sadece kendine sunulan bilgiyi almak ya da ezberlemek değil, aynı zamanda, bilgiyi arayıp bulmak, araştırmak, günlük hayatta ondan yararlanmaktır. Bu sayede “yaşamboyu öğrenme” kavramının daha anlamlı hale gelmesi ve gerçekleşmesi sağlanmış ve yer kavramı eğitim hizmetlerinden yararlanıp yararlanmamayı belirleyen bir kavram olmaktan çıkmıştır. Bu kavramın yerine “küresellik” ya da “evrensellik” kavramları geçmiştir. Böylece internet geleneksel eğitime bağlı olarak ortaya çıkan mekan ve zaman kavramlarını ortadan kaldırmış, yani öğrenmeyi zaman ve mekana bağlı olmaktan çıkarmıştır.

Öğretmenler interneti mesleki gelişimleri için, derslerde kaynak olarak ve öğrencilere araştırma ve proje geliştirmeye yönelik ödevler vermede kullanabilirler. Öğretmenler için pek çok web sitelerinde, planlar, soru bankaları, programlar, mevzuat ve belirli konularda tartışma ortamları bulunan forum sayfaları bulunmaktadır.

Öğretmenlerin mesleki gelişimi için internet kullanımına birkaç örnek vermek gerekirse, öğretmenler;

- e-posta ya da elektronik ilan tahtalarını kullanarak, farklı bölge ya da okullardaki diğer öğretmenlerle eğitimle ilgili sorunları tartışabilir, düşüncelerini paylaşabilir, teknik problemler ve öğretimle ilgili konularda birbirlerine yardım edebilirler.
- öğretim stratejileri, yöntemleri ve öğretim planlarını içeren çevrimiçi (online) veri tabanlarından yararlanabilirler.
- kütüphane araştırmaları yapabilirler, bilimsel veri bankalarına ulaşabilir, öğretim materyalleri arşivlerinden materyal seçimi ve kopyalama amacıyla yararlanabilirler.
- konu alanı uzmanlarına ulaşarak eğitimle ilgili bilgi alışverişinde bulunabilirler (Yalın, 2000, ss.155-156).

Öğrencilerin gereksinimleri olan bilgiye ulaşmada onlara yardımcı bir araç olan İnternet, aynı zamanda onların bilgiye ulaşmaları için sorumluluk almalarını da sağlamaktadır. İnternet, sunduğu birçok olanakla buna izin vermekte ve öğrencilerin öğrenme gereksinimlerini karşılayabilmektedir. Öğrencilere, sınıf ortamında iş birliğini geliştirme ve bilgilerini yapılandırma konusunda geleneksel ortama göre daha esnek olanaklar sunmaktadır.

İnternetin okullarda kullanımı öğrencilere şu kazanımları sağlar (Altun ve Altun, 2000, s.23):

- İnternet bilgileri karşılıklı paylaşma ortamı yaratır ve diğer kullanıcılar ile fikirlerini tartışma olanağı sunar.
- İnternet, belli bir öğrenci ve öğretmen grubuna, ortak ilgi alanları çerçevesinde farklı bölgelerdeki insanlarla iletişim kurma olanağı sunar.
- İnternet, öğrencilere kendi kendilerine dünya çapında bu ağ üzerinde arama ve araştırma yapma becerisi kazandırır. Uygun tekniklerle elde edilen bu kazanımlar, erişilen bilgileri etkin kullanma davranışlarına da dönüştürebilir.

İnternet, okullarda okuma-yazma becerilerinin geliştirilmesinde de etkin bir biçimde kullanılabilir. Örneğin, öğrenciler okudukları bir metin hakkındaki

düşüncelerini internet üzerinden paylaşabilirler. Okuma becerilerini geliştirici etkinlikler ile öğrencilere okudukları metinler hakkında yorum, analiz ve sentez yaptırabileceği gibi bu yolla öğrencilerin ilgi alanlar hakkında da bilgi sahibi olunabilir. Ancak bunun için öğrencilerin internete ilişkin temel kullanım becerilerini kazanmış olmaları gerekmektedir.

İnternet verilere kolay ulaşma imkanı da sağlamaktadır. Clemmit (1996)'e göre, internet fen bilgisi ve sosyal bilgisi öğretimi için, erişimi kolay, oldukça geniş bir perspektifte bilgiye erişim sağlamaktadır. Dyril ve Kinnamen (1995) de, internetin öğrencilerle öğretmene başka bir araç ile böylesine kolay ve etkin bir iletişim imkanı sunulamayacağını iddia ederek, böylesi bir uygulama ile öğrenci-öğretmen ilişkilerinde gerçek yaşama uygun modeller sunabileceğini belirtmektedir.

İnternetin sınıf içerisinde kullanımının etkilerini araştırdığımızda, aşağıdaki hususlar eğitimin geleceği konusunda bize bir takım bilgiler verebilir;

Öğrenme ve fikirlerin paylaşımı: Eğitimin temel hedeflerinden birisi fikirlerin öğrenilmesi, internetin ise fikirlerin paylaşımıdır. İnternetin eğitime girdi olarak katkısının oldukça etkin olduğu düşünülürse, bu ortamda insanların birbirlerinden öğrenme becerilerini geliştireceği düşünülebilir.

İletişim tam öğrenmeye zemin hazırlar: Bir konunun gerçek hayatla kurulan bağlantısı, öğrencilerin o konuyu tam öğrenmelerinde önemli katkı sağlar. Gerçek hayat ile öğrenme alanları arasındaki bu bağ ise iletişim ile olur. İnternet böyle bir iletişim için önemli bir araçtır. Yabancı dil olarak, bir öğrencinin İngilizce öğrendiğini düşünelim. İnternet üzerinden, o dilde yazılmış dergileri okuyabilir, İngilizce yazışmak için kendisine arkadaş bulabilir ve İngiliz tarihi ve kültürü hakkında bilgi edinip kendi kültür ve değerlerini paylaşma ortamı bulabilir. Tüm bu konularda, öğrenci öğrenme ortamı içerisinde gerçek yaşamdan kesitler de kullanarak tam öğrenme süreci içerisinde eğitim alma fırsatını yakalar.

Kendi kendine öğrenmeye hazır öğrenciler özgüveni olan öğretmenler isterler: Eğitimin etkisi bazı alanlarda oldukça belirgindir. Özellikle internet üzerinde

oldukça geniş bilgiye ulaşan öğrenciler, fiziksel olarak okul içerisinde ve okul dışında ulaşamayacakları kaynaklara erişim imkanı bulacaklardır. Etkin ve kendi kendine öğrenmeye hazır öğrenciler, bazı durumlarda kendi öğretmenlerinden daha fazla bilen durumuna geçebileceklerdir. Bu durumda, öğretmenlerin kendilerini bu durumlara karşı hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca, kendi özgüvenlerini kaybetmeden, öğrencileri devamlı öğrenmeye teşvik edici bir tutum içerisinde bulunmalıdırlar. Bu durumda, öğretim kavramı bir takım bilgilerin aktarımı olmaktan çok, öğrenmeyi öğretme olarak yeniden tanımlanacaktır.

Ders kitapları bazen yanılabilir: Öğrenciler araştırdıkça, bazı sorulara birden fazla doğru cevabın bulunduğunu keşfedeceklerdir. İnternet, bu durumda kendilerine bir çok görüş açısı sunacağından, öğrenciler farklı yorumlarla tanışacaktır. Bu süreç içerisinde, öğrenciler ileri düşünme becerilerini geliştirebilecek olup, bu süreç içerisinde analiz ve sentez yapma becerileri oldukça önem kazanacaktır.

İnternet temelli eğitimden verimli bir şekilde yararlanabilmek için öncelikle bazı hususların dikkate alınması gerekir. Bu hususları şöyle sıralamak mümkündür:

- Öğrencilerin bilgisayar kullanmalarını sağlama,
- İnternette gezinmenin verimliliğini arttırma,
- Öğrenciler ve eğitimciler için internette bulunan faydalı kaynakları belirleme,
- Öğrencilerin çoğu durumda ulaşamayacağı ender ve eski kaynakların elektronik ortamda kopyalarının oluşturulması ile bunlardan maksimum yararlanma olanağı sağlama,
- Öğretmenin ders yönetimini kolaylaştırma,
- Öğrenciler için dersle ilgili dokümanların elektronik ortamda sağlanması ve onların ücretsiz olarak bu notlara sahip olma,
- Bilgiyi diğer akademisyenlerle paylaşma,
- Öğretmenle öğrenciler arasındaki iletişimi daha kolay hale getirme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

2.6.1. İnternet Temelli Eğitimin Yararları ve Sınırlılıkları

İnternet temelli eğitim bütün dünyada giderek yaygınlaşmaktadır. Eğitimde bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin kullanılması ile beraber sınıf içerisinde bilgisayar kullanımının artması, daha geniş kitlelere eğitim verilmesi, bilgiye kolay ve rahat bir şekilde ulaşılabilmesi, İnternet destekli öğretim modelini ortaya çıkarmıştır (Seal ve Przasnyski, 2001: aktaran; Cabı 2004).

Aydın'a (2004) göre internet, 'öğrenmenin kolaylaştırılmasını sağlayabilecek etkileşim süreçlerinin bilgisayar ve World Wide Web gibi bilgisayar ağları yardımıyla gerçekleştirildiği bir eğitim teknolojisi anlamında ele alınmıştır. Demirli(2002)'ye göre, internet temelli öğretim, eğitimi planlayanlar, yönetenler ve uygulayanlar ile öğrenciler arasındaki iletişimin ve etkileşimin, bilgisayar ve ağ teknolojileri aracılığıyla sağlandığı öğrenme-öğretme sürecidir.

Bilgi toplumu için insanları en iyi şekilde hazırlamanın yolunun internet temelli eğitim olduğu bir gerçektir. Bu sayede öğrenenler ve öğretenler dünya çapında iletişim kurabilirler. Aynı zamanda internet dünyadaki en iyi kütüphane ve veri tabanı olmaktadır. Bunun yanında internet temelli eğitimin pasif öğrenmeden ziyade aktif öğrenmeyi sağladığını ve öğrenenlerin araştırma, yazma, bilgisayar kullanma ve işbirliği becerilerini geliştirmede yüz yüze eğitimden daha etkili olduğu açıklanmıştır (Bishop 2002).

İnternetin eğitimdeki yerini Dillon (2000) tasarım zenginliği sağlama, test, kaynak çeşitliliği, içeriğin zenginleştirilmesi, zengin sunumları planlama, organizasyon ve öğretimin geliştirilmesi şeklinde vurgulamaktadır. İnternet temelli eğitim öncesinde güçlü bir hazırlık gerektirmektedir. Öğrenenle karşılaşmadan önce, tasarım ve düzenlemeler oldukça vakit almaktadır. Bu konuda uzmanlaşma ve deneyim gereklidir. En büyük problemler teknolojiyi iyi bilememe yanında eğitimsel olarak materyal geliştirme, tasarım ve hazırlama ilkelerini bilememekten kaynaklanabilir. Bunu gidermek için hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitiminde gereken önem verilmelidir.

İnternet-destekli eğitime artan ilginin başlıca nedeni, bu teknolojinin bilgiyi bulma, alma, saklama, yeniden üretme, yaratma ve paylaşma özelliğidir. Üstelik internet kullanıcıları dünyanın hemen her yerinden sağlayabildikleri erişimle, gereksinim duydukları öğrenme kaynaklarına kendi koşul ve beklentilerine yanıt verecek biçimde ulaşabilmektedirler (Kearsley, 2000: aktaran: Şimşek 2004). Dahası, bu durum yalnızca bireysel kullanım için söz konusu olmayıp, bilgisayar ağları üzerinden birbirleriyle etkileşime giren bireylerden oluşan öğrenme topluluklarına da eğitim sunulabilmektedir. Böylece, öğrenmenin kişisel ve toplumsal boyutlarına uygun bir yaşantı paylaşımı gerçekleştirilmiş olmaktadır (Şimşek, 2004).

Doğal olarak, dünyanın değişik yerlerindeki milyonlarca kişiye aynı anda etkili öğrenme yaşantıları sağlayabilen internet-destekli öğretimin nasıl tasarlanması gerektiği konusu tartışılmaktadır. Bu tartışmalarda üzerinde uzlaşılan noktalardan biri, internet destekli öğretimin tasarlanmasına dayanak oluşturan ilkelerin geleneksel anlamdaki öğretmen merkezli öğretimin tasarlanmasında temel alınan ilkelere farklılaşmıştır. Bu farklılıkların neler olduğu tam anlamıyla açıklığa kavuşturulmamış olmakla birlikte, son yıllarda internet destekli öğretim üzerine yapılan araştırmalar bunların daha çok öğrenci etkinliklerinin tasarlanmasında yoğunlaştığını göstermektedir. Özellikle multimedya ortamı yaşantılara dayanan, öğrencileri etkin kılan, doğrudan etkileşimi özendirilen, kişisel denetime olanak sağlayan ve katılımcılar arasında ortaklık bilincini geliştiren öğrenme etkinliklerinin yararları üzerinde durulmaktadır (Şimşek, 2002). İnternet temelli eğitim okul, işyeri ve ev gibi açık öğrenmenin gelişmesine fırsat verir (Collis, 1996) .

İnternet temelli eğitimin gittikçe yaygınlaşmakta olduğu bir gerçektir. Yaşamımızın önemli bir parçası haline gelen internetin eğitim açısından çok sayıda yararı olduğu inkar edilemez ancak etik, bilginin güvenilirliği, toplumsallaştırma, teknolojik araçlara eşit oranda sahip olamama vb. sınırlılıkları gibi eğitim açısından azımsanmayacak kadar sınırlılıkları olduğu da bir gerçektir. Aşağıda internet temelli eğitimin yararları ve sınırlılıkları üzerinde durulmuştur.

2.6.1.1. Eğitsel Yararlar

İnternetle öğretimin eğitsel yararlarının en önemli olanı, metin, grafik, ses, video ve animasyon gibi çeşitli çoklu ortam elemanlarını birleştirerek, öğrenme ortamlarını zenginleştirmesidir (Khan, 1997). İnternetle öğretimin sunduğu çoklu ortam araçları, öğrencilerin kişisel ihtiyaçlarına en uygun kaynakları araştırmalarına ve bulmalarına olanak sağlar.

İnternetle öğretimin diğer önemli eğitsel yararı, öğrenci kontrollü bir sistem olmasıdır (Hannum, 2001). İnternetle öğretim öğrencilere kendi öğrenme düzeyleri ve ihtiyaçları doğrultusunda eğitsel içeriği takip etme olanağı sağlar. Ayrıca, öğrencilere istedikleri zaman internete bağlı bir bilgisayar aracılığı ile herhangi bir zaman diliminde tekrar etme ve ders notlarına ulaşma olanağı sağladığı gibi, her öğrenciye kendi öğrenme hızına göre bir öğrenim ortamı sunarak bireysel öğrenme olanağı sunar (Khan, 1997).

İnternetle öğretimin etkili iletişim olanağı sunması diğer bir eğitsel yarardır. İnternetin sunduğu senkron ve asenkron iletişim seçenekleri öğretim sürecine zengin bir iletişim ortamı katar. İnternet’le öğretim sürecinde, sohbet kanalları ve video konferans gibi senkron, e-posta ve tartışma grupları gibi asenkron iletişim seçenekleri öğretici-öğrenci, öğrenci-öğrenci ve öğretici-öğretici arasında devamlı ve etkili bir iletişim kurulmasını sağlar (İşman, 1998).

Öğrenciler gruplar halinde ya da bireysel olarak hazırlayacakları projelerde ve araştırmalarda, internetteki arama motorlarından ve sanal kütüphanelerden yararlanabilirler. Buna benzer çalışmalarda öğrenciler sadece kendi sınıflarında değil, diğer okullardaki öğrencilerle de iletişim kurabilir, işbirliğine dayalı projeler geliştirebilirler. Öğrenciler hazırlamış oldukları ürünleri dosyalar halinde birbirlerine göndererek paylaşabilirler ve tartışabilirler (Akpınar, 1998/1999, s.17).

İnternetle öğretimin bir diğer eğitsel yararı, hem öğrencilerin kendilerini hem de öğreticilerin öğrencileri çevrimiçi değerlendirilmesine olanak sağlamasıdır. Öğrenciye

öğretim sürecinde internet üzerinden uygulanan sınavların sonunda, anında dönüt verilmesi öğrencinin hatalarını hemen görüp düzeltmesi için fırsat verir. Kişisel test, tartışma gruplarına katılım, sorular ve görev gelişim süreci öğrencilerin ilerlemelerini değerlendirmede kullanılabilir (Khan, 1997).

İnternetle öğretimin hem formal hem de informal öğrenme çevrelerini desteklemesi de bir diğer eğitsel yarardır (Khan, 1997). Öğreticiler, ders içeriklerini sunup, haftalık dersler için zaman, referanslar ve ilgili kaynaklar sağlayarak formal ortamları devam ettirirler. Öğrenciler, tartışma gruplarına katılma, e-posta ile kısa hikayeler gönderme ve çevrimiçi sohbet kanalları aracılığıyla sohbet etme ile daha çok informal ortamları devam ettirirler.

2.6.1.2. Eğitsel Sınırlılıklar

İnternetle öğretimin en önemli eğitsel sınırlılığı, her tür öğretim etkinliği için uygun bir öğretim modeli olmamasıdır. Özellikle beden ve zihin gelişiminin tamamlanmadığı, 0-18 yaş grubunun eğitimi için son derece sınırlı olarak kullanılmalıdır (Vural ve diğerleri, 2001). Eğitimciler, eğitsel tasarımcılar ve kurs geliştiriciler yapılan araştırmalar doğrultusunda, internet üzerinden psikomotor ve tutumsal becerilerin öğretilmesinin çok sınırlı olduğunu belirtmişlerdir (Driscoll, 1998). Problem çözme ve ayrıntıları birbirinden ayırma gibi bilişsel becerilerin internetle öğretilmesi kolaydır. Fakat, fiziksel hareket ve düşünmenin karmaşık kombinasyonunu gerektiren psikomotor becerilerin ve tutumsal becerilerin internetle öğretilmesi zordur. Diğer bir eğitsel sınırlılık, sınıf yönetimini güçleştirmesidir. Çoğu zaman internetle öğretim etkinliklerinde gruplarda katılımcılar arasında sosyal etkileşim öne çıkmakta, bu durum ise sınıf yönetimini güçleştirmektedir. Bu durum öğreticilerin ve konu uzmanlarının otoriter rolünü zayıflatmaktadır (Vural ve diğerleri, 2001). İnternetle öğretimin eğitsel açıdan bir diğer sınırlılığı da belirli bir uyum sağlama süreci gerektirmesidir. Her yeni öğretim metodunda olduğu gibi internetle öğretim etkinlikleri için öğrencilerin bir süre uyum sağlama süreci geçirmesi gereklidir. Kitap, video kaset gibi araçlar bilinen araçlardır, fakat internete dayalı eğitim çoğu öğrenci için yenidir. Bu yeni öğrenme metodu, öğrencilerin Web tarayıcılarını kullanmaya hakim olmaları ve

sınıf arkadaşları ile etkileşimde bulunmak için bazı internet hizmetlerine aşina olmaları gibi özelliklere sahip olmalarını gerekli kılar (Driscoll, 1998).

2.7. ÇOCUKLAR VE İNTERNET KULLANIMI

İnternet hemen hemen tüm iletişim araçlarını içinde barındıran bir ortamdır. Yaşamımıza birden bire giren internet, artık onsuz yapamayacağımız bir konuma geldi. Bugün bilgilenme, işlem yürütme, haberleşme, eğitim ve eğlence gibi çeşitli fonksiyonlarıyla hayatımızın ayrılmaz bir parçası oldu. Aynı durum, çocuklar açısından daha da geçerli oldu. Yetişkinlerden çok daha yetenekli ve becerikli olan çocuklar, kısa sürede interneti kullanmada ana-babalarını ve öğretmenlerini geçtiler ve internetin sunduğu çeşitli olanaklardan yararlanmaya başladılar.

İnternet kuşkusuz eğitimde büyük yarar sağlamakta; Özellikle ödev yaparken, çocuklar tarafından yoğun bir biçimde kullanılmaktadır. Kanada'da 12-17 yaşlarındaki çocuklar, haftada 6 saat bilgisayar kullanılmaktadır. Çeşitli veri tabanları, WEB siteleri, öğretmenlerle E-posta yoluyla kurulan iletişim, sohbet odalarında uzmanlardan bilgi almak kuşkusuz internet kullanımının olumlu yönlerini ortaya çıkarmaktadır.

Yine internet sayesinde, çocuklar E-posta ve sohbet odaları aracılığıyla yeni dostluklar kurmakta; onlarla ilgilerini ve dertlerini paylaşmaktadır. Ayrıca Web sitelerinde gezinmek, yeni bilgiler edinmelerine katkıda bulunmaktadır. İngiltere'de yapılan bir araştırma 7-16 yaşları arasındaki çocukların 1/4ünün, sürekli internet kullanıcısı olduğunu, bunların yarısının evden bağlandığını ortaya çıkarmıştır. Çocukların amacı, ağırlıklı olarak, ödev ve okul projelerine materyal bulmaktır. Ancak alışveriş (%17) yapanlar veya bu sitelerde gezinenler (%50) de vardır.

Çocuklar, kendi eleştiri dergilerini ya da diğer çalışmalarını internet aracılığıyla yayınlamakta, yani yaratıcılıklarını sergileme olanağı bulmaktadırlar. İnternetin yararları her geçen gün, teknolojinin de ilerlemesiyle, daha da artmaktadır. İnternet, bilgide ulusal sınırlar olamayacağının kanıtı haline gelmiştir. Dolayısıyla, çocukların uluslararası yeni bilgilere erişmeleri yanında, yeni ülkelerde yeni arkadaşlar edinmeleri de söz konusu olmaktadır.

Yararı ve çekiciliği, bu kadar açık olan internet, aynı zamanda çocuk yönünden bir takım olumsuzlukları, hatta tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Gelişmiş ülkelerde yapılmış ve yapılmakta olan araştırmalar bu gerçeği katı bir şekilde ortaya koymaktadır.

2.7.1. Çocuklar Hangi Yaşta İnternet Kullanmalıdır?

Eğitimde bilgisayar ya da internet kullanılması konusunda tartışılan temel konulardan birisi, çocukların bilgisayarı ve interneti hangi yaşta kullanması gerektiğidir.

Bilgisayarların erken yaşlarda kullanılmasını sağlayan görüşlerin dayandığı varsayımlara göre, kimi eğitimciler çocuğun, okulöncesi çağda bilgisayarla tanışması gerektiğini savunmaktadırlar. Çünkü bu yaşlarda çocuklar her türlü araç ve gerece karşı büyük ilgi duyarlar ve bilgisayarla ilgili bir korkuları da henüz oluşmamıştır (Arı ve Bayhan, 1999, s.17). Öğrenmeyi kolaylaştıran etkenlerden biri olan ilgi ve merakın yoğun olduğu bir dönem olması nedeniyle, okulöncesinde bilgisayar destekli eğitime başlanabilir. Okulöncesinde bilgisayar destekli eğitimi kullanım biçimi ve süresi oldukça önemlidir. Çünkü, sadece bilgisayara dayalı bir eğitim çocuğa zarar verebilir (Arı ve Bayhan, 1999, s.8).

Okul öncesi eğitimden başlayarak ele alınması gereken bilgisayar destekli eğitim, lise ve yüksek öğretimden başlayarak internet uygulamalı eğitime yönlendirilmelidir. Çünkü orta öğretim çağına gelen bir öğrencide araştırma isteği doğacaktır. Çocuklar bu sayede bazı karşıt fikirleri görme imkanına kavuşacaklardır.

Çocukların internet kullanımı üzerine 2003 yılında yapılan bir araştırma, internet kullanıcıları arasında en hızlı büyüyen grubun okul öncesi çağdaki çocuklar olduğunu gösterdi. Bu çağdaki çocukların çevrimiçi etkinlikler için sınırlı bir dikkat süresi olmakla birlikte, internet resimleri ve sesleri hayal güçlerini harekete geçirebilir ve onlara yeni deneyimler kazandırabilir.

Farklı yaş gruplarındaki çocukların interneti kullanma dönemleri ve bu dönemlerde ailelerin yapması gereken eylemler şu şekilde ifade edilmektedir;

2 - 4 yaş grubu: Başlangıç dönemi

5 - 6 yaş grubu: Kendi başlarına yapma dönemi

7 - 8 yaş grubu: İlginin arttığı dönem

9 - 12 yaş dönemi: Çevrimiçi ortamı bilme dönemi

13 - 17 yaş dönemi: Teknik bilginin arttığı dönem

2 - 4 yaş grubu (Başlangıç dönemi) :

Bu dönemde, çevrimiçi etkinlik genelde ebeveynlerle birlikte gerçekleştirilir. Ebeveynler, çocuklarını kucaklarına alıp aile fotoğraflarına bakabilir, bir Web kamerası kullanarak akrabalarıyla görüşebilir veya çocuklara yönelik siteleri ziyaret edebilir.

- Bu çağdaki çocuklarınız çevrimiçi ortamdayken daima yanlarında olun.
- Çocuklarınız için kişiselleşmiş bir çevrimiçi ortam oluşturmak için, Sık kullanılanlar listenize kabul edilebilir siteleri ekleyin.
- Çocuklara uygun arama motorlarını ya da ebeveyn denetimi olan arama motorlarını kullanın.
- Ebeveyn gözetiminin yerine geçecek değil onu bütünleyecek internet filtreleme araçlarını araştırın.
- Açılır pencereleri engelleyen yazılımlarla çocuklarınızın saldırgan nitelikteki açılır pencerelerden korunmasına yardım edin.
- Çocuklarınızı gizlilik konusunda eğitmeye başlayın. Bir site Web içeriğini kişiselleştirme amacıyla çocukları adlarını vermeye teşvik ediyorsa, çocuğunuzun kişisel bilgileri açığa vurmayacak bir çevrimiçi rumuz oluşturmasına yardım edin.
- Tüm aile üyeleri, interneti kullanmaya başlayan çocuklar için davranış modeli olarak davranmalıdır.

5 - 6 yaş grubu (Kendi başlarına yapma dönemi):

Çocuklar 5 yaşına geldiklerinde, Web'i kendi başlarına keşfetmek isteyeceklerdir. Bu dönemle birlikte, çocuklar interneti kendi başlarına kullanmaya başlayacaklarından, ebeveynlerin çocuklarına internette güvenli şekilde gezinme yollarını göstermesi önemlidir. MSN Kids sayfası, özellikle sekiz yaşın altındaki çocuklar için tasarlanmıştır ve çocuklara yönelik arama araçları sağlar.

- Çocuklarınız için kişiselleşmiş bir çevrimiçi ortam oluşturmak için, Sık kullanılanlar listenize kabul edilebilir siteleri ekleyin.
- Çocuklara uygun arama motorlarını (MSN Kids Search gibi) ya da ebeveyn denetimi olan arama motorlarını kullanın.
- İnternet'e bağlı olan bilgisayarları, çocuklarınızın etkinliklerini kolaylıkla gözetim altında tutabileceğiniz açık bir alanda tutun.
- Ebeveyn gözetiminin yerine geçecek değil onu bütünleyecek internet filtreleme araçlarını (MSN Premium'in Ebeveyn Denetimleri gibi) araştırın.
- Açılır pencereleri engelleyen yazılımlar yoluyla çocuklarınızı saldırgan nitelikteki açılır pencerelerden koruyun. Bu yazılım, Windows XP'nin en güncel sürümüyle ve MSN Araç Çubuğu'yla birlikte gelmektedir.
- Çocuklarınızı gizlilik konusunda eğitmeye başlayın. Çevrimiçi ortamdayken kendilerine ya da ailelerine ilişkin hiç bir bilgi vermemelerini söyleyin.
- Bu yaş grubundaki çocuklarınızın anlık ileti (IM), e-posta, sohbet odası ya da ileti panosu kullanmasına izin vermeyin.
- Çocuklarınızı, çevrimiçi ortamda kendilerini rahatsız ya da tehdit altında hissettiren bir şey ya da bir kişi olduğunda size iletmeleri için teşvik edin. Sakin olun ve çocuklarınıza bu türden şeyleri size ilettiklerinde bir sorunla karşılaşmayacaklarını anımsatın. Davranışlarını takdir edin ve aynı şey yeniden olduğunda yine size gelmeleri için teşvik edin. Çevrimiçi saldırganlar ve sanal kabadayılarla nasıl baş edebileceğinize ilişkin makaleler okuyun.

7 - 8 yaş grubu (İlginin arttığı dönem):

Bu yaş grubundaki çocukların normal davranış biçiminin bir parçası yasaklanan davranışları sergileme eğilimidir. Bu yaş grubundaki bir çocuk, çevrimiçi ortamda

ebeveynlerinin izin vermediği sitelere girebilir veya sohbet odalarında konuşabilir. MSN Premium veya diğer hizmetlerin çevrimiçi etkinlik raporları, özellikle bu dönemde kullanışlı olabilir. Çocuklar ebeveynlerinin onları izlediğini fark etmeyecektir, ancak gönderilen rapor nerelere gittiklerini gösterir. Bu yaş grubundaki çocuklar MSN Kids sitesini kullanmaya devam edebilir.

- Çocuklarınızın da katkısıyla internet ev kuralları listesi oluşturun.
- Çocuklarınızı, yalnızca onayladığınız siteleri ziyaret etmeye teşvik edin.
- İnternet'e bağlı olan bilgisayarları, çocuklarınızın kullanımını kolaylıkla gözetim altında tutabileceğiniz açık bir alanda tutun.
- Ebeveyn gözetiminin yerine geçecek değil onu bütünleyecek internet filtreleme araçlarını (MSN Premium'ın Ebeveyn Denetimleri gibi) araştırın.
- Çocuklara uygun arama motorlarını (MSN Kids Search gibi) ya da ebeveyn denetimi olan arama motorlarını kullanın.
- Çocuklarınızın kendi hesapları olmasına izin vermek yerine, İnternet Servis Sağlayıcı'nızdan paylaşılan bir aile e-posta hesabı alın.
- Çocuklarınıza, e-posta, sohbet odaları, ileti panoları, kayıt formları ve kişisel profiller yoluyla kişisel bilgiler vermeden önce size danışmayı öğretin.
- Çocuklarınıza, izniniz olmaksızın yazılım, müzik ya da dosya yüklememeyi öğretin.
- Belirli kişilerden gelen ya da belirli sözcükleri ya da sözcük gruplarını içeren iletileri engellemek için e-posta filtreleri kullanın.
- Bu yaş grubundaki çocuklarınızın anlık ileti (IM) kullanmasına izin vermeyin.
- Çocuklarınızın, yalnızca ünlü çocuk sitelerinde izlenmekte olan sohbet odalarını ve ileti panolarını kullanmasına izin verin.
- Gerçek dünyadaki etkinlikleri sırasında tanışacakları yeni kişilerle ilgili olarak nasıl çocuklarınızla konuşuyorsanız, çevrimiçi arkadaşları ve etkinlikleri hakkında da konuşun.
- Çocuklarınızla sağlıklı cinsellik hakkında konuşun çünkü çevrimiçi ortamda rahatlıkla yetişkinlere yönelik içerikle ya da pornografiyle karşılaşabilirler.
- Çocuklarınızı, çevrimiçi ortamda kendilerini rahatsız ya da tehdit altında hissettiren bir şey ya da bir kişi olduğunda size iletmeleri için teşvik edin. Sakin olun ve çocuklarınıza bu türden şeyleri size ilettiklerinde bir sorunla

karşılaşmayacaklarını anımsatın. Davranışlarını takdir edin ve aynı şey yeniden olduğunda yine size gelmeleri için teşvik edin. Çevrimiçi saldırganlar ve sanal kabadayılarla nasıl baş edebileceğinize ilişkin makaleler okuyun.

9 - 12 yaş dönemi (Çevrimiçi ortamı bilme dönemi):

Ergenlik dönemi öncesindeki çocuklar her şeyi bilmek ister ve Web'in bu konuda kendilerine ne kadar yardımcı olacağına farkındadır. İnternetin sunduklarını görmeye çalışmaları normaldir. Kabul edilemez olduğu düşünülen konularda (örneğin, cinsellikle ilgili uygunsuz içerik veya bomba yapımını anlatan metinler), ebeveynler, MSN Ebeveyn Denetimleri'ni kullanarak bu tür içeriği engelleyebilir. Ergenlik dönemi öncesindeki gençler, 8-13 yaş grubundaki çocuklar için tasarlanmış olan ve çocuklara yönelik arama araçları sağlayan MSN Kids sitesini de kullanabilir.

- Çocuklarınızın da katkısıyla internet ev kuralları listesi oluşturun.
- İnternet'e bağlı olan bilgisayarları, açık bir alanda ve çocuklarınızın yatak odalarının dışında tutun.
- Ebeveyn gözetiminin yerine geçecek değil onu bütünleyecek internet filtreleme araçlarını (MSN Premium'ın Ebeveyn Denetimleri gibi) araştırın.
- Diğer etkinlikleri hakkında konuştuğunuz gibi, çocuklarınızla çevrimiçi arkadaşları ve etkinlikleri hakkında konuşun.
- Çocuklarınıza çevrimiçi ortamda edindikleri arkadaşlarla asla gerçek yaşamda buluşmamaları gerektiğini anlatın.
- Çocuklarınızın, yalnızca ünlü çocuk sitelerinde izlenmekte olan sohbet odalarını kullanmasına izin verin.
- Çocuklarınıza e-posta, sohbet odası ya da anlık ileti kullanırken, kayıt formu ve kişisel profil doldurmak ve çevrimiçi yarışmalara girmek için asla kişisel bilgiler vermemelerini öğretin.
- Çocuklarınıza izniniz olmaksızın program yüklememelerini öğretin; istemeden casus programlar ya da bilgisayar virüsleri yükleyebilirler. Ayrıca, Web'de dosya paylaşırken, metin, görüntü ya da çizim alırken telif hakkı yasalarını çiğneyebileceklerini anlatın.
- Çocuğunuzun bilginiz dışında etkinliklere katılmasını engellemek için, ona sınırlı bir kullanıcı hesabı verin.

- Çocuklarınızı, çevrimiçi ortamda kendilerini rahatsız ya da tehdit altında hissettiren bir şey ya da bir kişi olduğunda size iletmeleri için teşvik edin. Sakin olun ve çocuklarınıza bu türden şeyleri size ilettiklerinde bir sorunla karşılaşmayacaklarını anımsatın. Davranışlarını takdir edin ve aynı şey yeniden olduğunda yine size gelmeleri için teşvik edin. Çevrimiçi saldırganlar ve sanal kabadayılarla nasıl baş edebileceğinize ilişkin makaleler okuyun.
- Çocuklarınızla çevrimiçi pornografi hakkında konuşun ve onları sağlık ve cinsellikle ilgili iyi sitelere yönlendirin.
- Çocuklarınızın yabancılarla konuşmalarını engellemek için, onların e-posta ve anlık ileti hesaplarına erişim konusunda ısrar edin.
- Çocuklarınızla sorumlu, ahlaki çevrimiçi davranışlar konusunda konuşun. İnterneti dedikodu yaymak, tacizde bulunmak ya da başkalarına tehditler yöneltmek için kullanmamaları gerekir.

13 - 17 yaş dönemi (Teknik bilginin arttığı dönem):

Çevrimiçi güvenlik konusunda gençlere yardımcı olmak oldukça zordur, çünkü genelde internet yazılımları hakkında ebeveynlerinden daha fazla bilgiye sahiptirler. Ebeveynlerin, daha ileri yaşlardaki çocuklarının bile internet kullanımında etkin bir rol üstlenmeleri önem taşır. Ebeveynler ve çocuk tarafından kabul edilen çevrimiçi güvenlik kurallarına tam olarak uyulması ve çocukların çevrimiçi etkinlik raporlarının sık sık incelenmesi gerekir. Ebeveynler, çocukların onların adıyla oturum açamaması için parolalarının güvenliğini sağlamalıdır.

- Çocuklarınızın da katkısıyla internet ev kuralları listesi oluşturun. Bu listede sınırların dışında kalan site türleri, internete erişim saatleri ve sohbet odası iletişimini de içeren çevrimiçi iletişimle ilgili olarak uyulması gereken kurallar da bulunmalı.
- İnternete bağlı olan bilgisayarları, açık bir alanda ve çocuklarınızın yatak odalarının dışında tutun.
- Diğer arkadaşları ve etkinlikleri hakkında konuştuğunuz gibi, çocuklarınızla çevrimiçi arkadaşları ve etkinlikleri hakkında konuşun. Çocuklarınızın yabancılarla konuşmalarını engellemek için, anlık ileti listeleri hakkında konuşun.

- Ebeveyn gözetiminin yerine geçecek değil onu bütünleyecek internet filtreleme araçlarını (MSN Premium'ın Ebeveyn Denetimleri gibi) araştırın.
- Çocuklarınızın hangi sohbet odalarını ya da ileti panolarını ziyaret ettiğini ve çevrimiçi ortamda kimlerle konuştuğunu öğrenin. Onları izlenen sohbet odalarını kullanmaya teşvik edin ve genel sohbet odası alanlarında kalmaları için ısrar edin.
- Çevrimiçi ortamda edindikleri arkadaşlarla asla gerçek yaşamda buluşmayı kabul etmemeleri konusunda ısrar edin.
- Çocuklarınıza e-posta, sohbet odası ya da anlık ileti kullanırken, kayıt formu ve kişisel profil doldurmak ve çevrimiçi yarışmalara girmek için izniniz olmaksızın asla kişisel bilgiler vermemelerini öğretin.
- Çocuklarınıza, izniniz olmaksızın program, müzik ya da dosya yüklememeyi öğretin. Web'de dosya paylaşırken, metin, görüntü ya da çizim alırken telif hakkı yasalarını çiğneyebilir ve yasadışı duruma düşebilirler.
- Çocuklarınızı, çevrimiçi ortamda kendilerini rahatsız ya da tehdit altında hissettiren bir şey ya da bir kişi olduğunda size iletmeleri için teşvik edin. Sakin olun ve çocuklarınıza bu türden şeyleri size ilettiklerinde bir sorunla karşılaşmayacaklarını anımsatın. (Çocuğunuzun, onun bilgisayar konusundaki haklarını elinden almayacağınızı düşünmesi önemlidir.) Çevrimiçi saldırganlar ve sanal kabadayılarla nasıl baş edebileceğinize ilişkin makaleler okuyun.
- Çocuklarınızla çevrimiçi yetişkin içeriği ve pornografi hakkında konuşun ve onları sağlık ve cinsellikle ilgili olumlu sitelere yönlendirin.
- Onları istenmeyen postalardan koruyun. Çocuklarınıza çevrimiçi ortamda e-posta adreslerini vermemelerini, istenmeyen postalara yanıt vermemelerini ve e-posta filtresi kullanmalarını anlatın.
- Çocuklarınızın sık ziyaret ettiği Web sitelerini öğrenin. Çocuklarınızın saldırgan içerik taşıyan siteleri ziyaret etmemesini ya da kişisel bilgilerini ya da fotoğraflarını kimseye iletmemelerini sağlayın.
- Çocuklarınızla sorumlu, ahlaki çevrimiçi davranışları öğretin. İnterneti, dedikodu yaymak, tacizde bulunmak ya da başkalarına tehditler yöneltmek için kullanmamaları gerekir.
- Çocuklarınızın çevrimiçi mali işlemler (bir ürünü sipariş etme, alma ya da satma) yapmadan önce sizden onay almalarını sağlayın.

- Çocuklarınızla çevrimiçi kumarı ve olası risklerini tartışın. Çevrimiçi kumar oynamalarının yasadışı olduğunu anımsatın (<http://www.microsoft.com>).

Millenyum çocukları olarak adlandırılan bilgisayar çocukları teknolojiyi kurcalamaktan korkmuyorlar. Bazı ebeveynler ise bilgisayarlara çocuklardan daha korkak yaklaşmaktadırlar (Muğaoğlu, 2001, s.13).

Okulöncesi çağıdaki çocukların bilgisayar kullanımını destekleyen araştırmalar yok denecek kadar azdır (Akkoyunlu, 2001; Healy, 1999, s.228). Akkoyunlu'nun (2001), Dodge ve Colker'den (1995) aktardığına göre, bilgisayarlar küçük yaş çocuklarının gelişim özelliklerine uygun düşmemektedir.

Çocukların hangi yaşta bilgisayar ya da internet kullanması gerektiği konusunda göz önünde bulundurulması gereken temel nokta, her çocuğun gelişim özellikleri ve olgunluk düzeyleri açısından birbirinden farklı özelliklere sahip olduklarıdır. Bu nedenle, çocukların duygusal ve zihinsel gelişimleri ile yeteneklerini dikkate almak gerekmektedir (Akkoyunlu, 2001).

Bilgisayarların hangi yaşta kullanılması gerektiği konusunda, tartışmaların daha çok okulöncesi dönem çocukları öncesinde yoğunlaştığı görülmektedir. İlköğretim basamağında yaş açısından bilgisayar kullanılmasında herhangi bir sakınca görülmemektedir. Bu basamakta internet kullanımı için 10 ve 11 yaşlarının gelişim ve öğrenme özellikleri bakımından en uygun dönem olduğu söylenebilir. Ancak, internet ya da benzer teknolojilerin çocuklar tarafından kullanılmasında sadece yaş ölçütü belirleyici olmamalıdır. Yaşla birlikte çocukların bireysel özelliklerinin de dikkate alınması daha sağlıklı bir ölçüt gibi olacağı düşünülmektedir

2.7.2. Çocuklar İçin İnternet'te Neler Var?

İnternet hem çocuklar hem de aileler için yeni olanaklar ve deneyimler sunmaktadır. İnternetin etkili kullanımıyla çocuklar, zaman ve yer sınırı olmaksızın, sınıftan ya da başka bir yerden istenilen her anda bilgiye ulaşabilmekte ve kendi yaptıkları ürünleri dünyaya ulaştırabilmektedir (Akkoyunlu, 2001). İnternette çocuklar

için ilginç olabilecek dört ortam bulunmaktadır. Bunlar web siteleri, elektronik posta, sohbet odalar ve arama motorlardır.

Web siteleri (WWW): Dev bir bilgi hazinesi olan ve internete bağlı bilgisayarlarda doküman, resim, müzik, animasyon ve video görüntülerin biriktiği sayfaları içeren bir hizmettir. Bu siteler çocuklara görsel, işitsel ve etkileşimli olanaklar sunmaktadır. Bu siteler aracılığıyla, çocukların bilgiye ulaşma ve ulaştığı bilgiyi yayma becerileri geliştirebilmekte ve böylece eğlenirken öğrenmektedirler. Diğer taraftan, çocukların istedikleri her web sitesine kolaylıkla erişebilme olanağına sahip olmaları, şiddet içeren, pornografi gibi hem gelişim düzeylerine uygun olmayan hem de onları yanlış yönlendirebilecek istenmeyen sitelere de kolaylıkla erişmelerine neden olmaktadır. Ayrıca siteler üzerinden yapılabilecek olan kontrolsüz alışverişler yanlış tüketim alışkanlıkları da yaratabilmektedir (Akkoyunlu, 2001).

Elektronik Posta: İnternetin en çok bilinen ve kullanılan uygulaması, elektronik mesaj alma ve gönderme hizmetidir. E-posta ile dünyanın her yanındaki internet bağlantısı olan kullanıcılara mesaj gönderilip, alınabilmektedir. E-posta çocuklara arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle iletişim kurma olanağı sağlamakta, bu yolla ödevlerini/projelerini yaparken yardımlaşabilmektedirler. Yaş gruplarına uygun uluslararası e-gruplara üye olarak farklı kültürden arkadaşlar edinebilmekte, bireysel ya da grup olarak uluslararası bu projelere katılabilmektedirler. E-postcard gibi uluslararası uygulamalar bu çalışmalara örnek olarak verilebilir (Akkoyunlu, 2001).

Sohbet odaları: İnternet üzerinde diğer insanlarla iletişim kurmanın en çabuk ve kolay yollarından biri de sohbet odalarıdır. İlgi alanlarına göre ayrılmış, aynı anda etkileşimde bulunan ve yazma yoluyla (klavye aracılığıyla) yapılan sohbetlerdir. Bu ortamlarda, elektronik posta ortamlarından farklı olarak, iki ya da daha fazla sayıda insanla aynı zaman dilimi içerisinde karşılıklı yazışarak iletişimde bulunulabilmektedir (Akkoyunlu, 2001).

Arama motorları: Arama motorlarına, internet üzerinde hızla zenginleşen ve artan bilgi içinden kısa zamanda ve doğru olarak ulaşabilmek için gereksinim duyulmaktadır. Arama motorları, internet üzerindeki bilgiyi toplama, dizme, tarama ve sınıflandırma

işlemlerini gerçekleştirebilecek istenen bilgiye ulaşmayı sağlarlar (Odabaşı, 2002, s.30-31).

2.7.3. Çocukların İnternet Kullanmasında Yetişkin Rolü Nedir?

Ülkemizdeki internet kullanımının yaygınlaştırılması çabaları, internet kullanımının ne derece amacına uygun olduğu sorusunu da beraberinde getirmektedir. Çocukların güvenli bilgisayar ve internet kullanımını önemli bir sorundur. Çocuk pornografisi, zararlı siteler, sohbet odaları, çocukların zararlı her türlü propagandaya muhatap olmaları, tüketimi teşvik eden reklamlar çocukları bekleyen tehlikelerdir. Öte yandan ebeveynlerin bilgisayar ve interneti çocukları meşgul edildiği bir çocuk bakıcısı olarak değerlendirmektedir.

Öncelikle internet kullanımının bir aile etkinliği haline getirilmelidir. Bu ne demektir? Ebeveyn ve çocukların televizyon seyretmesi, sinemaya gitmesi nasıl bir aile etkinliği olabiliyorsa, bilgisayar ve internet kullanımı da aile etkinliği haline gelmelidir. Bunun ilk koşulu bilgisayarın ailede ortak yaşam alanında olmasıdır. Çocuk odasında kapalı kapılar arkasında, yalnız başına internetle uğraşmamalıdır.

Çocuklar biyolojik ve duygusal olarak kendilerine yönelik tehlikeleri anlama ve kendilerini koruma konusunda yetersizdirler. Bu nedenle ebeveynler, öğretmenler çocukların davranışlarını sürekli olarak değerlendirmelidir. Çocukların odalarında uzun süre internet başında olmaları, odalarına girildiğinde ekranın aniden değişmesi, ebeveynlerin kredi kartlarında bilinmeyen ödemelerin görülmesi, çocuğun aileden gittikçe kopması ve kendi dünyasına çekilmesi, tehlike sinyalleri olarak değerlendirilmelidir.

Günümüzün çocukları ve gençleri daha fazla özgürlük istemektedir. Çocukların özel yaşamlarında belli bir mahremiyete sahip olmaları, onların doğal bir gereksinimidir. Bu durum, ebeveynlerin çocuklarının davranışlarını denetleme görevlerinin ortadan kalkması anlamına gelmemelidir. Ebeveynler çocuklarının özgürlüğü ile denetimleri arasındaki dengeyi sağlamalıdır.

Çocuklar ebeveynlerinin denetimi altında olmadığı zamanlarda risk altındadır. İnternette sohbet odalarındaki görüşmelerle önce çocukların güvenin kazanılması, sonra da yüz yüze görüşmelerin ayarlanması planlanmaktadır.

2002 Türkiye Bilişim Şurası Raporunda 7-15 yaş grubundaki gençlerin % 90'ının interneti eğlence ve yararlı olmayan siteleri gezmek için kullandığı, bilgisayar başında zamanlarını gereksizce harcadıkları belirtilmektedir.

İnternetin çocuklar tarafından etkili ve verimli kullanımı için yetişkin rollerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

1. İnternetin, doğru kullanılmadığında zararlı olabileceği konusunda çocuklarınızı uyarın. Çocuklarınızın, internet hakkındaki düşüncelerini ve bilgilerini günlük olarak takip edebilir, böylece yanlış bildikleri konuları düzelterek onları yönlendirebilirsiniz.
2. İnternete bağlanmak için yalnız sizin bildiğiniz bir şifre kullanabilirsiniz. Böylece çocuklarınızın internete ne zaman bağlandıklarından haberdar olabilirsiniz.
3. Çocukların internette geçirecekleri süre belirlenmeli ve bu süreye uyulup uyulmadığı konusunda özen gösterilmelidir.
4. Bilgisayarı çocuğunuzun odasına koymak yerine, herkesin sık kullandığı bir odaya yerleştirin. Böylece çocuğunuzun, uygun olmayan sitelere gitmesine kolaylıkla engel olabilirsiniz.
5. Beş yaşından küçük çocuklarınızın tek başlarına bilgisayar ve interneti kullanmalarına izin vermeyin. Bilgisayar ve internet kullanma saatlerini sınırlandırarak ve bu saatlerde çocuğunuza eşlik ederek, çocuğunuzun güvenliğini ve denetimini sağlayabilirsiniz.
6. Çocuklarınızın interneti uygun kullanıp kullanmadıklarını, sık kullanılanlar ya da daha önce girilen sayfaların listesini kontrol ederek denetleyebilirsiniz.
7. İnternetin doğru kullanımı hakkında bildiklerinizi, arkadaşlarınızla ya da çocuklarınızın arkadaşlarının ebeveynleri ile paylaşabilirsiniz. Böylece çocuğunuzun, arkadaşlarının evinde de güvende olmasına yardımcı olabilirsiniz.
8. Çocuğunuz yanınızdayken uygun olmayan sitelere girmeyin. Çocuklarınız için uygun olmadığını düşündüğünüz sitelere girdiyse "Geçmiş" bölümünden bu siteleri silebilir böylece çocuğunuzun daha sonra bu siteye ulaşmasını önleyebilirsiniz.

9. Çocuğunuzu internette tanıştığı kişilerle, hiçbir şekilde telefonda konuşmaması ya da herhangi bir şekilde buluşmaması konusunda uyarın.
10. Eğer internet aracılığıyla çocuğunuzdan bilgi isteniyorsa, sitenin güvenli olup olmadığını mutlaka kontrol edin. Bu bilgilerin ne amaçla kullanılacağını öğrenin ve bu bilgilerin üçüncü şahıslara ulaştırılıp ulaştırılmayacağı konusunda bilgi edinin.
11. Özellikle internette gezinirken, sohbet ederken ya da e-posta ile iletişim kurarken kendilerine ait bilgi (adres, telefon, kredi kartı numarası, anne-babanın işyeri adresi gibi) isteyen olursa, çocuklara kesinlikle vermemesi gerektiği vurgulanmalıdır.
12. Çocuklar internette web sayfası hazırlamak isterlerse, web sitesine koyacakları bilgilerin kişisel bilgiler olacağı ve bu bilgilerin tüm aileyi ilgilendirdiği için web sayfasına konulacak bilgilere birlikte karar verilmesi gerektiği belirtilmelidir.
13. Çocuklara, internette aldıkları her bilgiye inanmamaları gerektiği belirtilmelidir. Bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği hakkında kuşkucu olmaları gerektiği ve özellikle edu, gov ve org uzantılı olan sayfalardaki bilgilerin daha güvenilir olduğu vurgulanmalıdır.
14. İnternette bilgisayara dosya yüklerken dikkatli olmaları gerektiği belirtilmeli, her dosyanın kendileri için uygun olup olmadığı ve virüsleri de beraberinde bilgisayarlarına yükleyebilecekleri konusunda uyarılmalıdır.
15. Okul ve evde İnternet kullanımında eşgüdümü sağlamak amacıyla çocuğun öğretmeni ile işbirliği yapılmalıdır (<http://www.egitim.com>).

2.7.4. Çocukların Ev Ortamında İnternet Kullanımı İle İlgili Yaşanabilecek Sorunlar Nelerdir?

Son yıllarda çocukların internet kafelerden ve özellikle evlerden de internete erişimleri sonucunda aileler kimi sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunların İnternetin yanlış kullanımı ve ailelerin bu konuda çocuklarına yardımcı olamamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Anne-babaların çocukların evde interneti yanlış kullanmaları sonucunda yaşayabilecekleri kimi sorunlara; ders çalışmak yerine internet kullanmayı istemek, İnternette sohbet etmek ve oyun oynamak ve bunlara bağlı olumsuz sonuçlar örnek olarak verilebilir (Healy, 1999, s.287).

İnternetin sosyal yönden oluşturduğu olumsuzluklar neticesinde toplumdan bireyin yalıtılması, yalnızlık hissi ve depresyon gibi bazı sonuçlara sebep olduğu yapılan bir takım araştırmalarla belirlenmiştir.

Toplum ilişkilerinde zayıflama, yakın arkadaş ve akraba ilişkilerinde azalma gibi bir takım olumsuz etkilerin de olduğu bu araştırmalarla saptanmıştır. Diğer taraftan “internet bağımlılığı” adı verilen yeni bir ifadeyle internetin olumsuz yanlarından birinin de insanın ruh sağlığını bozan etkileri olduğu da belirtilmiştir

Bir çok uzmanın ortak görüşü olarak; bilgisayar başında, internete bağlı olarak, gereğinden fazla zaman geçirme problemi şeklinde tanımlanan internet bağımlılığının belirtileri şu şekilde gösterilmiştir (Cengizhan, 2004).

- Her gün internete bağlanmak, bağlı iken zamanın farkında olmamak, sorulduğunda ise inkar etmek veya yalan söylemek. Bilgisayarın başında bu kadar fazla zaman geçirildiği için suçluluk duyma ve büyük bir zevk alma arasında gidip gelmek.
- Herkese mail adresi, ICQ numarası, sohbet odası adları vs. vermek veya dağıtmaya çalışmak.
- İnternet dışı uğraşlara ilginin kaybolması. Bilgisayardan uzak kalındığında canın bilgisayar çekmesi ve sinirlilik halleri. E-postada bir şey var mı diye bakmak için aşırı bir istek duymak.
- Sosyal faaliyetlerde azalma, dostları tarafından anlaşılama duygusu, spor faaliyetlerinden uzaklaşma ve kondisyon kaybı.
- İş verimliliğinin düşmesi, sürekli uykusuz kalma ve yorgunluk.
- Alışverişlerin İnternet üzerinden yapılması.
- Aile fertlerine yeterli zamanı ayıramama nedeni ile aile bağlarının zayıflaması.
- Günlük yaşamdaki diğer iş ve kişilerin, çevrimiçi yaşama engel olduğu düşüncesi.
- Bilgisayar kullanımı nedeniyle eşler arasında anlaşmazlık ve sorun çıkması, insanlarla internet üzerinden konuşmayı yüz yüze konuşmaktan daha kolay bulmak (<http://bizimsahife.net>).

Bu belirtileri gösteren kişilerin dikkatli olmaları gerektiğini belirten uzmanlar, bu sorunların kişinin yapmakta olduğu iş, çalışma ortamı, yaşı, öğrenim düzeyi, kullanım gerekleri ve düzeyi göz önüne alınarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. İnternet üzerinde harcanılan zaman haftada 18 saati geçiyorsa “internet bağımlılığı” riski taşıyan insanlar grubunda olunabilmektedir (<http://zaferdergisi.com>).

Bağımlılığı oluşturan; bilgisayar, internet ve sanal dünyanın karşı konulmaz çekişilidir. İnternet kafeler bu olanakların tümünü birden kişilere sunularak bağımlılığı mekansal bir temele taşımaktadır (Yıldız, M. C. Ve Bölükbaş). Kent yaşamı sosyal bağlantıların azalmasıyla kendini göstermektedir ve bu ortamda sosyal bağlar kolaylıkla kurulamamaktadır. İnternette istenilen her anda bütün bilgilere, kişilere, oyunlara sınır ve yasak tanımadan kolay ulaşabilir olmak sosyalleşme ihtiyacında interneti çekici kılan unsurlardan birkaçıdır (Cengizhan, 2004).

İnternetin eğlence amacıyla kullanımında önemli risk faktörlerinden birisi de internette pornografik materyallere sınırsız ve denetimsiz ulaşımın mümkün olmasıdır. Erken yaşlarda pornografik görüntülere maruz kalmak, çocukların duygusal ve cinsel gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle, internet kullanım güvenliği ve denetimi konusunda bilgili olmayan ebeveynlerin çocukları için bu bir risk faktörüdür. Ayrıca çocuk ve gençlerin internetteki radikal nefret gruplarına rahatça ulaşmaktan satın almaya kadar her türlü işlemi internet üzerinden yapabilmeleri önemli bir risk faktörüdür. Bu nedenle ailenin internet kullanımında çocukla işbirliği yapması ve yararlı kullanımı teşvik ederek bir denetim sistemi oluşturması, kötü kullanımı önlemek açısından gereklidir (Arnas, 2005).

Bu yaygın kullanım insan organizmasının gelişiminde, toplumsal ve psikolojik dengesinde olumsuz etkiler de doğurabilmektedir. Yetişkinlerin yanı sıra çocukların da internet bağımlılığı geliştirmeleri, denetimsiz kullanımda kendileri için zararlı olabilecek sitelere girip ruhsal açıdan etkilenmeleri de olası risklerdendir. Gelecekteki ruhsal yaşamlarını olumsuz etkileyecek bu bilgi bombardımanından çocukları koruyacak yasal düzenlemeler ise henüz hiçbir ülkede yapılmamıştır. Özellikle 16 yaşın altındaki çocukların henüz olgunlaşmamış olduklarından dolayı kolay

etkilenebilmektedirler. Özümsemeye henüz hazır olmadıkları, herhangi bir konuda aldıkları bilgileri nasıl değerlendireceklerini bilemezler ve bu onların duygu, bilinç ve davranış düzeyinde olumsuz etkiler yaratabilir. Dolayısıyla ailenin denetimi tek sağlıklı yol gibi görünmektedir (Arnas, 2005).

Bir çok aile çocuklarına iyi bir eğitim fırsatı sağlamak ve onları modern bilgi toplumuna hazırlamak amacıyla evlerine bilgisayar ve internet bağlatırlar Ancak buna paralel olarak pek çok aile bilgisayar ve internetin çocukları üzerindeki olumsuz etkileri ile ilgili olarak yoğun kaygılar yaşamaktadırlar (Arnas, 2005).

Bilginin paylaşımı ve iletişimi konusunda, yeni ufuklar açan internet, yerinde kullanılmadığı durumlarda tehlikeli bir silaha dönüşebilmektedir. Son yıllarda hızla çoğalan internet kafelerde, mevzuat ve denetim eksikliğinden dolayı belli bir standart oluşturulamadığından, söz konusu işletmeler modern bir tesisten çok, olabildiğince sağlıksız şartların hüküm sürdüğü mekanlar olarak karşımıza çıkmaktadır (<http://bizimsahife.net>).

Ebeveynler, Web'in çocukları için yeni eğitim fırsatları sunan heyecan verici bir dünya olduklarını düşündükleri için ilk başta evlerinde internet bağlantısı olmasına sıcak bakmışlardır. Ancak çoğu ebeveyn, çocuklarının interneti ev ödevleri veya araştırma için kullanmadığını fark etmiştir. Bunun yerine, çocuklar arkadaşlarıyla anlık ileti gönderip alarak, çevrimiçi oyunlar oynayarak veya sohbet odalarında yabancılarla konuşarak saatler geçirmeye başlamıştır. İnternet bağlantısı bilgisayarları olan bu çocuk ya da gençlerin genellikle ne yaptıkları da denetim altında değildir. Burada ailenin çocuklarıyla yakın ilişki içinde olması ve anne-babaların da bilgisayar kullanımını bilmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü, bütün dünyada kabul gören yaklaşım, en iyi denetimin ailede gerçekleşeceği şeklindedir. Çocuklara doğru kuralları öğretmek de, başta anne-babaya düşmektedir (<http://ab.org.tr>).

İnternet herkesin birbiri ile iletişim kurabileceği açık bir kanaldır. Gerçek yaşamda karşılaşılabileceğimiz tehlikeler, internet ortamında da vardır. Anne-babalar, çocuklarını gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri tehlikeler konusunda nasıl uyarıyorlarsa, aynı durum internet ortamı için de geçerlidir. Yetişkinler internette

herhangi bir olumsuz durum ile karşılaştığına baş edebilirken, çocuklar bu konuda yardıma gereksinim duymaktadırlar. Çocukları internet ortamında yalnız bırakmamak ve onlara yardımcı olmak, çocukları zararlı içerikten korumak anne-babaların ve eğitimcilerin görevi olmalıdır (Akkoyunlu, 2001).

2.7.5. İnternet Kullanımının Çocuklar Açısından Olumlu Yönleri Nelerdir?

İnternetin çocuklara özellikle eğitim amaçlı bilgi elde etmede büyük yararlar sağlayacağı söylenebilir. Bu faydaları Manning (1999) şu şekilde özetlemektedir.

- Sınıf eğitimini güçlendirir.
- Ders materyalleri kolayca yayımlanabilir
- İçeriğin derinlik ve genişliği kolayca zenginleştirilebilir.
- Zamanla ders materyalleri herkese açılarak bir referans materyali haline gelebilir.
- Öğrenciler herhangi bir zamanda herhangi bir yerden ders notuna ulaşabilir.
- Mesaj-tahtası gibi uygulamalar sayesinde öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen etkileşimi sağlanabilir
- Kolay güncellenebilir ve diğer derslere bağlantılar verilebilir.

2.7.6. İnternet Kullanımının Çocuklar Açısından Olumsuz Yönleri Nelerdir?

Bilgisayarlar ve internet gibi araçlar çocuk ve gençlerin öğrenmeleri için onlara gelişimsel olarak uygun ve sınırsız bir çevre sağlarken (Specht ve ark. 2002), bazen de çocuklar ve gençler bu araçlar aracılığı ile olumsuz cinsel bilgiler, şiddet davranışları, alkol ve sigara alışkanlıkları, kumar, sağlıksız beslenme alışkanlıkları gibi istenilmeyen alışkanlıklar edinebilirler (Anderson ve Dill,2000; Bar-on ve Broughton, 2001; Cantor, 2000; Gill, 2001;;Klein, ve ark., 1993; Strasburger ve Donnerstein, 1999). Özellikle bilgisayar önünde uzun süreler harcanması gelişim çağındaki çocuklarda duruş ve oturuş pozisyonlarına bağlı olarak iskelet-kas sisteminde hasarlara, görme problemlerine, elektromanyetik radyasyon problemlerine, yaratıcı ve zihinsel gelişim risklerine, dil becerilerinde gerilemeye ve bazı çocuklarda epilepsi nöbetlerine (Dertouzos, 2005), ayrıca okumaya dayalı akademik başarıda düşmeye, beyin gelişiminde problemlere (Healy, 1998), sosyal gelişimde olumsuzluklara da neden

olabilmektedir (Wartella ve ark., 2002). Bu nedenle son yıllarda çocuk ve gençlerin çevrelerini saran elektronik araçlarının yaygınlığı kadar onlar üzerinde bu araçlarının etkileri ile ilgili kaygılar da giderek artmaktadır (Arnas, 2005).

Çocuklar internet kullanırken birtakım fiziksel, psikolojik, cinsel, sosyal, yanlış bilgilendirme ve hukuksal etkilerle karşılaşmakta ve bunlardan olumsuz yönde etkilenmektedirler.

Fiziksel etkiler: Uzun süre bilgisayar başında oturmak, az hareket etmek ya da hatalı oturmak kas ve kemik ağrılarına ve göz rahatsızlıklarına neden olmaktadır (Tuncer, 2001, s.429). Uzmanların belirttiğine göre, sürekli ekran başında olan çocuklarda, göz rahatsızlıklarının yanında, beden rahatsızlıkları da görülmektedir. Böyle çocuklar, açık havada daha az kalmakta, diğer çocuklarla oyun oynayarak enerji boşaltması yapamamaktadırlar.

Psikolojik etkiler: İnternette uzun süre denetimsiz zaman harcamanın çocuklar ile gençlerin psikolojileri üzerinde olumsuz etkilere yol açtığı söylenmektedir (Sümer, 2001, s.29). İnternetin çekiciliğine kapılıp, zamanını çoğunlukla bilgisayar önünde geçiren çocuklarda, zamanla “internet tutkunluğu” oluşmaktadır. Bu hastalığın semptomları olarak:

- a) Alkol bağımlılığı gibi giderek artan tolerans yani bilgisayarda daha fazla zaman harcama.
- b) İnternet kullanımı veya kullanamamanın getirdiği stresin sosyal, kişisel ve iş ilişkilerine yansması: Titreme, endişe, sürekli interneti düşünme ve hakkında hayal kurma, parmakların tuşa dokunurcasına istemsiz hareketleri.
- c) İçerik kapanma.
- d) Daha sık bağlantı kurma.
- e) İnternet kullanımıyla ilgili faaliyetleri önemli ölçüde artırmak.
- f) Önemli sosyal, iş ve eğlence amaçlı faaliyetleri azaltmak veya hiç yapmamak.
- g) İnternet yüzünden önemli ilişkileri tehlikeye sokmak.

Bir Amerikan psikoloğun yaptığı araştırmaya göre; interneti çok kullanan 500 kişinin, %80i “bağımlı” kategorisinde idi. Araştırmanın sonuç kısmında, araştırmacı,

“İnternetin insan hayatını, hastalık halindeki kumar tutkusu ya da yeme bozuklukları gibi etkileyeceği” ihtarını yapmaktadır.

Sosyal etkiler: Uzun süre WEB gezintileri yapan çocuğun arkadaş edinme sıkıntısı çektiği ve zamanının büyük bir bölümünü bilgisayar başında geçirdiği için sosyal ortama katılamayıp yalnızlık hissi yaşamasına neden olmaktadır.

Cinsellik: Cinsellik çocukların internet kullanımında en önemli olumsuzlukların başında gelmektedir. Sadece bu nedenden dolayı evine internet bağlatılmayan, internetin çocuklar tarafından kullanılmasına sıkı denetimler getirilmesini düşünen insanların sayısının hiç de az olmadığı söylenebilir.

Tehlikeler: WEB sayfalarında gezinirken, çocuğun ansızın pornografi, uyuşturucu, alkol, çeşitli silahlar içeren sitelerle karşılaşması ve doğal olarak bunları merak etmesi, dolayısıyla bu sayfaları okuması çok olağan bir durumdur. Özellikle, her türlü kötü kullanıma, tüm masumiyetiyle açık ve korunmasız olan küçük çocukların, gördükleri ve okudukları karşısında etkilenmemesi mümkün değildir.

Bir diğer tehlike ise, E-posta aracılığıyla kurulan dostluklardır. Sanal bir dünyada oluşan bu dostlukların, yaşlılar arasında olup olmadığı bilinmediğinden, bazen kötü kullanıma da aracı olmaktadır. Bunlar, kötü, kaba söz ve ifadelerden, kötü niyetli tekliflere kadar değişebilmektedir. Nitekim, Time/CNN araştırmasında, kız ve erkek çocuklara bu husus sorulduğunda, kızlar %58 oranında, erkekler %39 oranında “evet” yanıtını vermişlerdir. ABD’de Ocak 1998’den itibaren 460 kişi bu suçlardan ötürü tutuklanmıştır.

Yanlış bilgilenme: Arama motorlarına rağmen her gün binlerce sayfa eklenen internette, hiçbir zaman tam ve dolgu bilgiye ulaşıp ulaşılamadığı bilinemez. Ulaşılan bilgi çoğu zaman düzenli değildir. İşe yaramayan bilgiyi eklemek de zaman almaktadır. Çoğu zaman ulaşılan bilgi denetlenmemiş durumdadır (Tuncer, 2001, s.430).

2.7.7. Çocukların Daha Güvenli İnternet Kullanması İçin Neler Yapılabilir?

Çocuklar internetle giderek daha fazla etkileşimde bulunmaktadırlar. Bu nedenle, çocukların internete güvenle erişebilmeleri için kimi önlemlerin alınması gerekmektedir. Çocukların korunmasında hepimize görev düşmektedir. Bu görev global düzeyden yerel düzeye, okuldan aileye herkesi kapsamaktadır.

Dünyada internet kullanımının çocuklar için tehlikeli boyutlara ulaştığını ilk sezen ABD olmuştur. Çocukları siber-uzay tehlikelerden korumak için Senato bir komite kurmuş olup, en kısa zamanda bir yasa çıkartmaya çalışmaktadır (Child Online Protection Act). Ancak konuşma özgürlüğüne engel olur diye senatörler kanuna karşı çıkmaktadırlar. Bu arada Mart 1988’de kurulmuş olan, Cyber-Tipline adlı kuruluş, 7500 pornografik site saptamış olup, konu yerel ve federal makamlara intikal ettirilmiştir. Cyber-Tipline, “Kayıp ve Sömürülmüş Çocuklar Ulusal Merkezi”ne bağlı olarak çalışmaktadır.

Bazı firmalar, çocuklar açısından sakıncalı olan Web sitelerine sohbet odalarına ve bülten tahtalarına erişimi önleyecek önlemler almaktadır. NET NANNY, CYBER PATROL gibi. Örneğin, belli anahtar kelimelerin kullanımı halinde bilgisayar kilitlemektedir.

Bir diğer önlem, anne-babayla görüşerek, erişim bloklarını oluşturmaktır. Daha kişisel olan bu önlemden, ailenin isteği, çocuğun yaşı ve olgunluğu gibi faktörler gözönüne alınabilmektedir.

Bazı firmalar, sadece “çocuklar için” etiketiyle programlar hazırlamaktadır. Bu çeşit programlar güvenilir, yani çocuk açısından tehlike arzetmeyen programlar olmaktadır.

Türkiye’de internet kullanımının yaygınlaşmasıyla internetin çocuklar için kimi tehlikeler içerdiği uygulamalar sonucunda ortaya çıkmasıyla, Emniyet Genel Müdürlüğü bir genelge yayımlamıştır. Bu genelgeye göre, çocuk ve gençlerin internete eriştikleri internet kafeler, polis tarafından denetlenmekte ve 12 yaşın altındaki

çocukların bu tür kafelere girmesine izin verilmemektedir. 12-18 yaş arasındaki çocukların İnternet Kafelere, ailesi ile birlikte ya da ailesinin yazılı izni ile girmesine izin verilmektedir (EGMBİDB, 2002, s.14).

En önemli kontrol yolu ise, evde ana-babanın yakın denetimi olmaktadır. Bütün araştırmacılar sonuçta bu noktada birleşmektedir. Bunun için ana-babaların çocuklarıyla birlikte ekran başında zaman geçirmeleri gerekmektedir. Bu da, ana-babaların bilgisayar okur-yazarı ve internet kullanım bilgisi olmasının gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. (Bu konuda ABD’de kitaplar yazılmıştır: PC Dad’s Book) Önerilen önlemlerden biri, bilgisayarı çocuğun kendi odası yerine ailenin oturma odasına kurmaktır. Böylece çocuğa sezdirmeden denetim de yapılabilir.

Görüldüğü gibi, çocuğun internet kullanımında en önemli sorun çocukların internete güvenli erişimin sağlanmasıdır. Bu sorunun çözümü küresel düzeyde işbirliğine gidilmesini gerektirecek kadar çok boyutludur. Ancak, temel sorumluluk öncelikle ailelere ve eğitimcilere düşmektedir.

2.8. İLKÖĞRETİM BASAMAĞINDA İNTERNET’İN KULLANIM OLANAKLARI

Teknolojinin günlük yaşamda kullanımının hızla yaygınlaşmasıyla bilgisayar ve internet yaşantımızın bir parçası haline gelmiş ve çok erken yaşlarda kullanılmaya başlanmıştır. Bugün dünyada beş yüz milyonun üzerinde internet kullanıcısı bulunmaktadır (Levy, 2003).

Yaşamımızın bir parçası haline gelen internet, çocuklara yepyeni bir dünyanın kapısını açmakta hem çocuklara hem de ailelere yeni olanaklar ve deneyimler sunmaktadır. İnternet’in etkili kullanımı ile çocuklar, zaman ve mekan sınırı olmaksızın istenilen her anda bilgiye ulaşabilmekte, kendi yaptıklarını da dünyaya ulaştırabilmektedirler.

Diğer eğitim basamakları ile karşılaştırıldığında, ilköğretim basamağı eğitim teknolojisine dayalı uygulamaların yoğun olması gereken bir eğitim basamağıdır.

Çünkü, bu basamakta öğrenciler, gelişim düzeyleri bakımından daha somut öğrenme yaşantıları istemektedirler. Bu yaşantılar ise, çok ortamlı, çok araç-gereçli öğrenme-öğretme uygulamalarına yer verilmesini gerektirmektedir (Hızal, 1992, s.15). Bu anlamda internet hizmetlerinden özellikle e-posta, web ve arama motorları ilköğretim basamağında yaygın olarak kullanılabilir. Belirtilen internet hizmetlerinin çocukların gelişimi ve öğrenme özelliklerine uygun olduğu söylenebilir.

İlköğretimde internetin kullanımında göz önünde bulundurulması gereken en önemli nokta, internetin öğretim programları ile bütünleştirilmesinde bir yardımcı ortam olarak düşünülmesinin gerekliliğidir. Burada öğretmene çok önemli görevler düşmektedir. Öğretmen sınıfında internet kullanmanın yararlı olup olmayacağına karar vermeden önce, internet kullanımının etkilerini düşünmeli ve gerçekten gerekli ise kullanılmalıdır. Bir dersi tamamen internet üzerinden yürütmek ilköğretim birinci basamak öğrencileri için uygun olmayabilir. İnternet yerinde ve zamanında kullanıldığında etkili bir öğrenme ortamıdır.

Smith'in (2001), Teacher Favor'dan (1997) aktardığına göre, ilköğretim birinci basamakta internet kullanmanın öğrenciler açısından sağlayacağı yararlar; ulaşılması güç bilgilere ulaşma, öğrencilerin teknolojiyi anlamasına katkı sağlama ve ders kitaplarında yer alan bilgilerle günlük yaşamdaki bilgiler arasındaki bağlantı kurulmasını sağlamasıdır. İlköğretimde internet kullanımı, okuma-yazmayı yüksek düzeyde düşünme yoluyla geliştirirken, temel bilgisayar kullanım becerilerini de geliştirmektedir.

İnternetin etkili kullanımında temel bilgisayar becerilerinin yanında okuma-yazma becerileri de çok önemlidir; çünkü Smith'in (2001), Krachmer'den (2000) aktardığına göre, internette insanlar okuma-yazma aracılığıyla anlaştıkları için, internet kullanımı okuma yazmaya dayanır. E-posta ilköğretimde etkili olarak kullanılabilir. Okuma-yazması temel düzeyde olan öğrenciler ile okuma-yazma düzeyi benzer olan öğrenciler e-posta aracılığıyla kolayca iletişim kurabilirler.

İlköğretim öğrencileri e-posta kullanırken okuma-yazma ile ilgili kimi sorunlar yaşayabilirler. Örneğin, Smith'in (2001), Mike'dan (1996) aktardığına göre, çocuklar

için internete yerleştirilen yazıları okuyamamaları, okumalarını geliştirmeleri için bir engel olabilir. E-postalarda kelimeler cümle sonlarında yarım olabilir ya da ekranda görünmeyebilir. Birçok öğrenci bu sorundan dolayı internetten okuduklarından bir sonuç çıkaramayabilir.

İlköğretim öğrencilerine web sitelerinin kullanımına örnek olarak görsel turlar önerilebilir. Görsel turlar öğretim açısından çok güçlüdür, ancak öğretmen tarafından ön hazırlıkların yapılması gerekmektedir. Kullanılacak web sitelerinin araştırılması ve görsel tur sırasında yapılacak etkinliklerin planlanması uzun zaman alabilir. Görsel turlar, ilköğretim öğrencileri için oldukça etkili olabilir ve gerçek öğrenmeye neden olabilir (Wilemon, 2001).

İlköğretimde web sitelerini kullanmanın bir diğer yolu da öğrenci çalışmalarına okulun web sitesinde yer vermesidir. Öğrenci çalışmalarının web de yayımlanması öğrenciler tarafından memnunlukla karşılanmaktadır. Bu yolla öğrenciler hem kendi çalışmalarını internette görecekle, hem de başka okullarda aynı düzeydeki öğrencilerin yaptıkları çalışmaları görme olanağına kavuşacaklardır. Böylece yaptıkları çalışmaları değerlendirebileceklerdir (Wilemon, 2001).

İlköğretim öğrencilerinin okullarda etkili internet kullanmasını engelleyen kimi sorunlar yaşanabilmektedir. Bu sorunlar, öğrencilerden, öğretmenlerden veya okuldan kaynaklanmaktadır. Öğrencilerden kaynaklanan sorunlara öğrencilerin uygun olmayan sitelere erişebilmeleri, e-posta ve arama motorunu etkili kullanmamaları örnek verilebilir. Öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar, öğretmenin teknoloji kullanmadaki yetersizliği gösterilebilir.

2.8.1. Dünyadan Uygulama Örnekleri

İlköğretim okullarında öğrenciler yabancı dil öğrenmeye başlar başlamaz, öğrenciler öğrendiklerini yabancı bir mektup arkadaşı ile paylaşmak istemektedirler. Örneğin, e-posta ile yabancı dilini geliştirmek isteyen öğrencilere Kidlink ve learn isimli kuruluşlar dünyanın her yerinden bu olanağı sağlamaktadır. Öğrenciler bu yolla

sadece yabancı dillerini geliştirmeyip aynı zamanda ülkelerinin kültürlerini tanıtabilmekte ya da diğer ülkelerin kültürlerini tanıyabilmektedirler.

Amerika Birleşik Devletleri ile Japonya arasında yürütülen Geogame Projesi (<http://www.gsn.org/gsn/proj/-geog/index.html>) Amerika'nın Washington eyaletindeki Garfield İlköğretim Okulu ile Japonya'nın Kyoto kentindeki Momoyama İlköğretim Okulu arasında gerçekleşmiştir. Yaklaşık 250 öğrenci ve aileleri birbirleriyle internet aracılığıyla iletişim kurmuşlardır. İletişim daha çok e-posta ile gerçekleştirilmiştir. Bu proje ile öğrenciler ve aileler kendi aralarında kültür, dil ve çevreleri hakkında birbirlerine bilgiler vermişler ve birbirlerinin dillerini öğrenmeye çalışmışlardır (İşman, 1998/1999, s.89).

Amerika Birleşik Devletleri'nde Ohio ve Alaska eyaletlerinde iki ilköğretim okulu arasında öğrenciler karşılıklı olarak hergün iletişim kurmaktadır. Bir gün Ohio'da hava sıcaklığı sıfırın altında 30 derece olduğu için okullar tatil edilir. Ertesi gün Ohio'daki öğrenciler bu durumu Alaska'daki öğrencilere yazdıklarında, sıfırın altında 30 derecenin Alaska'da normal bir okul günü olduğu yanıtını alırlar (Yıldız, 1999).

2.8.2. Türkiye'den Uygulama Örnekleri

TED İstanbul Koleji Vakfı Özel İlköğretim Okulunda, öğrencilere okullarda sunulan Fen Bilgisi dersi yanında web tabanlı Fen Bilgisi dersine dönük eğitim çalışmaları yapmaları da özendirilmektedir. Fen Bilgisi dersine ilişkin tüm sınav ve ödev duyuruları internete konarak ödevlerin teslimi sadece e-posta yoluyla kabul edilmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin kendi web sayfalarını yapmaları ve sunu yapacakları ödevlerine değişik linkler ve internet kaynaklarından aldıkları bilgileri eklemeleri özendirilmektedir. Bu çalışmalardan sonra bir ölçme aracı ile öğrencilerin interneti ne kadar kullandıkları ve internetin hangi bölümlerinden yararlandıkları ortaya çıkartılmıştır. Sonuçlardan kimileri şu şekildedir: Öğrencilerin % 85'i oluşturulan Fen Bilgisi web sayfasını haftada üç kez ziyaret etmiştir. En çok ziyaret edilen bölüm % 65 ile puan panosu, % 60 ile sınav sorularının ve çözümlerinin bulunduğu çalışma sayfası olmuştur. Öğrencilerin % 75'i ise ödevlerini internet aracılığıyla öğretmenlerine ulaştırmıştır. Yine öğrencilerin % 67'si hazırladıkları kendi web sayfalarına değişik

eğitim linkleri ya da internet kaynaklarından bilgiler koymuşlardır (Dinçer, 2001, s.303).

TED İstanbul Koleji Vakfı Özel İlköğretim Okulunda İlköğretim I. Basamak 4.sınıf öğrencilerine yönelik hazırlanan, “İlköğretim Birinci Kademe Sanal Ders Uygulama Program Örneği” kapsamında yapılan çalışmalar ve sonuçları şoyledir: İlköğretim 4. sınıf Fen Bilgisi dersi kapsamında “Çevremizi Tanıyalım” ünitesinin, “İçinde Yaşadığımız Doğada Neler Var?” konulu örnek sanal ders hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, öğrencilerin somut öğrenme döneminde olduğu için daha çok duyu organına hitap edilmesi ve seçici algılarının geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. Bunun için hazırlanan sanal ders programında, anlatım, çoktan seçmeli ve boşluk doldurma testlerine ve oyunlara yer verilmiştir. Öğrencilerin sanal ders programında yer alan etkinliklerden derslerinde yararlanmaları amaçlanmıştır. Böylece öğrencilerin bilgisayarı bilgiye ulaşma aracı olarak kullanmaları sağlanmaktadır. Hazırlanan sanal Fen Bilgisi dersi, sınıfta önce öğretmen tarafından rutin olarak işlendikten sonra Bilgisayar Destekli Eğitim Laboratuvarında öğrencilere yeniden sunulmuştur. Daha sonra bu sanal ders, okulun web sitesine konularak öğrencilerin evlerinden internet üzerinden ulaşmaları sağlanmıştır. Bu sanal ders uygulaması ile ilgili sonuçların tümü elde edilmemiştir. Ancak, alınan sonuçlardan kimileri şoyledir: Öğrenciler bilgisayar destekli öğrenme konularına severek katılmaktadırlar. Dersler neşeli bir ortamda gerçekteşmektedir. Dersin amaçlarına ulaşılmaktadır. Yapılan sınav sonuçlarında öğrenciler yüksek puanlar almaktadır (Bıçakçı, 2001, ss.342-344).

2.9. DÜNYA’DA VE TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM BASAMAĞINDA İNTERNET KULLANIMINA İLİŞKİN VAR OLAN DURUM

Türkiye’de ilköğretim basamağında internet kullanımına geçmeden önce Avrupa Birliği (AB) ülkelerindeki var olan durumu incelemek, Türkiye’de yapılan ve yapılacak çalışmaların değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

AB ülkeleri internet konusunda ABD’den geri kaldıklarını görünce, rekabet avantajını elde etmek için çalışmalara başlamışlardır. Belli bir plan çerçevesinde gerçekteştirilen bu çalışmalara e-avrupa+planı adı verilmiştir. Bu planın 2002 yılı

sonunda bitmesi öngörülmüştür (Akgül, 2002, s.12). İlköğretimde, AB ülkelerinde bilgisayar başına (internete erişimi olan veya olmayan) öğrenci sayısı ortalama 20-30 arasındadır. AB ülkelerinde bilgisayar veya internet erişimi açısından Danimarka, Lüksemburg ve Finlandiya'nın iyi durumda olduğu, fakat Almanya, Yunanistan ve İtalya'nın bilgisayar başına düşen 50-80 öğrenci ile AB ortalamalarından daha zayıf oldukları görülmüştür. Ortaöğretimdeki okullar ise ilköğretime göre daha iyi durumdadır. Yunanistan, Polonya, ve İspanya bilgisayar başına düşen öğrenci sayısı ile en zayıf durumda iken, Danimarka ve İsveç oldukça güçlü durumdadır. Araştırmalar öğrenci başına internet kullanımı oranının, öğrenci başına düşen bilgisayar oranının daha üzerinde olduğunu göstermektedir.

Avrupa Birliği (AB), Türkiye'nin de dahil olduğu bir proje ile üye ülkelerde teknoloji kullanımını özendirmek için, "E- Avrupa Eylem Planı" oluşturmuştur. Türkiye, e-Avrupa + Eylem Planı çerçevesinde, 2001-2003 yıllarını kapsayan bir zaman dilimi içerisinde, eylem planını uygulamayı taahhüt etmiştir. Ancak bu güne kadar gerekli çalışmalarda geç kaldığı için, AB fonlarından bu konuda yararlanamamıştır. Aday ülke olarak, her alanda olduğu gibi, eğitim alanındaki standartlarına yaklaşmayı hedef olarak kabul ettiğimiz AB de ilköğretim okullarında her 13.2 öğrenciye bir bilgisayar ve her 32.9 öğrenciye de internete bağlı bir bilgisayar düşmektedir. Türkiye'deki ilköğretim okullarında durum ise, 58.873 okul, 16.090.785 öğrenci, 578.805 öğretmen bulunmaktadır. 5.860 okulda MEB olanağı ile sağlanmış olan 124.967 adet bilgisayar, 6.034 internete bağlı bilgisayar, 6.412 laboratuvar vardır (MEB 2002). Öğretmenlerin %67'si bilgisayar okur-yazarlığı ve bilgisayar destekli eğitim konularında hizmet içi eğitimden geçirilmişlerdir. Okul aile birlikleri, velilerin katkısı, vb. olanaklarla edinilen donanıma ilişkin kesin bilgi bulunmamaktadır.

İlgili göstergeler, Türkiye'nin AB 'ye uyum ve bilgi toplumu olma yolunda, eğitimde bilgisayar teknolojisi kullanma konusunda, önemli sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Bu konunun üzerinde hemen her hükümet döneminde ciddi şekilde durulmuş olmasına ve konu kalkınma planlarında ele alınmış olmasına rağmen, nüfus artışı, ekonomik zorluklar ve krizler sonucu, ilgili sorunlar devam etmektedir. Eğitimde

bilgisayar teknolojisi kullanımı konusunda, gelişmiş ülkelerin hızlı atılımları karşısında, ülkemizin bu hızla eğitimde bilgisayarlaşma hedefine ulaşması kolay görünmemektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı' nın Temel Eğitim projesi (TEP) ile eğitimde internetin kullanımı oldukça iyi bir gelişim izleyeceği düşünceleri hakimdir. Temel Eğitim Projesi normalde temel eğitimin 5 yıldan 8 yıla çıkarılmasına yönelik bir projedir. Bu projeyle ilkokullar ilköğretim kurullarına dönüştürülmekte ve bu yapılırken temel bilgisayar eğitimi de bunun kapsamı içerisinde düşünülmektedir. Bu doğrultuda M.E.B. yaklaşık 22 bin civarındaki ilköğretim kurumlarına bilgisayar laboratuvarı kurmayı amaçlamaktadır. Okulların bilgisayar laboratuvarlarına kavuşmasıyla birlikte, bütün okulları içine alan büyük bir eğitim ağı kurulmaktadır. Bu ağa Milli Eğitim Bakanlığı bilgi ağı anlamına gelen MEB.NET denilmektedir. Buna ilaveten bu sistem bütün okulların internet kullanımına geçişini hedeflemektedir.

18 Mart 2004 tarihinde MEB EGİTEK (Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) tarafından yapılan açıklamaya göre, ADSL bağlantısı yapılan okul sayısının Nisan ayında 4.000'e ulaşacağı, yıl sonuna kadar ise 20 bin okula ulaşılmasının planlandığı ifade edilmektedir.

Türkiye genelindeki 60 bin okuldan bilgisayar sahibi olan 42 bin 500 okulun tamamına ise 2005 yılı sonuna kadar internet bağlantısı kurulmasının hedeflendiği belirtilmektedir. Sözü edilen çalışmalarda başarılı olunması durumunda çok önemli bir yol katedilmiş olacaktır. Aslında bu hamle yapılırken konu tek başına düşünülmemeli, entegre bir program içinde sorunun diğer boyutları da birlikte ele alınmalıdır.

Laboratuvarların kurulması ile birlikte, kısa bir zaman içerisinde okulların hem internete erişimleri sağlanacak, hem de internet aracılığıyla ortak projeler üretmeleri ve birbirleriyle bağlantı kurmaları mümkün olacaktır. İleride derslerin ve sınavların internet üzerinden verilmesi sağlanabilir. Bunun etkin bir biçimde sağlanabilmesi için başta öğretmenlerin eğitilmesi gerekmekte ve bu konuda M.E.B. tarafından uygulamalar başlamıştır.

Son yıllarda internet kullanımının yaygınlaşması ile Milli Eğitim Bakanlığı, her düzeydeki eğitim basamağında internet kullanım olanaklarını özendirici ve kolaylaştırıcı çalışmalar gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu çalışma ve projeler, Avrupa Birliği uyum süreci bağlamında e-Avrupa+planı, okulların kendi çabaları ile yapılan çalışmalar, Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün yaptığı çalışmaların tümü bilgi teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına yöneliktir. Yine bu bağlamda, ilköğretim teknoloji dersinin konulmasının planlanması ve Bakanlığın okulların internetten daha etkin ve ucuz yararlanabilmesi için Türk Telekom'la işbirliğine gitme çabaları internet kullanımını yaygınlaştırma çabaları olarak değerlendirilebilir.

Dünyadaki uygulamalar göz önüne alındığında internet ilköğretim okullarında yaygın olarak kullanılmaktadır. İnternetin öğrenme-öğretmeye sağladığı olanaklar da düşünüldüğünde bu uygulamaya gereken önem verilmelidir. Bu bakımdan ilköğretim okullarında internet kullanmanın uygun olup olmadığının düşünülmesinden daha çok, eğitimin amacının öğrencileri yarının dünyasına yetiştirmek olduğu düşünülmelidir.

2.10. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde dünyada ve Türkiye’de ilköğretim öğrencilerinin internet kullanmalarına ilişkin olarak yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.10.1. Dünyada İlköğretimde İnternet Kullanımına İlişkin Yapılmış Araştırmalar

O’Sullivan ve Scott, bir eğitim aracı olarak internet hakkında, öğrencilerin izlenimlerini belirlemek amacı ile 309 kişilik bir örneklem üzerinde çalışmışlardır. Araştırmada öğrencilere, interneti niçin kullandıkları, kullanım sıklıkları, teknolojiyi kullanırken nelerden hoşlanıp hoşlanmadıkları ve internet becerilerini nasıl geliştirdikleri sorulmuştur. Öğrencilerin interneti çoğunlukla okul projeleri, kişisel iletişim ve eğlence amacı ile kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %42’si okul ile ilgili çalışmalar için, %15’i iletişim amacı ile , %13’ü internet sitelerini dolaşmak amacı ve %13’ü eğlence amacı ile interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca araştırma örneğine alınan öğrencilerin %93’ü interneti mükemmel bir öğrenme aracı olarak tanımlamışlardır.

Hakkarainen ve Arkadaşları, Finlandiya’daki ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerilerini belirlemek amacı ile 25 okulda 515 öğrenci üzerinde çalışmışlardır. Araştırma sonucunda öğrencilerin %82.9’unun evlerinde bilgisayar sahibi olduğu ve bu öğrencilerin okullarında da bilgisayar kullandıkları belirlenmiştir. Öğrenciler bilgi ve iletişim teknolojilerini eğitim amacından daha çok eğlence amacı ile kullanmaktadırlar. Yaşa bakılmaksızın bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğlence amacı ile kullanımı açısından erkekler ile kızlar arasında önemli farklılık bulunmuştur. Erkek öğrenciler bilgi ve iletişim teknolojilerini eğlence amacı ile kızlardan daha fazla kullanmaktadırlar. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimsel amaçlı kullanımında ise cinsiyet açısından önemli farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin % 50’sinin haftada en az bir kere bilgi ve iletişim teknolojilerini kullandıkları bulunmuştur. Öğrencilerin % 20’sinden daha az bir kısmı e-maili günlük olarak, % 35’i ise haftalık olarak kullanmaktadırlar. Öğrencilerin % 40’ı

haftada en az bir kez internette siteler arasında dolaşarak bilgi aramaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerine karşı tutumları açısından bakıldığında, kızlar ile erkekler arasında önemli farklılıklar bulunmuş ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bilgi ve iletişim teknolojilerine karşı daha olumlu tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Ancak bu tutum farklılığı kullanım becerileri açısından önemli bulunmamıştır. Erkekler, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerilerinde kendilerini kızlardan daha yeterli olarak değerlendirmişlerdir.

Bilgi Ağları İstatiksel Araştırması (Knowledge Networks Stistical Research) (2002) tarafından yapılan “Çocuklar teknolojiyi nasıl kullanıyorlar?” başlıklı çalışma ABD’deki 6-17 yaş grubundaki 17.000 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin altıda birinin bilgisayarı bulunduğu, bunların da %84’ünün internet bağlantısının olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin interneti sırasıyla oyun, e-posta, web’den bilgiye ulaşma ve sohbet amaçlı kullandıkları belirlenmiştir.

Jockson, Von Eye, Biocca, Barbetsis, Zhao ve Fitzgerald (2003)’in araştırmasında çocukların internet başında günde ortalama bir buçuk saat zaman geçirdikleri ve çalışmaya katılan öğrencilerin sırasıyla sohbet, oyun ve bilgiye ulaşma amacıyla interneti kullandıkları belirlenmiştir. Okul çalışmaları için, öğrencilerin %52’si interneti haftada bir kez, %28’i de ayda bir kez kullandıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %48’i evinden, %27’si okuldan, %22’si evden ve okuldan, diğerlerinin de kütüphane, arkadaş evi gibi yerlerden internete bağlanmaktadır.

Amerikan Ulusal Okul Kurulu Vakfı (2002)’nin “Çocukların İnternet Kullanımı” başlıklı araştırmasında ulusal çapta, 12-17 yaş arasında çocukları bulunan 17350 aileye ulaşılarak çocukların interneti hangi amaçlarla ve nasıl kullandığı, internetin çocuklarının yaşamındaki yeri gibi sorular sorulmuş, çalışmaya katılan ailelerin 9-17 yaş arasındaki çocuklarına da benzer sorular sorulmuştur. Çalışmada, 9-17 yaş arasındaki çocukların %61’nin internet kullandığı, bunların %73’nün ortalama günde bir saat internette olduğu, %43’ünün yalnızca evden, %23’ünün okuldan ve diğerlerinin okuldan ve evden internete bağlandığı, çocukların genel olarak interneti sırasıyla iletişim (e-posta, sohbet), oyun ve eğitim amaçlı kullandığı saptanmıştır. Ancak 13-17 yaş arasındaki çocukların %32’si interneti eğitim amaçlı kullandıklarını belirtmişlerdir.

Aileler ise internetin risklerine (on-line izolasyon, fliddet, pornografi, tüketim alışkanlıkları gibi) rağmen, çocuklarına daha fazla yararı olduğuna inandıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte ailelerin sadece %28'i çocuklarının interneti nerede ve nasıl kullandıklarını izleyebildiklerini belirtmişlerdir.

Kanada Medya Farkındalık Ağı (2001) (Canada Media Awareness Network) tarafından yapılan çalışmada, 9-17 yaş arasındaki 5682 öğrencinin interneti kullanım amaçları ve internet kullanım sıklıkları araştırılmıştır. Öğrencilerin interneti sırasıyla; oyun, e-posta, eğlence amaçlı sörf, sohbet ve ödev için web'de bilgiye ulaşma amaçlı kullandıkları, öğrencilerin %78'inin internete evden ulaştıkları ve öğrencilerin ortalama günde bir saat internet kullandıkları belirlenmiştir.

Becker (2000) "Kim İnternette kim değil? Çocukların bilgisayar teknolojilerine erişim ve kullanım amaçları" başlıklı betimsel çalışmasında, farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ailelerden 7-15 yaş arasındaki öğrencilerin bilgisayar teknolojilerine erişim ve kullanım amaçlarını incelemiştir. Bu çalışmada, üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin internete evden ve okuldan erişim olanaklarının alt ve orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere göre daha fazla olduğu; internete evden erişimin öğrencilerin yaşı ve bilgisayarın kapasitesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada evden internete erişim olanağının sınırlı olabileceği bu nedenle de okulların, evden bu olanağa sahip olmayan öğrencilere internet kullanma olanağı sunarak sayısal uçurumu azaltabileceği vurgulanmıştır. Çalışmada öğrencilerin interneti kullanım amaçları da incelenmiş ve öğrencilerin interneti en fazla oyun amaçlı, daha sonra ise sırasıyla iletişim ve bilgiye ulaşım amaçlı kullandıkları belirlenmiştir. Ancak, öğrencilerin yaşı büyüdükçe interneti bilgiye ulaşım ve iletişim amaçlı kullandıklarının altı çizilmiştir.

Pastore (1998) İngiltere'de 6-16 yaş arasındaki 3805 öğrencinin internet kullanım amaçlarını özetlediği çalışmasında, öğrencilerin üçte birinin interneti kullandığını ve interneti sırasıyla eğlence, oyun, sohbet ve bilgiye ulaşım amaçlı kullandıklarını belirtmiştir. Bu çalışmada da Becker'in (2000) araştırmasında olduğu gibi öğrencilerin yaşı büyüdükçe internetin bilgiye ulaşım ve iletişim amaçlı kullanımının arttığı belirtilmiştir.

Fishman, bilgisayar destekli iletişim etkinliklerine ilişkin öğrenci özelliklerini saptamak amacı ile 9,10,11 ve 12. sınıflardan 280 ortaöğretim öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada, internet kullanma oranı ile cinsiyet arasında önemli farklılık bulunmadığını saptamıştır. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin % 78.5'inin ise evlerinde bilgisayar sahibi olduğu saptanmıştır.

Carrol'un (2001) yaptığı araştırmada, 7 ve 9 yaş öğrencilerine okuma-yazma öğretiminde bilgisayar kullanımının önemi belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin tümü ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine internetteki zengin kaynakları bulmaları için serbest zaman vermişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin, öğretim sürecinde öğretmenlerin yönlendirmeleri ve öğrencilerin serbest zamanlarında kendi kendilerine yaptıkları etkinlikler sırasında teknoloji ile ilgili yaşadıkları gerginlikler belirlenmiş ve öğrencilerin web'de bulduklarına ilişkin görüşleri ile problem çözmedeki kimi pratik önerilere ilişkin bilgiler verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen ve öğrenciler sınıfta teknoloji kullanarak birlikte öğrenmektedirler. Öğretim sürecinde serbest zaman ve yönlendirme arasındaki denge sürekli olarak öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre yeniden düzenlenmektedir.

Mioduser'in (2001) Pelgrum ve Anderson'un (1999) yaptıkları araştırma sonuçlarına dayanarak belirttiğine göre, İsrail eğitim sisteminde okul basamaklarına göre internet kullanımı okul müdürleri ve bilgi teknolojiler koordinatörlerinin görüşlerine dayalı olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada, İsrail eğitim sisteminden toplam 600 ilkokul, ortaokul ve lise örneklem alınarak veriler toplanmıştır. Okul müdürleri bilgiyi elde etme ve iletişim amaçlı internet kullanımı ve internetle ilgili becerilerin kazanılmasıyla ilgili görüş bildirmişlerdir. Müdürlere göre; e-posta kullanımı, ilkokulda %46, ortaokulda %58, lisede %71; veritabanı kullanımı, ilkokulda %55, ortaokulda %71, lisede %78'dir. İnternetin diğer okullarla işbirliği amacıyla kullanımı, ilkokulda %52, ortaokulda %56, lisede %60'dır. Müdürlere göre, internetin öğrenme ve öğretmen amacıyla kullanımı ise, ilkokulda %85, ortaokulda %87, lisede %87.5'tir. Araştırma sonuçlarına göre, okullarda internetin öğrenme ve öğretme amaçlı kullanımı ise, ilkokulda %35, ortaokulda %53, lisede %72 olarak bulunmuştur.

Pedroni'nin (2001) 1996 yılında nitel yöntemle yaptığı araştırmada, ilköğretim okullarında web'den kaynak kullanma, bilgi edinme ve transfer etme gibi çağdaş teknolojilerin kullanımı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, bu araştırma ile akademik başarıları yüksek öğrencilere yardımcı olmada bilgiye erişmenin yeni yolu olarak web'in yararlı bir araç olup olmadığı da belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya 45 eğitimci katılmış olup; bunların 1'i Kanada, 1'i Avusturya, 2'si Avustralya, geriye kalan 41'ide ABD uyrukludur. 12 açık uçlu sorudan oluşan anket öğretmenlere e-posta ile gönderilmiş ve yanıtları da aynı yolla alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, eğitimde web bir iltir. Web'in ilköğretimde kullanılması için internet kullanımının biraz daha yaygınlaşması ve öğretmenlerin bu yöndeki beklentilerinin karşılanması gereklidir.

Dunlap (2000) öğrencilere internet erişimi için gerekli olan stratejileri kazandırmak ve öğrencilerin araştırma konularında başarılı olmaları için deneysel bir araştırma gerçekleştirmiştir. Dunlap bu araştırma ile ailelerin bilgisayara karşı olan ilgilerini; çocuklarının da internet kullanımına ilişkin ilgilerini anket yoluyla belirlemeye çalışmıştır. Araştırma Amerika'daki Morton İlköğretim okulunda 3.sınıfta okuyan 17 öğrenci ile bu öğrencilerin anne-babaları (27 kişi) üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gerek öğrencilere, gerek anne-babalara internet eğitiminden önce ve sonra anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilere verilen internet eğitimden önce 17 öğrencinin sadece 2'si (%12) internete önceden girmiştir ve öğrencilerden sadece 1'inin (%6) evinde internet vardır. Yine araştırma sonuçlarına göre, anne-babalar çocuklarının internet kullanmasını istemektedirler. Ayrıca, 25 anne-babadan sadece 4'ü (%16) evinden ya da işyerinden internete eriştiğini belirtmiştir. İnternet eğitiminden sonra öğrencilerin araştırma becerileri ve güdülenmeleri artmıştır.

Morahan-Martin ve Schumacher (1997) 277 kolej öğrencisinde patolojik internet kullanımı (PİK) olarak adlandırdıkları davranışı incelemişlerdir. Bağımlı olarak değerlendirilen kullanıcıların haftada ortalama 8.48 saat nete bağlı kalmaktadırlar. Ayrıca bu kişiler UCLA Yalnızlık ölçeğine göre daha yalnız kişiler olarak bulunmuşlardır (Griffiths, 1999).

Scherer ve Bost (1997), internet kullanımı açısından 531 öğrenciyi incelemişler ve madde istismarı ve bağımlılığı belirtilerine paralel 10 klinik belirtiyi içeren bir kontrol

listesi (checklist) geliştirmişlerdir. Üç ya da daha fazla belirtiyi işaretleyenler "İnternet bağımlısı" olarak sınıflandırılmışlardır. Araştırmalarında elde edilen sonuçlara göre, internette harcanan süre haftada ortalama 8.1 saat olarak bulunmuştur. Örneklemin % 13'ü internet kullanımının akademik çalışmalarını, profesyonel performanslarını ya da sosyal yaşamlarını etkilediğini, %2'si ise internetin yaşamlarına olumsuz etkisi olduğunu algıladıklarını belirtmişlerdir (Griffiths, 1999).

Kathleen Scherer (1997), Austin'deki Texas üniversitesinde 531 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmayı haftada en az bir kez bağılanan 381 öğrenci ile devam ettirdi. Deneklere sorulan on sorudan en az üçünü olumlu yanıtlayan 49 kişi (%13) bağımlı olarak kabul edilmiş, onların haftada ortalama 11 saat bağı oldukları, diğerlerinin ise haftada ortalama 8 saat internete bağılandıklarını belirlemiştir (Holmes, 1997).

Chien Chou, Ming-Chun Hsiao (2000) Tayvan'da 12 üniversite ve kolejdeki 910 geçerli sonuç veren öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada Brenner'ın ("Internet-Related Addictive Behavior Inventory") (IRABI) doğru yanlış tipindeki ölçeğini 4 lü likerte çevirerek adapte etmişler, Young'ın 9 adet internet bağımlılık sorusunu da D/Y şeklinde ikinci bölümde kullanmışlardır. Ölçekten en yüksek puanı alan %10 luk (110 ve üstü) dilimdekiler ve soru listesinde beş ve daha fazla evet yanıtı verenler seçilerek toplam 54 kişi (%6) bağımlı olarak belirlenmiştir. Bu grubun internet kullanım oranı haftada 20-25 saat iken, diğerleri 5-10 saat kullandıklarını belirtmişlerdir.

1997-1998 yıllarında Amerika'da yapılan bir çalışmaya göre, ailelerin %56.5'inde bilgisayar ve %23'ünün evinde de internet olduğu belirlenirken (Becker, 2000); 2000 yılında yapılan bir başka çalışmada ise ailelerin %70'inin evinde bilgisayar ve %52'sinin evinde de internet olduğu belirlenmiştir (Woodard ve Gridina, 2000). Daha önce yapılan çalışmalarda da, anne eğitim düzeyleri ile evde bilgisayar bulunması arasında doğrusal bir ilişki ve liseden daha az eğitim düzeyine sahip ailelerin yalnız % 16'sında bilgisayar bulunurken, en az master derecesindeki ailelerin %91'inin evinde bilgisayar olduğu bulunmuştur (Becker, 2000).

Evlerinde bilgisayar bulunan ailelerin %21.3'ünde bilgisayarın çocuğun odasında, %7.4'ünde salonda ve %5.6'sında da çalışma odasında olduğu saptanmıştır. Evlerinde

bilgisayar bulunan ailelerin % 59'unun evinde internet de olduğu bulunmuştur. Woodard ve Gridina (2000) da 8-16 yaş grubundaki çocukların %20'sinin yatak odasında bilgisayar olduğunu ve bilgisayarı bulunan çocukların %54'ünün internet bağlantısına sahip olduğunu belirlemiştir.

Evdeki bilgisayarı genellikle tüm aile bireylerinin kullandığı, ancak eve bilgisayarın daha çok çocukların okul ödevlerini yapması (ders çalışmak) amacı ile alındığı bulunmuştur. Ancak çocukların %7.8'inin bilgisayarı internet sitelerine girmek, %13.6'sının eğlenmek, %5.7'sinin chat yapmak, %22.6'sının oyun oynamak, %19.7'sinin okul ödevleri için bilgi toplamak ve ödev yapmak için kullandıkları saptanmıştır. Ayrıca internet sitelerine girmek, eğlenmek, chat yapmak, oyun oynamak amacı ile 14-18 yaş grubundaki çocukların bilgisayarı diğer yaş gruplarına oranla daha fazla kullandıkları ve erkek çocukların kızlara oranla bilgisayarda daha fazla oyun oynadıkları bulunmuştur.

Woodard ve Gridina (2000) da odasında bilgisayar bulunan çocukların çoğunun bilgisayarı okul ödevlerini hazırlamak ve oyun oynamak amacı ile kullandıklarını belirlemiştir. Çocukların %45.4'ünün zaman zaman internet kafelere gittikleri ve çocukların %3'ünün hergün, %22.5'inin haftada 1-2 kez, %5.6'sının haftada 3-4 kez internet kafeye gittikleri saptanmıştır. İnternet kafeye giden kızların oranı %33.7 iken erkek çocukların oranının %57.2 olduğu saptanmıştır. Ayrıca 7-10 yaş grubundaki çocukların %10.7'sinin, 11-13 yaş grubundaki çocukların %16.1'inin ve 14-18 yaş grubundaki çocukların %18.5'inin internet kafeye gittikleri belirlenmiştir. İnternet kafeye giden çocukların ortalama olarak burada 40-50 dakika zaman harcadıkları belirlenmiştir.

Günümüzde teknolojideki hızlı gelişmeler kitle iletişim araçlarındaki hızlı değişmelere de sebep olmuştur. Geçmiş yıllara oranla artık gençler çok erken dönemde teknoloji ile tanışmakta ve onu günlük yaşamında kullanır hale gelmektedir. Sonuçları incelediğimizde, çocukları odasında en yaygın olarak bulunan araçların %52.1 ile kütüphane, %35.2 ile teyp (kaset çalar), %34.7 ile radyo ve %33.3 ile televizyon olduğu belirlenmiştir.

Evlerinde bilgisayar bulunan ailelerin %21.3'ünde bilgisayarın çocuğun odasında bulunduğu ve eve bilgisayarın daha çok çocukların okul ödevlerini yapması (ders çalışmak) amacı ile alındığı saptanmıştır. Ancak çocukların sadece %19.7'sinin bilgisayarı okul ödevleri için bilgi toplamak ve ödev yapmak için kullandıkları belirlenirken, %7.8'inin internet sitelerine girmek, %13.6'sının eğlenmek, %5.7'sinin chat yapmak, %22.6'sının oyun oynamak amacı ile kullandıkları görülmüştür. Ayrıca çocukların %45.4'ünün zaman zaman internet kafelere gittikleri ve internet kafeye gitme oranının yaş ile arttığı bulunmuştur.

2.10.2. Türkiye'de İlköğretimde İnternet Kullanımına İlişkin Yapılmış Araştırmalar

Ağır, Sütçü ve Sarı (2001) tarafından 2000-2001 öğretim yılında Özel Küçük Prens İlköğretim Okulu 4.,5.,6. ve 7. sınıf öğrencilerinden oluşan 280 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada, öğrencilerin internet kullanımına ilişkin kendi bireysel çabaları ile edinmiş oldukları bilgiler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin %42'si interneti eğlence, %30'u bilgi kaynağı, %28'i bir program ya da bilgisayar ağı olarak görmektedir. Öğrenciler interneti farklı ortamlara benzetmektedirler. Örneğin, öğrencilerin %80'i interneti alışveriş merkezi (Capitol, Akmerkez), %75'i okul, %71'i resim atölyesi, %55'i tv belgeseli gibi ortamlara benzetmektedir. Öğrencilerin %47'si Türkiye'de çok sayıda insanın internete bağlı olduğu ve %41'i de Türkiye'de evlerde çok fazla sayıda bilgisayar olduğu düşünmektedirler.

Tertemiz ve Çerçi'nin (2001) nicel araştırma yöntemi kullanarak yaptıkları araştırmada, Gazi Üniversitesi Vakfı, Gazi İlköğretim Okulu 1. basamakta okuyan 264 öğrenci ve velisinin evlerinde bilgisayara sahip olma durumları ve bilgisayardan evlerinde ne şekilde yararlandıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma verileri anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin %76'sının evinde bilgisayar bulunmaktadır. Öğrencilerin %57'si evinde internet bağlantısı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler bilgisayarı en çok oyun ve internetten yararlanmak amacıyla kullanmaktadırlar.

Akpınar (1998/1999) tarafından 1997-1998 öğretim yılında Kocaeli ve İstanbul illerinde 8. ve 9. sınıf öğrencilerinden oluşan 194 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada, okul dışından internet erişimi yapan öğrencilerin “okuduğunu anlama” düzeyi bakımından farklı olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin %44’ünün evinde bilgisayar olduğu, evinde bilgisayar olan öğrencilerin %35’inin internete bağlı olduğu bulunmuştur. İnternet’e bağlı olma durumu tüm örneklen içinde %18’dir. Öğrencilerin %51’i bilgisayardan herhangi bir ders için yardım alırken, %49’u ise yardım almamaktadır. Ayrıca, evinde bilgisayar olan öğrencilerin ortalama her gün bir buçuk saatlerini bilgisayarda oyun oynamak için bulunmuştur.

IBS Araştırma ve Danışmanlık Şirketi’nin Türkiye genelinde yaptığı bir araştırmaya göre, Türkiye’de internet kullanıcılarının sayısı 2000 yılında yedi katına çıkmıştır. 1509 kişilik örneklem üzerinde yapılan bu araştırmada 12-17, 18-34 ve 35 yaş üstü olmak üzere üç ayrı yaş grubu esas alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki her on kişiden biri internet kullanmaktadır. Türkiye’de internet abonelerinin sayısı 2000 yılı içinde %609 oranında artış göstermiştir. Kullanıcıların %75’i interneti chat yapmak, %65’i e-posta hizmetleri için kullanmaktadırlar. 12-17 yaş grubunda chat yapma oranı %90 iken, 35 yaş ve üstünde bu oran %63’tür. Kullanıcıların %16’sı banka işlemlerini internetle yaparken, e-alışveriş yapanların oranı %6’dır. Kullanıcıların %51.5’i İngilizce bildiklerini belirtmişlerdir (Radikal, 05.02.2001).

Serpil Tuti (2005) tarafından küme örneklem modeli kullanılarak yapılan araştırmada, Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan 24 okul ve 1014 öğrencinin yer aldığı 7.sınıf öğrencilere Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Bilişim Teknolojilerinden yararlanma şekilleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada, 1014 öğrenciye evde bilgisayarı olma durumu sorulmuştur. Buna göre öğrencilerin %56,6’sının evinde bilgisayar vardır. Okullar düzeyinde incelendiğinde; resmi okullardaki öğrencilerin %51,5’i, özel okullardaki öğrencilerin %100’ü, TEP okullarındaki öğrencilerin %65,4’ü, MLO okullarındaki öğrencilerin %74,5’i evinde bilgisayara sahiptir. Öğrencilerin bilgisayar, internet bağlantısı, elektronik posta, kişisel web sayfasına sahip olma durumları incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin %61,2’si

bilgisayara sahiptir. Öğrenciler hem kendi evlerinde hem de ailelerinin iş yerini düşünerek cevaplandırmışlardır. Öğrencilerin, %33,7'si internete, %22,7'si e-postaya, %10'u kişisel web adresine sahiptir. Okul türleri açısından değerlendirildiğinde ise özel okullarda okuyan öğrencilerin bilgisayar, internet bağlantısı, elektronik posta, kişisel web sayfasına sahip olma durumunun diğer okullara göre çok daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Resmi okulların erişim oranı ise genel ortalamanın altındadır. Özel okulda okuyan öğrencilerin bilgisayar sahibi olma durumu %98 iken, resmi okulda okuyan öğrencilerin bilgisayar sahibi olma durumu %57'dir. Ancak okulda bilgisayar kullanımı, ev ya da başka ortamlarda da bilişim teknolojilerinin kullanımını olumlu etkilemektedir.

Araştırma bulguları öğrencilerin %67,8'inin interneti "hiç" kullanmadığını göstermektedir. %16,6'sı sohbet programlarını "ayda bir" kullandığını, %19'u interneti "haftada bir kullandığını, %10,3 ü sohbet programlarını "haftada birkaç kez" kullandığını, %5,8'i sohbet programlarını "her gün" kullandıklarını belirtmişlerdir. Araştırma kapsamındaki okullardan yalnızca 3 okulun resmi web sayfası vardır. Bunlar özel okul, MLO ve TEP okuludur.

İnternet kafelerin kullanım amacıyla ilgili Chip dergisi tarafından internet üzerinden yapılan bir ankette; kullanıcıların %81,16'sı oyun, sörf ve chat yapmak amacıyla interneti kullanmaktadır. Bu oran eğitim içerikli siteleri ziyaret edenlerin arasında %38 civarındadır. İnternet hayatımızın her yerinde ve gençliği kendisine mecbur kılmaktadır. Birçok insanın hayatında bir yaşam tarzıdır. Zihinsel kirlenmenin yanında zaman israfı, aile ilişkilerinde yalnızlaşma, duygusal ilişkilerde eşiyile yetinememe, var olan eş yerine daha farklı alternatifler arama ve bulma gibi olumsuzluklara sebep olmaktadır.

Akpınar, (1999). İstanbul ve Kocaeli'de 194 öğrenci ile yapılan aynı araştırmada evinde bilgisayar olan öğrenci sayısı 85 (%44), evinde bilgisayar olmayan öğrenci sayısı 109 (%56) olarak saptanmıştır. Evinde bilgisayar olan öğrencilerin 35'i (%43) İnternet'e bağlıdır, bu oran tüm örneklem için %18'dir. Çalışmaya katılan öğrencilerin 50'si (%26) sadece bir işletim sistemi (DOS, Windows, Mac gibi) bilirken, 80'i (%41) birden fazla işletim sistemi bilmektedir. Hiç bir işletim sistemi bilmeyen öğrenci sayısı

ise (%33) 64'dür. Önemli bir oranda öğrenci (%42=82) ise burada adı geçen programlardan hiç birini bilmemektedir.

Doç.Dr. Hacer Tor ve Öğr.Gör. Dr. Orhan Erden'in "betimsel" araştırma yöntemi kullanarak yaptıkları araştırmada Ankara il merkezindeki, ilköğretim okullarında 6, 7 ve 8. sınıflarında okuyan öğrencilerin bilgisayar-interneti bilme ve kullanma durumlarını belirlemeye çalışmışlardır. Araştırmada elde edilen veriler geliştirilen anket formu aracılığıyla toplanmıştır. 200 öğrenciye uygulanan anket sonuçlarına göre; Araştırmaya katılan öğrencilerin %54 kız olup %46'sı ise erkektir. Öğrencilerin % 37,5'i altıncı sınıf, %35,5'i yedinci sınıf %27,5'i ise orta sekizinci sınıfta okumaktadır. Erkek öğrenciler bilgisayar kullanmayı; kendi kendilerine (%47.8) internet kafelerden (%22,2) arkadaşlarından anne-babasından (%12,2), kurslardan ve okuldan (% 8,9) öğrenmişlerdir. Kız öğrenciler bilgisayar; evde (%58,13), okulda (12,79), arkadaşlarında veya anne babalarının bürolarında (17,44), internet kafelerde (%11,62) kullanmaktadır. Erkek öğrenciler ise bilgisayar, evde (%55,05), internet kafede (%29,21), okulda (%14,60), arkadaşlarında veya anne babalarının bürolarında kullanmaktadır. Anne ve babası bilgisayar kullanmayı bilen öğrencilerin bilgisayar daha çok kullandıkları belirlenmiştir. Öğrenciler bilgisayar daha çoğunlukla internete bağlanma, sohbet etme , chatleşme, oyun oynama ve ders çalışma amacıyla kullanmaktadırlar. Öğrencilerin derslerine ait eğitsel yazılımları kullanma oranları düşüktür.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örneklem seçimi, veriler, veri toplama teknikleri ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel çözümleme teknikleri yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilköğretim düzeyinde öğrenim gören 4,5,6,7 ve 8.sınıf öğrencilerinin internet yeterlik düzeylerinin saptanması amacıyla yapılan betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın modeli, ilişkisel tarama modelidir. “İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir” (Karasar, 1994, s.81).

Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak, internet kullanan ilköğretim öğrencilerinin özellikleri, internet kullanma koşulları ile internet yeterlik düzeyleri başlıkları altında toplanan değişkenler arasındaki ilişkiler araştırılmaktadır.

3.2. Araştırmanın Evreni

İlköğretim: Bu araştırmanın evrenini, 2005-2006 öğretim yılında Elazığ il merkezinde yer alan ilköğretim okullarındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına özel okullar, yatılı ilköğretim bölge okulları (Y.İ.B.O) ve pansiyonlu ilköğretim okulları (P.İ.O) dahil edilmemiştir.

Tablo 1’de, 2005-2006 öğretim yılında, Elazığ ilinde bulunan ilköğretim okulları ve toplam öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 1: 2005-2006 Öğretim Yılı Elazığ İli Merkez ve İlçeler Bazında Toplam Okul ve Öğrenci Sayıları

Sıra No	İlçe Adı	İlköğretim			
		Okul Sayısı			Öğrenci Sayısı
		Şehir	Köy	Toplam	
1	MERKEZ	72	88	160	58810
2	AĞIN	1	2	3	341
3	ALACAKAYA	1	9	10	1395
4	ARICAK	4	21	25	3344
5	BASKİL	2	38	40	2190
6	KARAKOÇAN	7	46	53	5246
7	KEBAN	4	1	5	842
8	KOVANCILAR	7	45	52	7253
9	MADEN	3	19	22	2147
10	PALU	5	36	41	3922
11	SİVRİCE	4	14	18	1048
Toplam		110	319	429	86538

İlimizde 413 İlköğretim Okulu, 1 İşitme Engelliler İlköğretim Okulu, 3 Özel İlköğretim Okulu, 3 Özel Özel Eğitim Okulu, 6 Y.İ.B.O, 3 P.İ.O olmak üzere toplam 429 İlköğretim Okulu mevcut olup, 86.538 öğrenci bulunmaktadır (<http://www.elazig.gov.tr>).

3.3. Araştırmanın Örneklemi

Araştırma örneklemine alınan ilköğretim okulları küme örnekleme yolu ile saptanmıştır. Örneklemin temsil ediciliğini artırmak üzere ilköğretim okulları, Elazığ merkezinde farklı eğitim bölgelerine eşit oranda uygulanmıştır.

Tablo 2: 2005-2006 Öğretim Yılı Elazığ İli Merkezinde Araştırmanın Örnekleme İçin Seçilen Okullar ve Toplam Öğrenci Sayıları

Eğitim Bölgeleri	Eğitim Bölgelerinden Seçilen Okullar	Anket Uygulanan Öğrenci Sayıları	
Fırat Eğitim Bölgesi	Mezre İlköğretim Okulu	25	
	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	25	
	Namık Kemal İlköğretim Okulu	25	
	Elazığ İlköğretim Okulu	25	
	Murat İlköğretim Okulu	25	
	Fevziçakmak İlköğretim Okulu	25	
	Atatürk İlköğretim Okulu	25	
	Mustafa Kemal İlköğretim Okulu	25	
Hazar Eğitim Bölgesi	Şair Hayri İlköğretim Okulu	25	
	Yücel İlköğretim Okulu	25	
	Tuncay Küçüközer İlköğretim Okulu	25	
	Mehmet Zeki İlköğretim Okulu	25	
	Koç İlköğretim Okulu	25	
	Salim Hazardağlı İlköğretim Okulu	25	
	Aziz Gül İlköğretim Okulu	25	
	Bahçelievler İlköğretim Okulu	25	
Bahçelievler Eğitim Bölgesi	Hilalkent İlköğretim Okulu	25	
	Tobb İlköğretim Okulu	25	
	60.Yıl İlköğretim Okulu	25	
	Doğukent İlköğretim Okulu	25	
	İstiklal İlköğretim Okulu	25	
	Milli Egemenlik İlköğretim Okulu	25	
	Ziya Gökalp İlköğretim Okulu	25	
	Gaziosmanpaşa İlköğretim Okulu	25	
Karşıyaka Eğitim Bölgesi	Dumlupınar İlköğretim Okulu	25	
	Yıldızbağları İlköğretim Okulu	25	
	Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	25	
	Nahit Ergene İlköğretim Okulu	25	
	İsmetpaşa İlköğretim Okulu	25	
	Fatih Mehmet İlköğretim Okulu	25	
	Toplam	5	30
			750

Araştırma örneklemine alınan 30 ilköğretim okulu evrenin %7'sini oluşturmaktadır. Araştırma örneklemine alınan ilköğretim okulları ve bağlı oldukları eğitim bölgeleri Tablo 2'de verilmiştir.

Bu araştırmanın örnekleminin seçiminde araştırmacı tarafından bazı kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Bu ölçütler;

1. Öğrencilerin ilköğretim 4,5,6,7 ve 8. sınıfta öğrenimine devam ediyor olması,
2. Okulların teknoloji sınıflarının bulunması,
3. Seçilen okullarda bilgisayar öğretmenlerinin ya da bilgisayar formatör öğretmenlerinin bulunması,
4. Öğrencilerin okullarda internet erişim imkanlarının olması,
5. Anket uygulanan öğrencilere ise erkek ve kız sayılarının eşit oranda olması,
6. Araştırmanın bu ölçütlerinin tümünün karşılandığı ilköğretim okullarında yürütülmesi.

3.4. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada temel veri toplama aracı olarak “İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları Anketi” (Ek II) ile “İnternet Yeterlik Düzeyleri Anketi” olmak üzere iki veri toplama aracı kullanılmıştır (Ek III). Araştırmada kullanılan bu anketler hakkında ayrıntılı bilgi aşağıdaki gibidir.

3.4.1. İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları Anketi

Araştırmaya katılan ilköğretim öğrencilerinin kişisel özellikleri ile internet kullanma koşullarını saptamayı amaçlayan 28 sorudan oluşmaktadır. Bu sorulardan 6 tanesi öğrencilerin bireysel özellikleri, 22 tanesi ise bilgisayar ve internet kullanma koşullarını saptamayı hedeflemiştir. Değişkenlerin neler olduğu Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın Değişkenleri

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken
(İnternet Kullanan Öğrenciler)	
1. Öğrenci özellikleri	3. İnternet yeterlik düzeyi
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Okulun bulunduğu eğitim bölgesi ▪ Sınıf düzeyi ▪ Cinsiyet ▪ Ailenin yaşadığı yerleşim birimi ▪ Babanın öğrenim durumu ▪ Annenin öğrenim durumu 	
2. İnternet kullanma koşulları	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kendine ait bilgisayarı olup olmadığı ▪ Kaç yıldır bilgisayar kullandığı ▪ İnternetin tanımını bilip bilmedikleri ▪ İnternet aboneliğinin olup olmadığı ▪ İnternete nereden bağlandığı ▪ İnternet kullanmayı nasıl öğrendiği ▪ İnterneti haftada ortalama kaç saat kullandığı ▪ İnternet kullanımında başarılı olup olmadığı ▪ İnterneti en çok hangi amaçla kullandığı ▪ İnternet ile ilgili yenilikleri nereden öğrendiği ▪ Kendilerine ait e-posta adresinin olup olmadığı ▪ En çok hangi e-posta sunucusunu kullandığı ▪ Sohbet programını haftada ortalama kaç saat kullandığı ▪ Kendisine ait web sayfasının olup olmadığı ▪ İnternet kullanımının derslerde etkili olup olmadığı ▪ Arama motorlarından en çok hangisini kullandığı ▪ İnternet üzerinden oyun oynayıp oynamadığı ▪ İnternette hangi tür oyunlar oynadığı ▪ İnternet üzerinden alış-veriş yapıp yapmadığı ▪ İnternette alış-veriş yapma sıklığı 	

- İnternet kullanımının avantajlarının neler olduğu
- İnternet kullanımının dezavantajlarının neler olduğu

3.4.2. İnternet Yeterlik Düzeyi Anketi: Bu araştırmanın bağımlı görünümlü değışkeni, internet kullanan ilköğretim öğrencilerinin **internet yeterlik düzeyidir**.

Tutumların ölçülmesi tanımlanabilmesine bağılıdır. Tutumların ölçülmesinde izlenen en popüler yaklaşım, söz konusu tutuma ilişkin bir ölçeğin hazırlanarak uygulanmasıdır. Tutum ölçekleri genellikle bireyin bir ya da bir çok boyutta tutumunun yönünü belirlemek için kağıt kalemle uygulanan kendini rapor etme araçlarıdır. Bir tutum ölçeği, ölçülmek istenen tutum konusu (bir insan grubu, bir kurum ya da kavram, vb.) ile ilgili bir dizi ifadeyi içerir. Bu ölçekler farklı tekniklere dayalı olarak geliştirilebilir.

Günümüzde tek boyutlu ölçeklemeden başlayarak çok boyutlu ölçeklemeye kadar çeşitli ve daha karmaşık işlemlere dayalı teknikler bulunmaktadır. Bu tekniklerden en yaygın olarak kullanılanı “Dereceleme toplamlarıyla ölçekleme” modeli olarak adlandırılan Likert tipi ölçeklerdir (Tezbaşaran,1997: 5).

Likert tipi ölçekler bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi (self report) esasına dayalıdır. Bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir. Burada birey genel olarak, çeşitli özellikler bakımından kendini gözleyerek, kendisi hakkındaki gözlem sonuçlarını bildirir. Tekniğın uygulanışında izlenen yol, belirli bir durum karşısında bireyin nasıl davranış göstereceğinin kendisine yazılı ya da sözlü olarak sorulmasıdır.

Genellikle bireye bir soru listesi (anket, envanter, ölçek, test) verilir ve bireyden listedeki ölçek maddelerine tepkide bulunması (soruları cevaplaması) istenir. Bu sorularda, bireyden hipotetik olarak ortaya konan durumlarda takınacağı tavrın veya göstereceği davranışın ne olacağını belirtmesi istenir (Tezbaşaran, 1997: 7).

Araştırmada İnternet Yeterlik Düzeylerini ölçmek için oluşturulan anket Likert tipi bir ölçektir. İnternet Yeterlik Düzeyi anketi 30 maddeden oluşmaktadır. Ankete katılan öğrencilerin İnternet Yeterlik Düzeyleri ise $5.00-1.00=4.00$ puanlık bir genişliğe (ranj) sahiptir. Ankette yer alan maddeler; 1,00-1,80 puan aralığı “çok düşük”, 1,81-2,60 puan aralığı “düşük”, 2,61-3,40 puan aralığı “orta”, 3,41-4,20 puan aralığı “iyi” ve 4,21-5,00 puan aralığı “çok iyi” olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 4: İnternet Yeterlik Düzeyleri ile İlgili Davranışsal Beceriler ve Madde Sayıları

İnternet Yeterlik Alanları, İlgili Davranışsal Beceriler ve Madde Sayıları		
İnternet Yeterlik Alanları	Sayısı	Madde
1. İletişim yeterlikleri (Communication Competencies)		9
▪ Elektronik posta alma ve gönderme		
▪ MSN programında gerekli işlemleri yapabilme		
▪ Sohbet ve forum sitelerine üye olma ve üyelikten ayrılma		
2. Genel internet işlemleri yeterlikleri (General Web Process Competencies)		10
▪ Web sayfaları arasında gezinebilme		
▪ İnternet tarayıcısının ayarlarını yapabilme		
▪ İnternet Explorer programında Sık Kullanılanlar Listesini düzenleyebilme		
▪ İnternette bulunan farklı uzantılardaki dosyaları okuyabilme		
▪ FTP protokolünü kullanabilme		
3. Bilgi okuryazarlığı yeterlikleri (Information Literacy Competencies)		2
▪ İnternet sitelerinde yer alan bilginin geçerli ve güvenilir olup olmadığını ve İnternetteki bütün bilgilerin aynı kalitede olmadığını anlama		
4. Bilgi arama yeterlikleri (Information Search Competencies)		2
▪ Arama motorlarını etkili şekilde kullanarak istenilen bilgiye ulaşma		
▪ İnternetteki bilgilerin geçerliğini araştırma ve kullanma		
5. Bilgiye ulaşma ve kullanma yeterlikleri (Data Retrieval And Manipulation Competencies)		2
▪ İnternetteki bir bilgiyi formatına uygun olarak bilgisayarına kaydedip, üzerinde çalışma		
▪ Günlük haberleri takip edebilme		
6. Bilgi düzenleme (Information Organization)		2
▪ Kendine ait web sayfası oluşturma		
7. Kaynaklardan alıntı yapma (Bibliographic Citation)		2
▪ İnternetteki kaynaklardan yararlanma		
8. Telif hakları bilgisi (Copyright Knowledge Competency)		1
Toplam:8		30

İnternet Yeterlik Düzeyi Anketi'nin Denenmesi ve Güvenilirliği: İnternet Yeterlik Düzeyi Anketi'nin güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bu nedenle anket Elazığ ili merkezinde bulunan Mezre İlköğretim Okulu'nda 2005-2006 öğretim yılında 7.sınıflarda öğrenim gören 118 öğrenciye uygulanmıştır. İnternet Yeterlik Düzeyi Anketi'nin güvenilirliği hakkında bilgi elde etmek amacıyla yapılan iç tutarlılık güvenilirliği analizlerinde Crombach Alpha (α) katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur. “Alfa katsayısı $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ olduğunda ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu belirtmektedir” (Özdamar, 1997, s.50).

Bu nedenle İnternet Yeterlik Düzeyi Anketi'nin yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Çözümlemesi: Öğrencilerin cevapladıkları anket sorularından elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İstatistik analizlerin yapımında, SPSS 12.0 for Windows paket programından yararlanılmıştır.

Verilerin analizinde, frekans, aritmetik ortalama, yüzde ve standart sapma, iki grubun karşılaştırıldığı durumlarda t- testi, ikiden fazla grubun karşılaştırıldığı durumlarda tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değişkenler dikkate alınarak farklılığın analizinde, Kruskal-Wallis Varyans Analizi, Mann-Whitney U devamında da Posthoc olarak LSD testleri kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında yer alan ilköğretim öğrencilerine ait kişisel bilgiler ve araştırmanın alt amaçları doğrultusunda elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL BİLGİLERİNE İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular, sırasıyla ele alınmış ve yorumlanmıştır.

4.1.1. İlköğretim Okullarının Bulunduğu Eğitim Bölgeleri

Tablo 5: Öğrencilerin Okudukları Okulların Bulunduğu Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	f	%
Fırat Eğitim Bölgesi	150	20.0
Hazar Eğitim Bölgesi	150	20.0
Bahçelievler Eğitim Bölgesi	150	20.0
Karşıyaka Eğitim Bölgesi	150	20.0
Harput Eğitim Bölgesi	150	20.0
TOPLAM	750	100.0

f: Frekans, %: Yüzde

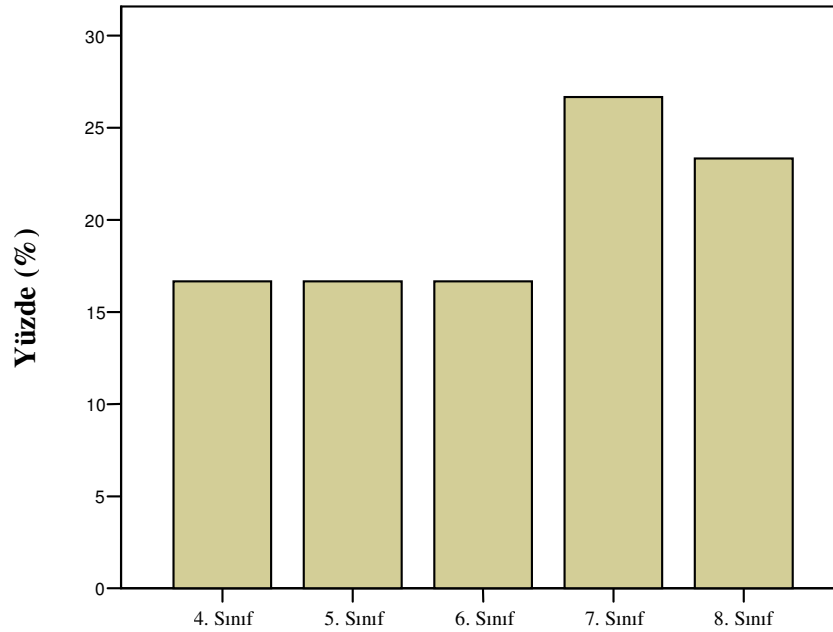
Yapılan araştırma il merkezinde bulunan 5 eğitim bölgesine uygulanmıştır. Eğitim bölgeleri: Fırat Eğitim Bölgesi, Hazar Eğitim Bölgesi, Bahçelievler Eğitim Bölgesi, Karşıyaka Eğitim Bölgesi ve Harput Eğitim Bölgeleridir. Her eğitim bölgesinde random olarak seçilen 6 farklı okulda, her okuldan eşit sayıda denek kullanılarak araştırma verileri elde edilmiştir.

4.1.2. Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıflar	f	%
4. Sınıf	125	16.7
5. Sınıf	125	16.7
6. Sınıf	125	16.7
7. Sınıf	200	26.7
8. Sınıf	175	23.3
TOPLAM	750	100.0

Araştırma il merkezinde bulunan ilköğretim okullarının 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıfta okuyan öğrencilere uygulanmıştır. Tablo 6'da da görüldüğü üzere; 7. sınıflar %26.7, 8. sınıflar %23.3, 4. sınıflar %16.7, 5. sınıflar %16.7 ve 6. sınıflar ise %16.7 oranında uygulamaya katılmışlardır.

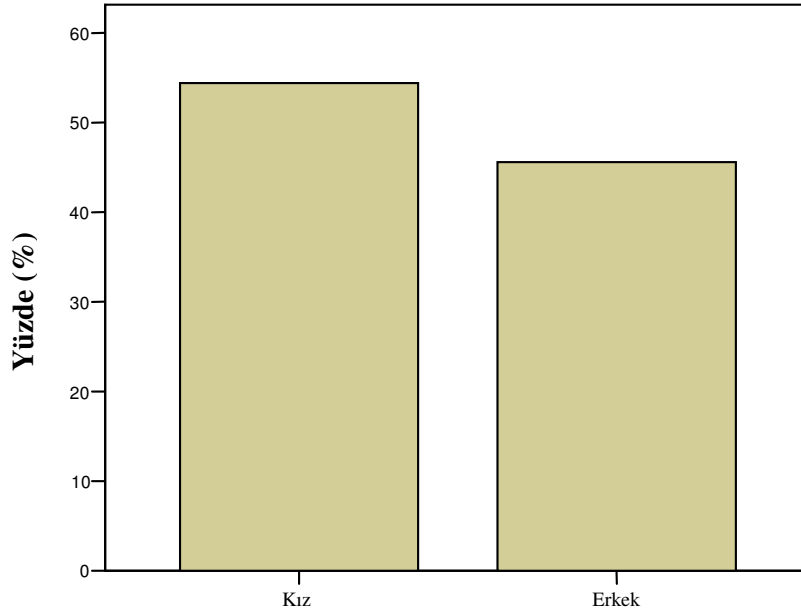
Şekil 3. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi

4.1.3. Öğrencilerin Cinsiyeti

Tablo 7: Araştırmaya Kapsamına Alınan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	408	54.4
Erkek	342	45.6
TOPLAM	750	100.0

Tablo 7'ye bakıldığında araştırma kapsamına alınan öğrenciler 408'i kız ve 342'si erkek olmak üzere toplam 750 kişiden oluşmaktadır. Yani tüm öğrencilerin %54.4'ünü kızlar, %45.6'sını ise erkekler oluşturmuştur.

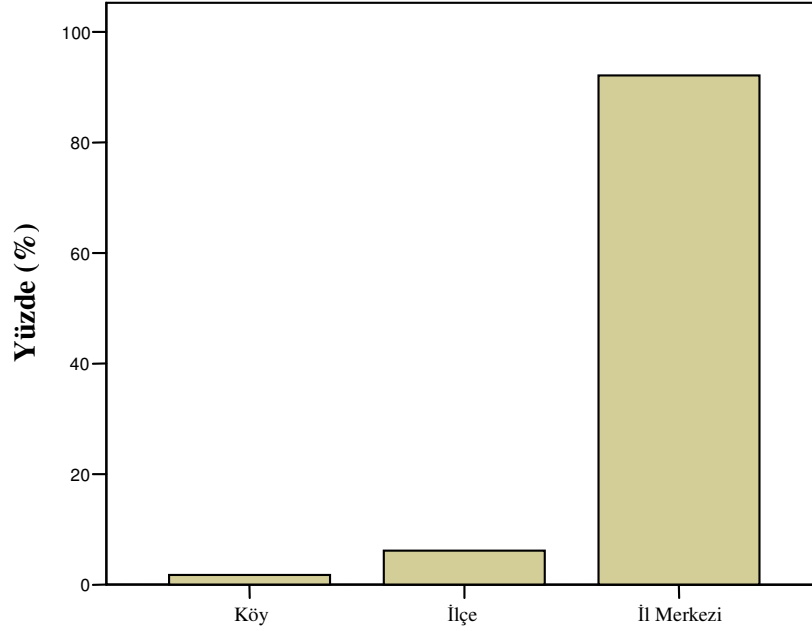
Şekil 4. Öğrencilerin Cinsiyet Düzeyi

4.1.4. Yerleşim Bölgeleri

Tablo 8: Ailelerin Yaşadıkları Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı

Yerleşim Bölgesi	f	%
Köy	13	1.7
İlçe	46	6.1
İl Merkezi	691	92.1
TOPLAM	750	100.0

Araştırmaya katılan öğrencilerin yerleşim birimleri verilerine bakıldığında 691 öğrenci il merkezinde, 46 öğrenci ilçede ve 13 öğrenci ise köyde yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun %92.1'inin il merkezinde yaşadığı saptanmıştır.

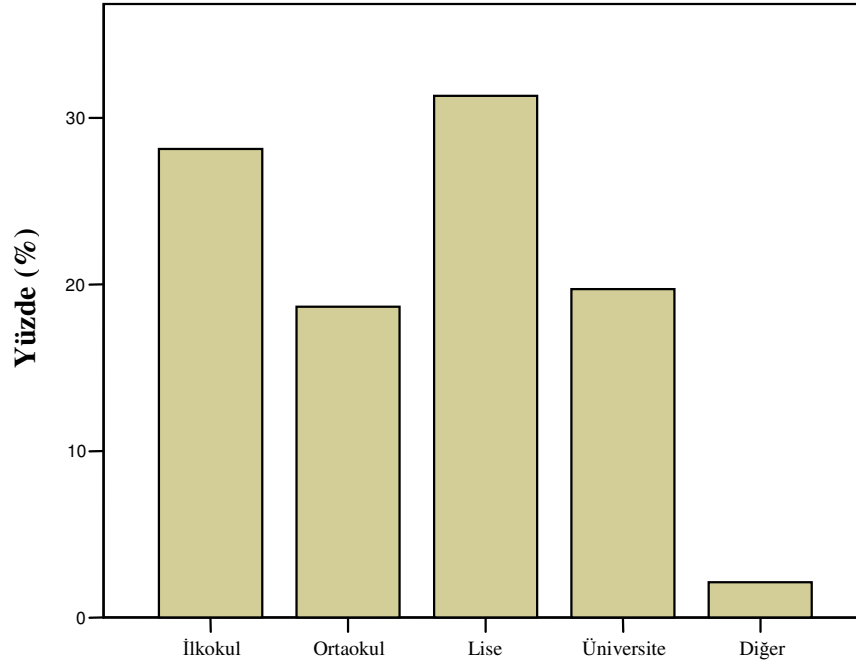
Şekil 5. Öğrencilerin Yaşadıkları Yerleşim Yerleri Düzeyi

4.1.5. Babanın Öğrenim Durumu

Tablo 9: Öğrenci Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	f	%
İlkokul	211	28.1
Ortaokul	140	18.7
Lise	235	31.3
Üniversite	148	19.7
Diğer	16	2.1
TOPLAM	750	100.0

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin babalarının eğitim durumları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda anketi cevaplayan öğrencilerin babalarının %31.3'ünün lise mezunu oldukları, %28.1'inin ilkokul mezun oldukları, %19.7'sinin üniversite mezunu oldukları, %18.7'sinin ise ortaokul mezunu oldukları görülmüştür. Ayrıca %2.1'inin ise herhangi bir eğitim programına başlamamış ya da başlayıp bitiremediği belirlenmiştir.

Şekil 6. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyi

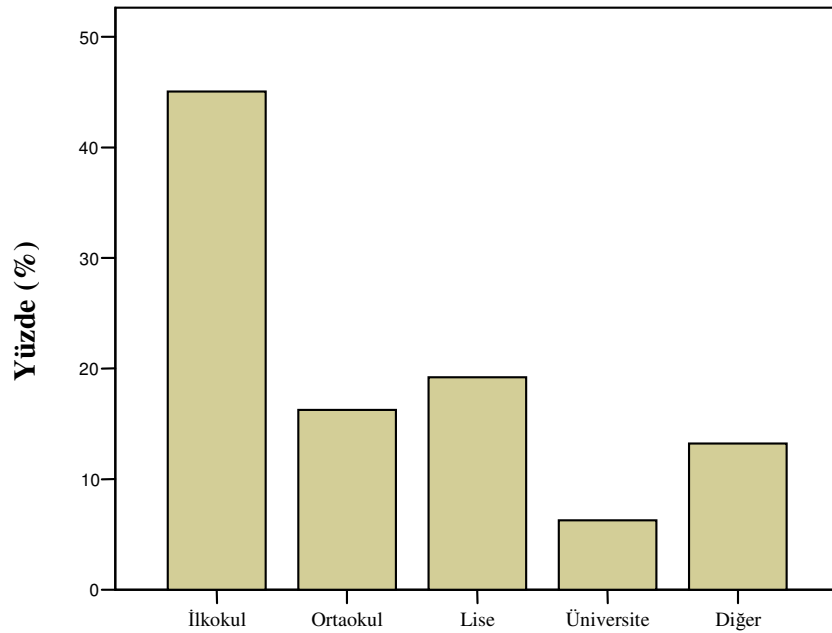
4.1.6. Annenin Öğrenim Durumu

Tablo 10: Öğrenci Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	f	%
İlkokul	338	45.1
Ortaokul	122	16.3
Lise	144	19.2
Üniversite	47	6.3
Diğer	99	13.2
TOPLAM	750	100.0

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin annelerinin eğitim durumları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda anketi cevaplayan öğrencilerin annelerinin %45.1'inin ilkokul mezunu oldukları, %19.2'sinin lise mezun oldukları, %16.3'ünün ortaokul mezunu oldukları, %6.3'ünün ise üniversite mezunu oldukları görülmüştür. %13.2 gibi büyük bir oranın ise okula gitmedikleri belirlenmiştir.

Tablo 10'da bulunan veriler Tablo 9'da yer alan verilerle karşılaştırıldığında annelerin eğitim düzeylerinin babalara oranla daha düşük olduğu görülmektedir. Bu da orta kuşak nesil içerisinde bulunan annelerin zamanında okula gönderilmediğinin bir çıktısı olarak düşünülebilir.

Şekil 7. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyi

4.1.7. Bilgisayar Sahibi Olma Durumu

Tablo 11: Öğrencilerin Evlerinde Bilgisayar Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı

Bilgisayara sahip olma durumu	f	%
Var	265	35,3
Yok	485	64,7
TOPLAM	750	100.0

Araştırmada, 750 öğrenciye kendilerine ait bilgisayarı olma durumu sorulmuştur. Buna göre öğrencilerin %35,3'ünün kendilerine ait bilgisayarı bulunurken, %64,7'sinin evlerinde bilgisayar bulunmamaktadır.

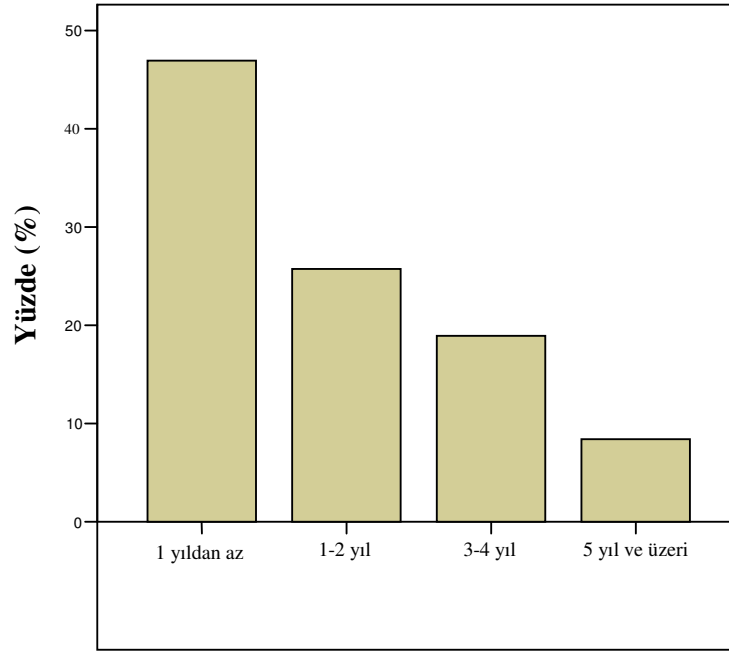
Bu değerler, Hakkarainen ve arkadaşları tarafından Finlandiya'da yapılan araştırmada elde edilen ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin %82.9'unun evlerinde bilgisayar sahibi olduğu bulgusu ile çelişmektedir (Hakkarainen ve ark. 2000). Finlandiya ile karşılaştırıldığında ülkemizde ilköğretim öğrencilerinin evlerinde bilgisayar sahibi olma oranının çok düşük olduğu söylenebilir.

4.1.8. Bilgisayar Kullanma Süreleri

Tablo 12: Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım Sürelerine Göre Dağılımı

Bilgisayar kullanım süresi	f	%
1 yıldan az	352	46.9
1-2 yıl	193	25.7
3-4 yıl	142	18.9
5 yıl ve üzeri	63	8.4
TOPLAM	750	100.0

Ankete katılan öğrencilerin Bilgisayar kullanma sürelerine bakıldığında ağırlıklı olarak %46.9'unun "1 yıldan daha az süreyle" kullanmaya başladıkları, %25.7'sinin "1 ile 2 yıl arasında" kullanmaya başladıkları, %18.9'unun "3 ile 4 yıl arasında" bilgisayar kullanmaya başladıkları ve %8.4'ünün ise "5 yıl veya daha fazla" süreden beri bilgisayar kullanmaya başladıkları görülmüştür.

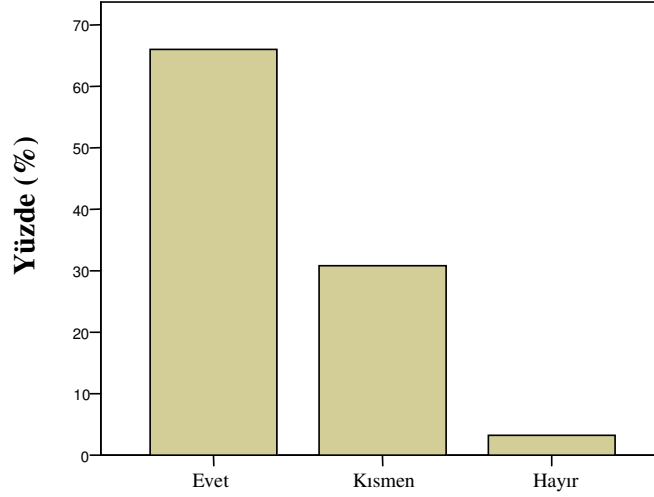
Şekil 8. Bilgisayar Kullanma Süresi

4.1.9. İnterneti Tanıma Durumları

Tablo 13: Öğrencilerin İnterneti Tanıma Dağılımları

İnternet nedir, biliyor musunuz?	f	%
Evet	495	66.0
Kısmen	231	30.8
Hayır	24	3.2
TOPLAM	750	100.0

Araştırmanın bu bölümünde internet nedir, biliyor musuz? sorusuna öğrenciler; %66 gibi yüksek bir oranla “Evet”, %30.8 “Kısmen” ve %3.2 oranıyla “Hayır” yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin bu soruya %66 oranında “Evet” biliyorum, %30.8 oranında “Kısmen biliyorum” cevabını vermişlerdir. Çalışma grubunu oluşturan öğrenciler arasında internetin ne anlama geldiğini bilenlerin oranının oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

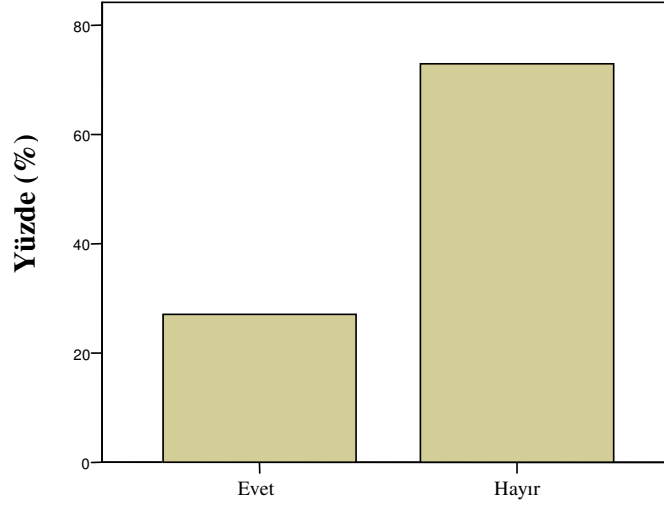
Şekil 9. internet Nedir, Biliyor musunuz?

4.1.10. İnternete Abone Olma Durumu

Tablo 14: Öğrencilerin İnternete Abone Olma ve Yüzde Dağılımları

İnternete abone olma durumu	f	%
Evet	203	27.1
Hayır	547	72.9
TOPLAM	750	100.0

Tablodan 14'den de görüldüğü üzere öğrencilerin %72.9'unun internet aboneliğinin olmadığı, %27.1'inin ise internete abone olduğu görülmektedir. 2005 yılı Haziran ayında yapılan Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması sonuçlarına göre hanelerin % 8,66'sında internete erişim imkanı bulunuyor. Çalışma grubunun Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Türkiye'de internete abone olma durumu AB ülkelerine göre oldukça düşüktür. Türk Telekom'un sahip olduğu tekel okunu ile internet erişiminde yaşanan düşük hız ve yüksek fiyat sorunu internet kullanımının yaygınlaşması önündeki en büyük engel olmuştur.

Şekil 10. İnternete Abone Olma Durumu

4.1.11. İnternete Bağlanma Yerleri

Tablo 15: Öğrencilerin İnternete Bağlanma Yerleri ve Yüzde Dağılımları

İnternete bağlanma yerleri	f	%
Okuldan	324	59.1
İnternet Kafeden	126	23.1
Arkadaşımın Evinden	63	11.6
Diğer	34	6.2
TOPLAM	547	100.0

Öğrencilerin internet erişim olanakları incelendiğinde en yüksek dağılımı sırasıyla %59.1 oranıyla “Okuldan”, %23.1 ile “internet kafeden”, %11.6 ile “Arkadaşlarımın evinden” ve %6.2 “Diğer” oluşturduğu görülmektedir. Evlerinde internet aboneliği olmayan öğrencilerin internete yüksek oranda okuldan bağlandığı oluştursa da, internete sadece “internet kafelerden” ulaşan öğrenci yüzdesinin de oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %6.2’lik bölümü ise internete diğer kısmında babamın işyerinden, annemin işyerinden ve akrabalarımın evinden bağlandıklarını ifade etmişlerdir.

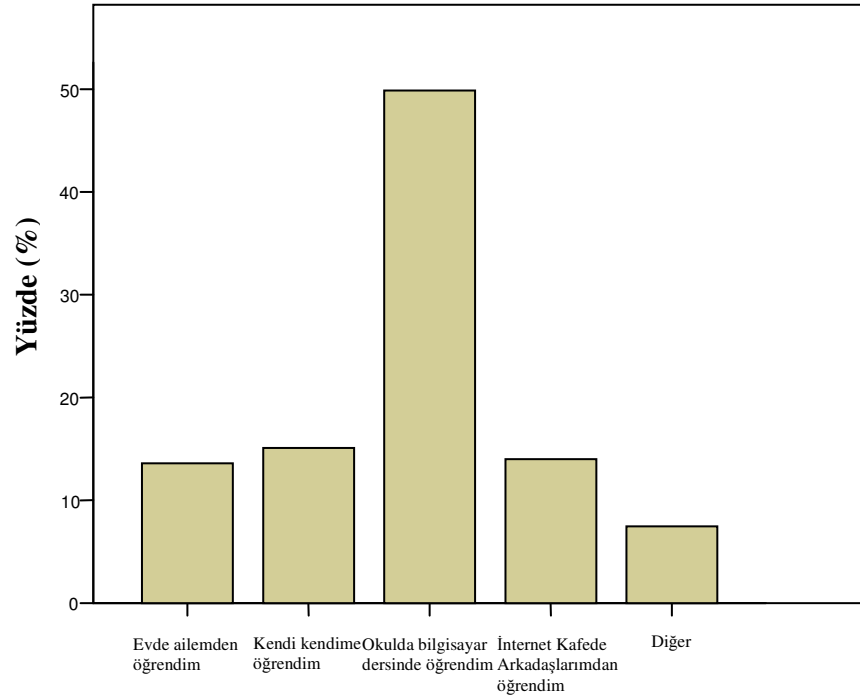
Araştırmaya katılan öğrencilerin %23.1'inin internete, sadece "internet kafeden" eriştiğini belirtmesi, bu öğrencilerin okul dışındaki saatlerde internet kafeye gidebildiklerini ve denetimsiz ortamlarda kendilerinden yaş olarak çok büyük bireylerle aynı ortamda internetten yararlandıklarını göstermektedir.

4.1.12. İnternet Kullanmayı Öğrenme Şekilleri

Tablo 16: Öğrencilerin İnternet Kullanmayı Öğrenme Şekilleri ve Yüzde Dağılımları

İnternet kullanmayı öğrenme şekli	f	%
Evde ailemden öğrendim	102	13.6
Kendi kendime öğrendim	113	15.1
Okulda bilgisayar dersinde öğrendim	374	49.9
İnternet Kafede arkadaşlarımdan öğrendim	105	14.0
Diğer	56	7.5
TOPLAM	750	100.0

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin %49.9'unun interneti okulda bilgisayar dersinde öğrendiği görülmektedir. Kendi kendine öğrenenler %15.1, internet kafede arkadaşlarından öğrenenler %14 ve evde ailesinden öğrenenlerin ise %13.6 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca %7.5'lik oran ise internet öğrenimini özel kurslardan, akrabalarından ve okulda sınıf öğretmenlerinden öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

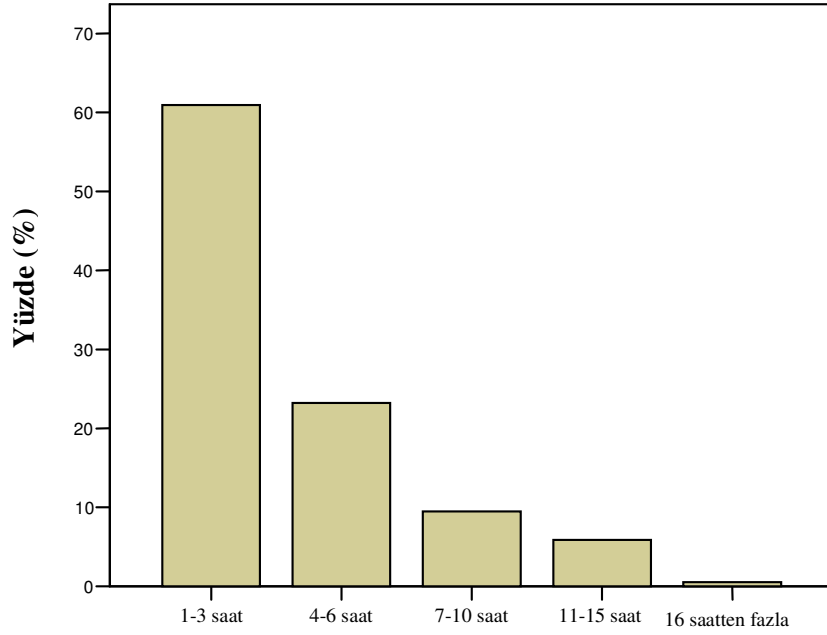
Şekil 11. İnterneti Öğrenme Durumları

4.1.13. Haftalık İnternet Kullanma Süreleri

Tablo 17: Öğrencilerin Haftalık İnternet Kullanma Süreleri ve Yüzde Dağılımları

Haftalık İnternet Kullanma Süresi	f	%
1-3 saat	457	60.9
4-6 saat	174	23.2
7-10 saat	71	9.5
11-15 saat	44	5.9
16 saatten fazla	4	0.5
TOPLAM	750	100.0

Tablo 17’deki verilere bakıldığı zaman, öğrencilerin %60.9’u haftada “1-3 saat” internet kullandığı görülmektedir. Öğrencilerin %23.2’si “4-6 saat” internet kullanırken, “7-10 saat” internet kullananların oranı ise %9.5’dir. %5.9’luk oran “11-15 saat” kullanırken, % 0.5 lik küçük bir bölümün haftada “16 saatten fazla” internet kullandığı anlaşılmaktadır.

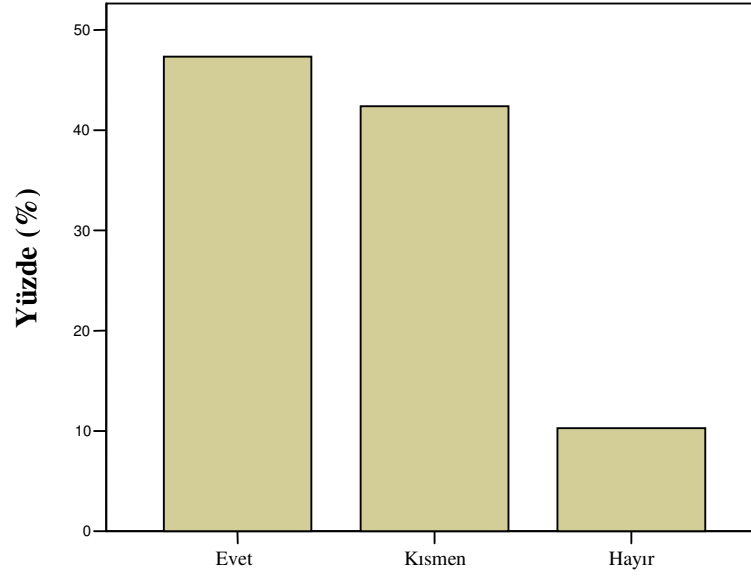
Şekil 12 . Haftalık İnternet Kullanma Süresi

4.1.14. İnternet Kullanımı ve Başarı Durumu

Tablo 18: Öğrencilerin İnternet Kullanımında Başarı Düzeyi ve Yüzde Dağılımları

İnternet Kullanımı ve Başarı Durumu	f	%
Evet	355	47.3
Kısmen	318	42.4
Hayır	717	10.3
TOPLAM	750	100.0

Öğrencilerin internet kullanımı başarı durumları incelendiğinde %47.3'ü kendilerini başarılı bulurken, %42.4'ü ise kısmen başarılı bulmuşlardır. %10.3'ü ise internet kullanımında başarısız olduklarını vurgulamışlardır. Uygulamaya katılan öğrencilerin internet kullanımı konusunda genel olarak kendilerini yeterli gördükleri söylenebilir.

Şekil 13. İnternet Kullanımı Başarı Durumu

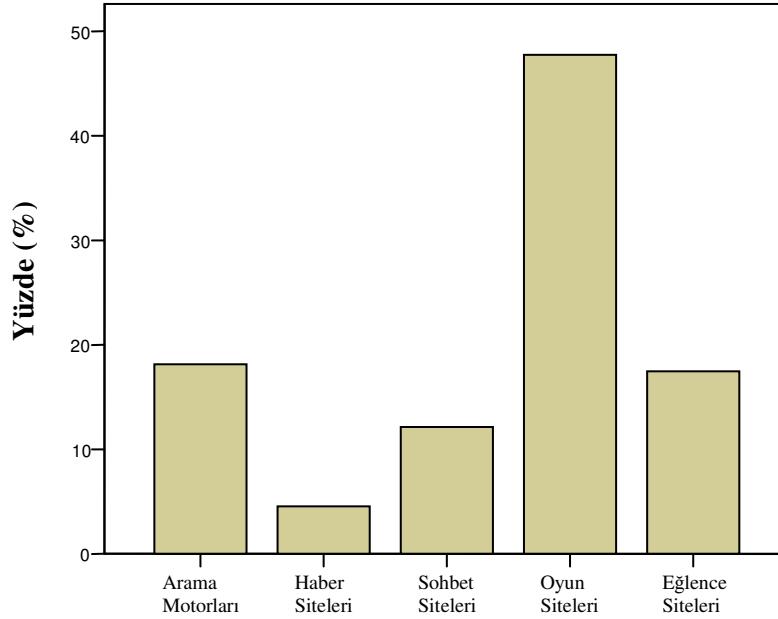
4.1.15. Web Sitelerini Kullanma Durumu

Tablo 19: Öğrencilerin Web Sitelerini Kullanma Durumu ve Yüzde Dağılımları

Web Sitelerini Kullanma Durumu	f	%
Arama motorları	136	18.1
Haber siteleri	34	4.5
Sohbet siteleri	91	12.1
Oyun siteleri	358	47.7
Eğlence siteleri (Film ve müzik indirme)	131	17.5
TOPLAM	750	100.0

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin %47.7'sinin internette oyun sitelerini ziyaret ettikleri görülmektedir. %18.1'i arama motorlarını, %17.5'i eğlence sitelerini (genellikle müzik ve film indirmek için), %12.1'i sohbet amaçlı siteleri ve %4.5'i ise haber sitelerini tercih etmektedirler.

Çocukların evrensel dili olarak tanımlanan oyun (Tuğrul, 2003) aracılığıyla çocuklar kendilerini ve dünyayı tanımaktadırlar. Oyun ile çocuklar duygusal, sosyal, zihinsel ve fiziksel olarak beslenmektedirler. Yapılandırmamış bir süreç olan oyun, çocuklar için informal öğrenme sürecidir. Bu süreç aynı zamanda açık uçlu bir süreçtir. Oyun yoluyla öğrenmenin üç temel özelliği bulunmaktadır. A. Ezbere öğrenme yerine fikir üretme, araştırma, inceleme, gözlem, katılım süreci oluşturur. B. Süreç öğretmenden çok öğrenci tarafından yönlendirilir. C. Eğitim esnek ve yaratıcıdır (Jaffke, 1996).

Şekil 14. Web Sitelerini Kullanma Durumu

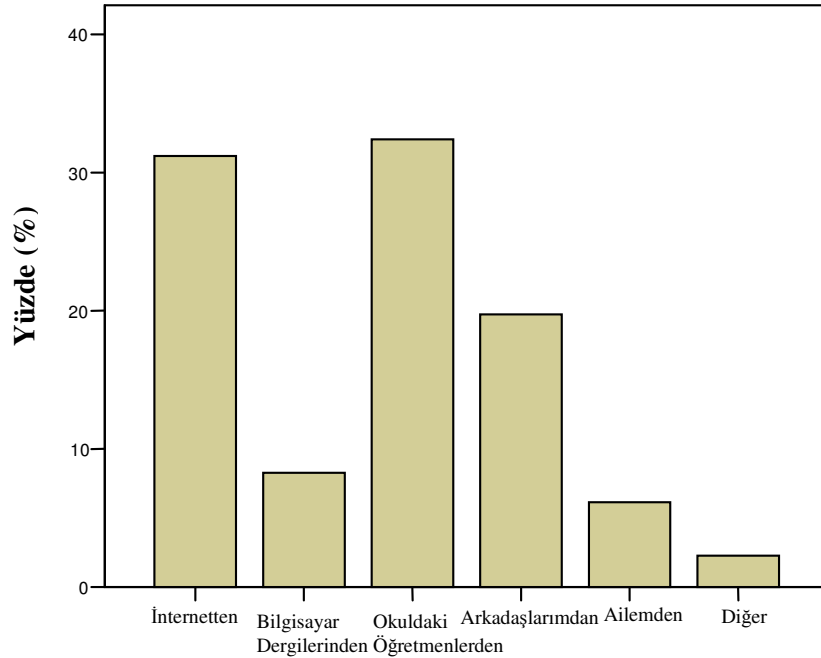
Araştırma örneklemine alınan öğrencilerin %47.7'sinin internette en çok oyun sitelerini kullanmaları, Hakkarainen ve arkadaşlarının “öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini eğitimsel amaçlardan çok eğlence amacı ile kullanmaktadırlar” bulgusu ile örtüşmektedir.

4.1.16. Teknolojideki Yenilikleri Öğrenme Şekilleri

Tablo 20: İnternet İle İlgili Yenilikleri Öğrenme Durumu ve Yüzde Dağılımları

İnternetteki Yenilikleri Öğrenme Durumu	f	%
İnternetten	234	31.2
Bilgisayar dergilerinden	62	8.3
Okuldaki öğretmenlerden	243	32.4
Arkadaşlarımdan	148	19.7
Ailemden	46	6.1
Diğer	17	2.3
TOPLAM	750	100.0

Öğrencilerin “İnternet ile ilgili yenilikleri nereden öğreniyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar; %32.4 ile okuldaki öğretmenlerden, %31.2 ile internetten, %19.7 ile arkadaşlarımdan, %8.3 ile bilgisayar dergilerinden ve %6.1 ile ailelerinden öğrendikleri görülmektedir.

Şekil 15. İnternet İle İlgili Yenilikleri Öğrenme Durumu

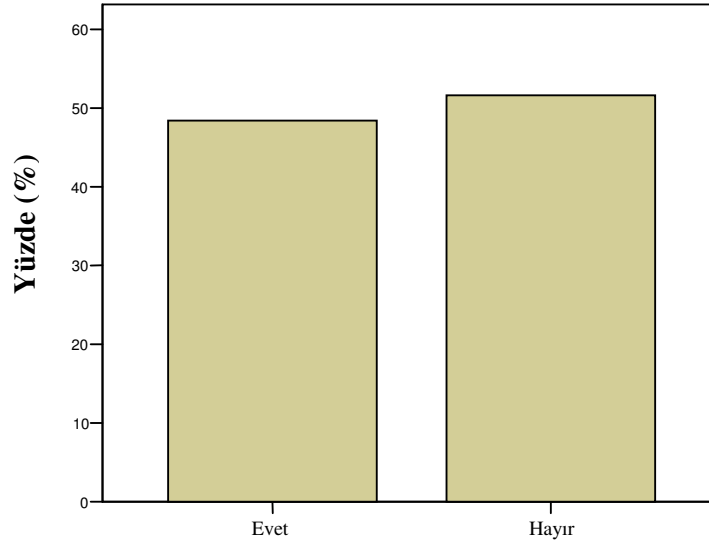
Ayrıca öğrencilerin %2.3 gibi küçük bir kısmı ise internetteki yenilikleri televizyon ve gazetelerden takip ettiklerini ifade etmişlerdir.

4.1.17. E-Posta Kullanma Durumları

Tablo 21: Öğrencilerin E-postaya Sahip Olma Durumu ve Yüzde Dağılımları

E-posta Kullanma Durumu	f	%
Evet	363	48.4
Hayır	387	51.6
TOPLAM	750	100.0

Öğrencilerin “E-postaya Sahip Olma Durumları” incelendiğinde E-postaya sahip olanlar ile E-postaya sahip olmayanların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %48.4’ü e-posta hizmetlerini kullanırken, %51.6’sının e-posta hizmetlerini kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

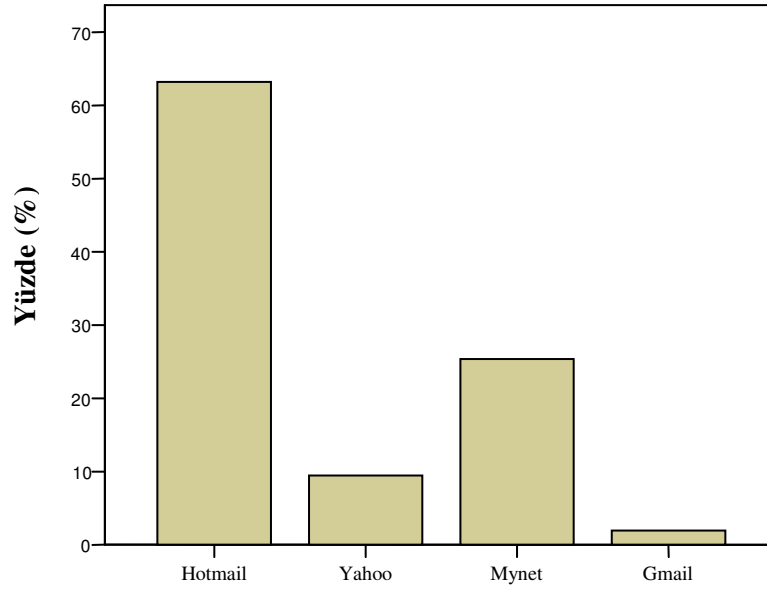
Şekil 16. E-Posta Kullanma Durumu

4.1.18. E-Posta Sunucularını Kullanma Durumu

Tablo 22: E-posta Sunucularını Kullanma Durumu ve Yüzde Dağılımları

E-posta Kullanma Durumu	f	%
Hotmail	227	62.5
Yahoo	34	9.4
Mynet	91	25.1
Gmail	7	1.9
Superonline	4	1.1
TOPLAM	363	100.0

E-posta sunucularını kullanan 363 öğrenciden Tablo 22’de de görüldüğü gibi %62.5’i Hotmail, %25.1’i Mynet, %9.4’ü Yahoo, %1.9’u Gmail ve %1.1’i Superonline sunucularını kullandıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 17 . E-Posta Sunucularını Kullanma Durumu

E-posta sunucuları içerisinde özellikle Hotmail sunucusunu kullanan öğrencilerin büyük bir oranda olması dikkat çekicidir. Ayrıca, Türkiye’deki 2005 yılında Hotmail

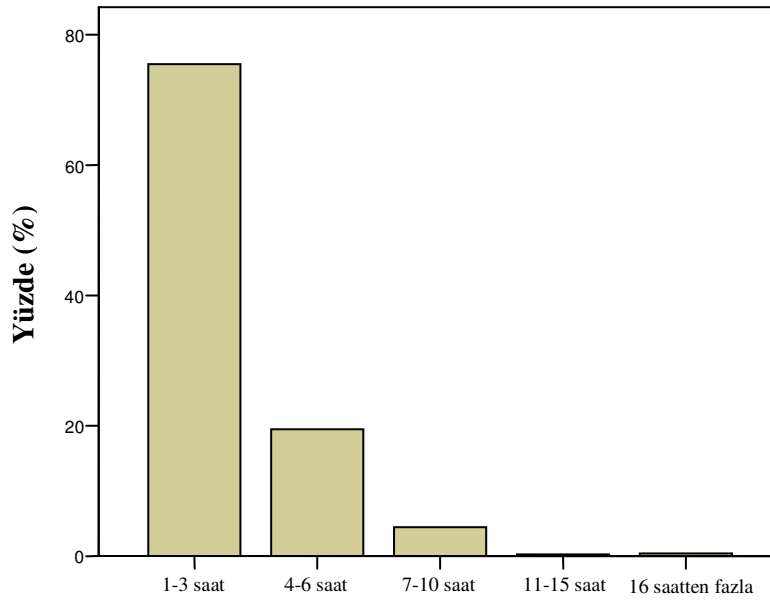
kullanıcı sayılarının da büyük bir artış göstererek 3.5 milyon aktif kullanıcıya ulaştığı belirlenmiştir (<http://www.haber7.com>).

4.1.19. Sohbet Programlarını Kullanma Durumu

Tablo 23: Öğrencilerin Haftalık Sohbet Programlarını Kullanma Süreleri ve Yüzde Dağılımları

Sohbet Programlarını Kullanma Durumu	f	%
1-3 saat	566	75.5
4-6 saat	146	19.5
7-10 saat	33	4.4
11-15 saat	2	0.3
16 saatten fazla	3	0.4
TOPLAM	750	100.0

Öğrencilerin sohbet programlarını kullanım sıklığı incelendiğinde; öğrencilerin %75.5'i haftada 1-3 saat kullandıklarını, %19.5'ini ise haftada 4-6 saat kullandıklarını belirtmişlerdir. Tablodan da görüldüğü üzere büyük bir oranın haftada 1-3 saat arasında kullandıkları görülmektedir.

Şekil 18. Sohbet Programlarını Kullanma Durumu

4.1.20. Web Sayfasına Sahip Olma Durumu

Tablo 24: Öğrencilerin Web Sayfasına Sahip Olma Durumu ve Yüzde Dağılımları

Web Sayfasına Sahip Olma Durumu	f	%
Evet	-	-
Hayır	750	100.0
TOPLAM	750	100.0

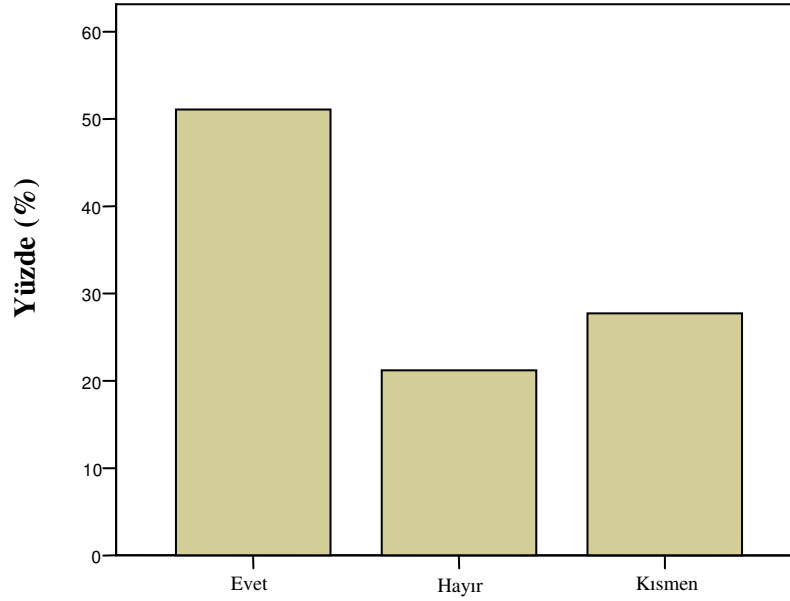
Örneklem içerisinde yer alan öğrencilerin hiç birinin kendisine ait web sayfası bulunmamaktadır.

4.1.21. İnternetin Derslerdeki Başarıyı Artırma Durumu

Tablo 25: İnternet Kullanımının Derslerdeki Başarıyı Artırma Durumu ve Yüzde Dağılımları

İnternetin Derslerdeki Başarıyı Artırma Durumu	f	%
Evet	383	51.1
Hayır	159	21.2
Kısmen	208	27.7
TOPLAM	750	100.0

İnternet kullanımının derslerdeki performansı artırma durumu incelendiğinde; %51.1'i "Evet" yanıtını verirken, %27.7' si "Kısmen" cevabını vermişlerdir. %21.2'lik oranın ise internet kullanımının derslerindeki başarıyı artırmadığı yönde görüş bildirmişlerdir.

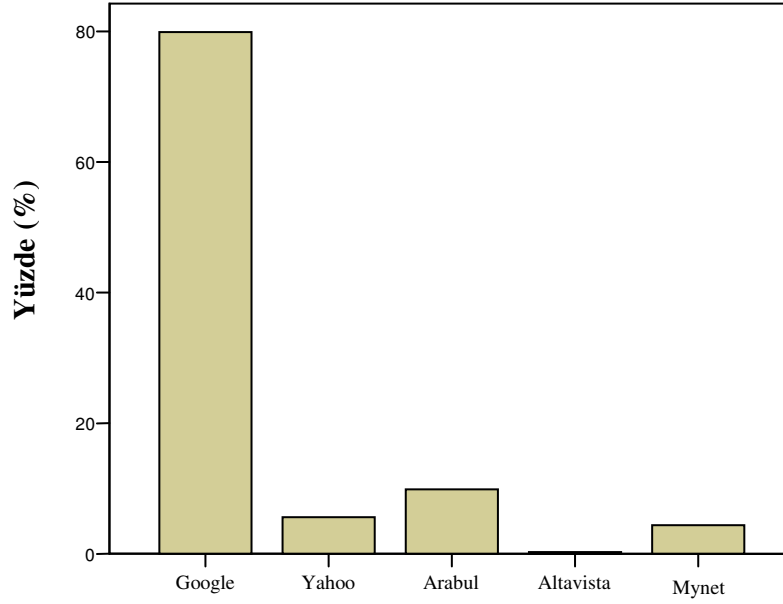
Şekil 19. İnternet Kullanımının Derslerdeki Başarıyı Artırma Durumu

4.1.22. Arama Motorlarını Kullanma Durumu

Tablo 26: Arama Motorlarını Kullanma Durumu ve Yüzde Dağılımları

Arama Motorlarını Kullanma Durumu	f	%
Google	599	79.9
Yahoo	42	5.6
Arabul	74	9.9
Altavista	2	0.3
Mynet	33	4.4
TOPLAM	750	100.0

Öğrencilerin ödevleriyle ilgili konu araştırması yaparken genel olarak kullandıkları arama motorları içerisinde %79.9'luk oranla Google ilk sırayı almaktadır. Bu veri tabanının dışında öğrenciler sırayla, %9.9 ile Arabul veritabanını, %5.6 ile Yahoo arama motorunu ve %4.4 ile Mynet'in arama motorunu kullandıklarını belirtmişlerdir.

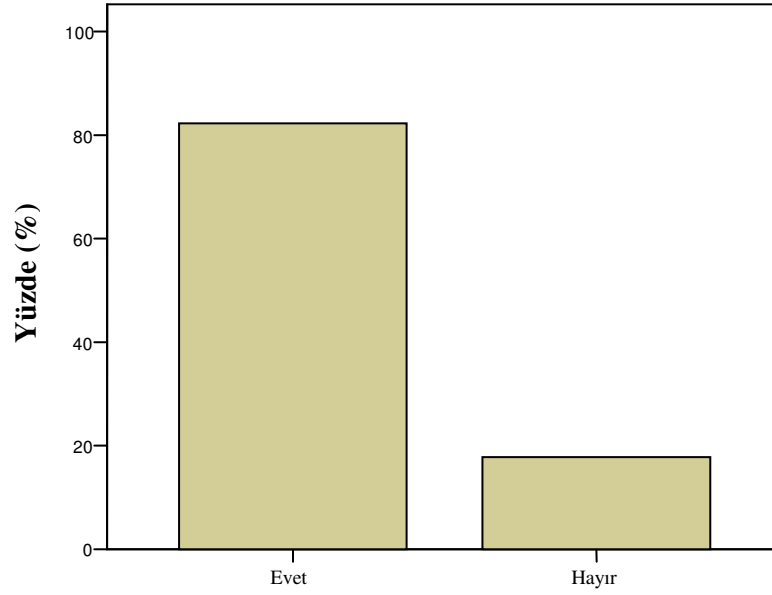
Şekil 20. Arama Motorlarını Kullanma Durumu

4.1.23. Oyun Oynama Durumları

Tablo 27: İnternette Oyun Oynama Durumu ve Yüzde Dağılımları

Oyun Oynama Durumu	f	%
Evet	617	82.3
Hayır	133	17.7
TOPLAM	750	100.0

Örnekleme içerisinde bulunan öğrencilerin “İnternet üzerinden oyun oynuyor musunuz?” sorusuna %82.3 oranında “Evet” yanıtını verirken, %17.7’sinin ise internet üzerinden oyun oynamadıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 21. İnternet Üzerinden Oyun Oynama Durumu

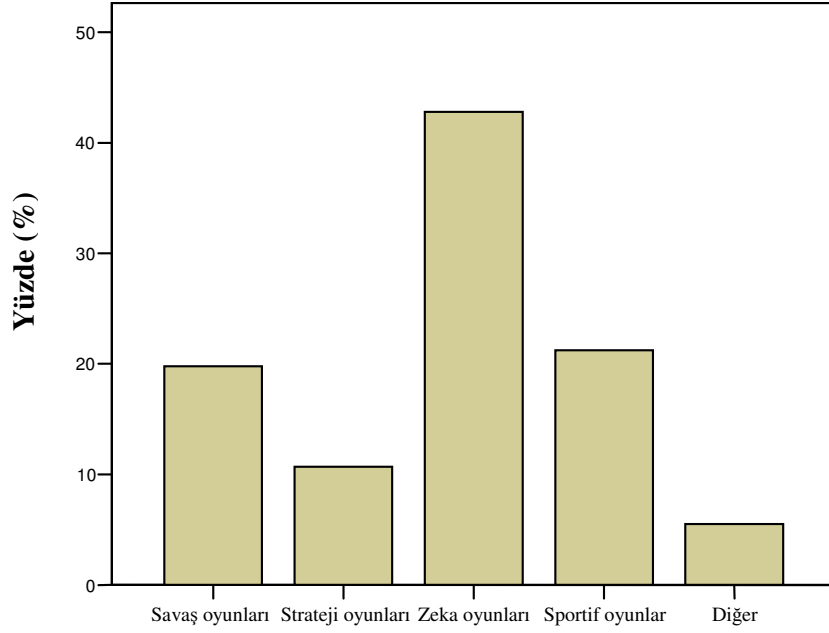
4.1.24. Oyun Tercihleri

Tablo 28: Oyun Tercihleri Durumu ve Yüzde Dağılımları

Oyun Tercihleri Durumu	f	%
Savaş oyunları	122	19.8
Strateji oyunları	66	10.7
Zeka oyunları	264	42.8
Sportif oyunlar	131	21.2
Diğer	34	5.5
TOPLAM	617	100.0

Oyun oynadıklarını belirten katılımcılara 4 farklı oyun türünden en fazla tercih ettikleri oyun türünü seçmeleri istenmiştir. Öğrenciler arasında yapılan tercihler göz önüne alındığında, %42.8 oranında zeka oyunları (3D Labirent, Puzzle, Hafıza kartları), %21.2'si sportif oyunlar (NBA, FIFA, Need For Speed), %19.8'i savaş oyunları (Mortal Kombat, Counter Strike, Area Flat 2), %10.7'si ise strateji oyunlarını (Command &

Conquer, Age of Empires, Championship Manager) oynadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca geriye kalan %5.5' lik oran ise yarış oyunları ve macera oyunlarını tercih etmektedirler.

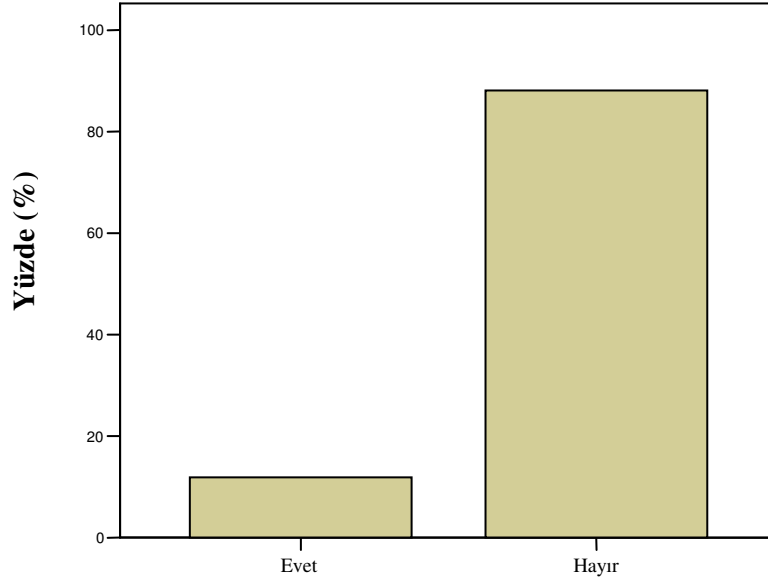
Şekil 22. Oyun Tercihleri Durumu

4.1.25. Alış-Veriş Yapma Durumu

Tablo 29: İnternet Üzerinden Alış-Veriş Yapma Durumu ve Yüzde Dağılımları

Alış-Veriş Yapma Durumu	f	%
Evet	89	11.9
Hayır	661	88.1
TOPLAM	750	100.0

Örnekleme de yer alan öğrencilere İnternet üzerinden alış-veriş yapma durumları sorulduğunda %88.1'i bu hizmeti kullanmadıklarını, %11.9'unun ise ihtiyacın oluşması durumunda bazen alış-veriş yaptıklarını vurgulamışlardır.

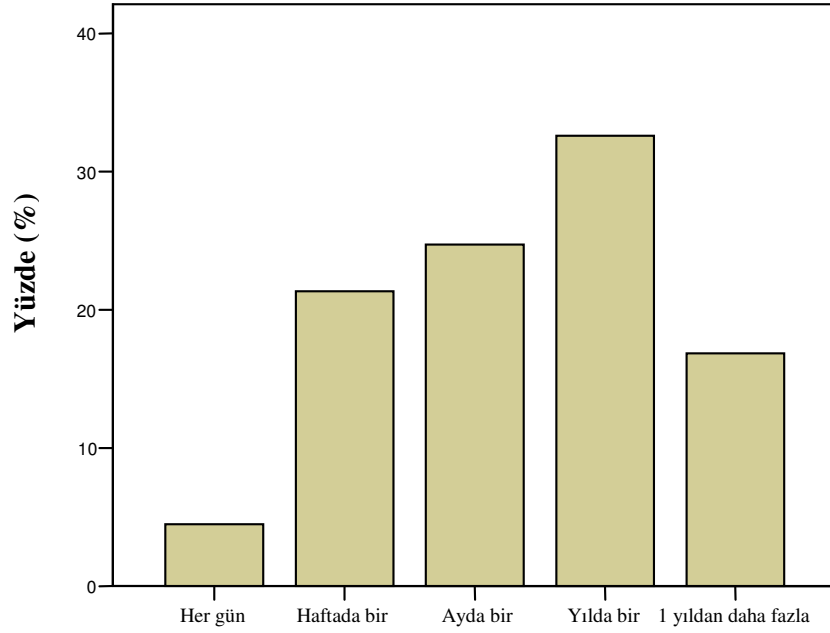
Şekil 23. İnternette Alış-Veriş Yapma Durumu

4.1.26. Alış-Veriş Yapma Sıklıkları

Tablo 30: İnternet Üzerinden Alış-Veriş Yapma Sıklığı ve Yüzde Dağılımları

Alış-Veriş Yapma Durumu	f	%
Her gün	4	4.5
Haftada bir	19	21.3
Ayda bir	22	24.7
Yılda bir	29	32.6
1 yıldan daha fazla	15	16.9
TOPLAM	89	100.0

Öğrencilerin internet üzerinden alış-veriş yapma sıklıkları tablodan da görüleceği üzere %32.6'sı yılda bir kez, %24.7'si ayda bir kez, %21.3'ü haftada bir kez, %16.9'unun ise bir yıldan daha uzun süreyle ebeveynleri ile birlikte internette alış-veriş yaptıklarını bildirmişlerdir.

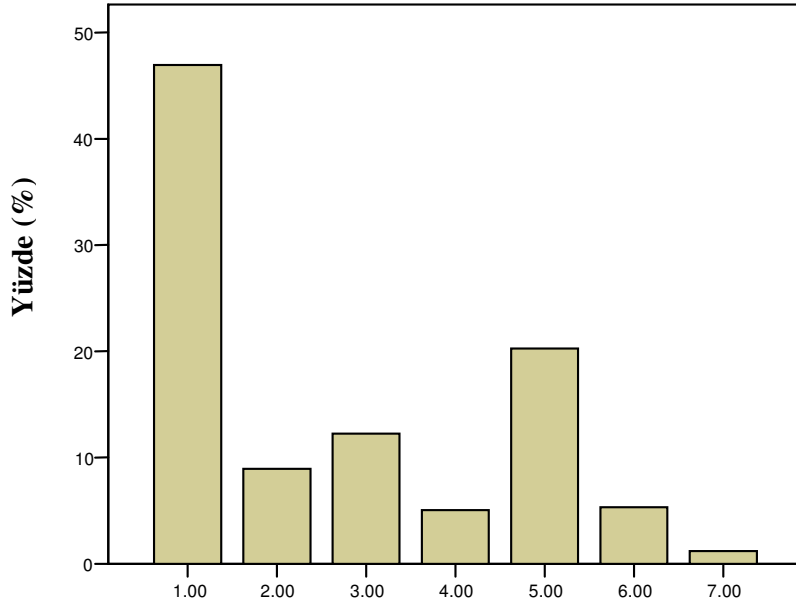
Şekil 24. İnternette Alış-Veriş Yapma Sıklık Durumu

4.1.27. İnternet Kullanımının Faydalı Olacağına İnanma Durumu

Tablo 31: İnternetin Sağladığı Avantaj Durumu ve Yüzde Dağılımları

İnternetin Avantajları	f	%
1.Öğrenmek için yeterli zaman sağlaması	352	46.9
2.Zaman ve mekan sınırlamasının olmaması	67	8.9
3.İstediğim soruları rahatlıkla tartışabilme imkanı vermesi	92	12.3
4.Kendimi ifade etme imkanı sağlaması	38	5.1
5.Çok yönlü araştırma yapmamı sağlaması	152	20.3
6.Arkadaşlarla işbirliği yapmamı sağlaması	40	5.3
7.Diğer	9	1.2
TOPLAM	750	100

Araştırmaya katılan öğrenciler internet kullanımının olumlu yönlerini öncelik sırasına göre belirtmişlerdir. İnternetin avantajlarını sıralarken, ilk sırada %46.9'luk oranıyla “Öğrenmek için yeterli zaman sağlaması”, ikinci olarak %20.3 oranıyla “Çok yönlü araştırmaya imkan tanınması” ve %12.3'lük oranıyla “İstediğim soruları rahatlıkla tartışabilme imkanı vermesi” seçeneğini ise üçüncü önemli madde olarak belirlemişlerdir.

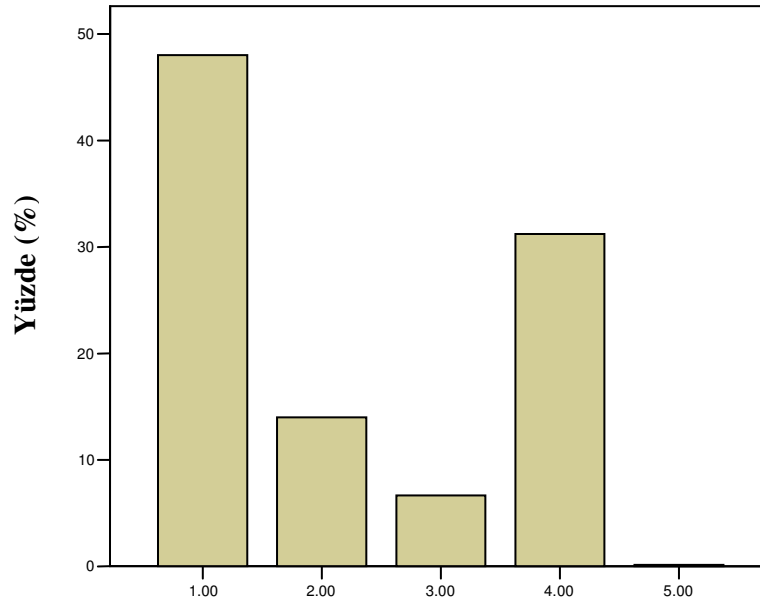
Şekil 25. İnternetin Sağladığı Yarar Durumu

4.1.28. İnternet Kullanımının Olumsuz Yönleri

Tablo 32: İnternetin Olumsuz Yönleri ve Yüzde Dağılımları

İnternetin Dezavantajları	f	%
1.Bilgisayar başında çok fazla zaman geçirerek sosyalleşme sürecini olumsuz etkilemesi	360	48.0
2.Kişilerin kendilerini olduğundan farklı tanıtabilmesine imkan tanınması	105	14.0
3.Maddi güçlükleri de beraberinde getirmesi	50	6.7
4.Yasal olmayan ve ahlak dışı sitelere erişimin çok kolay olması	234	31.2
5.Diğer	1	0.1
TOPLAM	750	100

Araştırmaya katılan öğrenciler, internetin olumsuz yönlerini ilişkin maddeleri sıralarken ilk madde olarak %48'lik oranla “Bilgisayar başında çok fazla zaman geçirerek sosyalleşme sürecini olumsuz etkilemesi” şeklinde belirtmişlerdir. İkinci olumsuz yönünün ise %31.2 ile “Yasal olmayan ve ahlak dışı sitelere erişimin çok kolay olması”, üçüncü sırada ise %14.0 oranıyla “Kişilerin kendilerini olduğundan farklı tanıtabilmesine imkan tanınması” şeklinde belirtmişlerdir.

Şekil 26. İnternetin olumsuzluk durumu

4.2. ARAŞTIRMANIN ALT AMAÇLARINA İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın alt amaçları ile ilgili bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

4.2.1. Araştırmanın Birinci Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde, ilköğretim öğrencilerinin araştırmanın değişkenleri olan eğitim bölgeleri, sınıf düzeyleri, cinsiyet, babanın öğrenim durumu, annenin öğrenim durumu, bilgisayara sahip olma durumu, bilgisayar kullanım süresi ve internet konusunda temel

bilgisinin olup olmaması durumuna göre internet yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.2.1.1. İlköğretim Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Eğitim Bölgesine Göre İnternet Yeterlik Düzeyleri İle İlgili Görüşlerin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri ile öğrenim gördükleri okulların bulunduğu eğitim bölgesi değişkeni arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için istatistiksel işlemler yapılmış ve bu işlemlerle ilgili bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Bu alt problemi sınamak için tüm maddeleri ele alıp varyans analizi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 33: Eğitim Bölgesi Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
						F	Sig.
Gruplar arası	49,833	4	12,458	18,168	,000*	6,886	,000*
Gruplar içi	510,875	745	,686				
Toplam	560,708	749					

*p<0,05

Tablodan 33'ten de görüldüğü üzere ilköğretim öğrencilerinin öğrenim gördükleri okulların bulunduğu eğitim bölgesi değişkenine göre internet yeterlik düzeylerine ilişkin elde edilen verilerin dağılımının normal olmadığı görülmektedir. Bu nedenle Kruskal Wallis H-testi uygulanmıştır ve analiz sonuçları Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34: Eğitim Bölgesi Değişkenine Göre Normal Dağılım Göstermeyen Maddelerin Geneline İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sd	Kruskal Wallis H	
				X ²	p
1. Fırat Eğitim Bölgesi	150	455,40	4	66,352	.000*
2. Hazar Eğitim Bölgesi	150	322,56			
3. Bahçelievler Eğitim Bölgesi	150	427,47			
4. Karşıyaka Eğitim Bölgesi	150	282,40			
5. Harput Eğitim Bölgesi	150	389,66			
TOPLAM	750				

*P<0,05

Eğitim bölgelerine göre öğrencilerin internet yeterlik düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis H testinde yer alan sıra ortalaması incelendiğinde, Fırat Eğitim Bölgesinde öğrenim gören öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri diğer eğitim bölgelerine oranla daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin internet yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında öğrenim gördükleri okulların bulunduğu eğitim bölgesi değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu anlamlı farkın hangi grupların görüşlerinden kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney U-testi sonuçları ise Tablo 35'te yer almaktadır.

Tablo 35: Eğitim Bölgesi Değişkenine Göre Öğrencilerin İnternet Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farkın Olduğu Maddelere İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Eğitim Bölgesi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
1	150	177,00	26550,00	7275,000	,000*
2	150	124,00	18600,00		
1	150	156,44	23466,00	10359,000	,236
3	150	144,56	21684,00		
1	150	183,30	27495,50	6329,500	,000*
4	150	117,70	17654,50		
1	150	165,16	24774,00	9051,000	,003*
5	150	135,84	20376,00		
2	150	129,74	19460,50	8135,500	,000*
3	150	171,26	25689,50		
2	150	160,29	24044,00	9781,000	,050
4	150	140,71	21106,00		
2	150	135,03	20254,50	8929,500	,002*
5	150	165,97	24895,50		
3	150	177,66	26648,50	7176,500	,000*
4	150	123,34	18501,50		
3	150	160,49	24074,00	9751,000	,046
5	150	140,51	21076,00		
4	150	127,15	19073,00	7748,000	,000*
5	150	173,85	26077,00		

p<0,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okulların bulunduğu eğitim bölgeleri ile internet yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılık Fırat Eğitim Bölgesi (1) ile Hazar Eğitim Bölgesi (2) arasında, Fırat Eğitim Bölgesi (1) ile Karşıyaka Eğitim Bölgesi (4) arasında, Fırat Eğitim Bölgesi (1) ile Harput Eğitim Bölgesi (5) arasında, Hazar Eğitim Bölgesi (2) ile Bahçelievler Eğitim Bölgesi grubu (3) arasında, Hazar Eğitim Bölgesi (2) ile Harput Eğitim Bölgesi (5) arasında, Bahçelievler Eğitim Bölgesi (3) ile Karşıyaka Eğitim Bölgesi (4) arasında, ve Karşıyaka Eğitim Bölgesi (4) ile Harput Eğitim Bölgesi (5) arasında bulunmaktadır.

4.2.2. Araştırmanın İkinci Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

4.2.2.1. İlköğretim Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre İnternet Yeterlik Düzeyleri İle İlgili Görüşlerin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için istatistiksel işlemler yapılmış ve bu işlemlerle ilgili bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Bu alt problemi sınamak için tüm maddeleri ele alıp varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36: Okudukları Sınıf Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
						F	Sig.
Gruplar arası	33.854	4	8,464	11,968	,000	4,735	,001*
Gruplar içi	526.853	745	,707				
Toplam	560.708	749					

*p<0,05

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere ilköğretim öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre internet yeterlik düzeylerine ilişkin elde edilen verilerin dağılımının normal olmadığını göstermektedir. Bu nedenle Kruskal Wallis H-testi uygulanmıştır ve analiz sonuçları Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37: Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Normal Dağılım Göstermeyen Maddelerin Geneline İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sd	Kruskal Wallis H	
				X ²	p
1. 4. Sınıf	125	370,67	4	44,750	.000*
2. 5.Sınıf	125	354,26			
3. 6.Sınıf	125	271,98			
4. 7.Sınıf	200	417,12			
5. 8.Sınıf	175	420,51			
TOPLAM	750				

*p<0,05

Tablo 37'nin incelenmesinden anlaşılacağı gibi, internet yeterlik düzeyleri, öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre, 0,05 düzeyinde önemli farklılıklar göstermektedir. Bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında ortaya çıktığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U-testi sonuçları ise Tablo 38'de verilmiştir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin internet yeterlik düzeylerine ait verilerin yer aldığı Tablo 2'de sıra ortalamalarına bakıldığında 8. sınıflarda okuyan öğrencilerin diğer sınıflara oranla internet yeterlik düzeylerinin daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 38: Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Öğrencilerin İnternet Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farkın Olduğu Maddelere İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
1	125	128,78	16098,00	7402,000	,473
2	125	122,22	15277,00		
1	125	144,02	18002,50	5497,500	,000*
3	125	106,98	13372,50		
1	125	149,76	18720,00	10845,00	,045
4	200	171,27	34255,00		
1	125	137,10	17138,00	9263,000	,024
5	175	160,07	28012,00		
2	125	138,97	17371,50	6128,500	,003*
3	125	112,03	14003,50		
2	125	147,16	18394,50	10519,500	0,16
4	200	172,90	34580,50		
2	125	134,92	16864,50	8989,500	0,09
5	175	161,63	28285,50		
3	125	127,82	15978,00	8103,000	,000*
4	200	184,99	36997,00		
3	125	114,14	14268,00	6393,000	,000*
5	175	176,47	30882,00		
4	200	189,46	37891,00	17209,000	,781
5	175	186,34	32609,00		

p<0,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile internet yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılık 4.sınıf (1) ile 6.sınıf (3) arasında, 5.sınıf (2) ile 6.sınıf (3) arasında, 6.sınıf (3) ile 7.sınıf (4) arasında ve 6.sınıf (3) ile 8.sınıf (5) arasında bulunmuştur.

4.2.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri cinsiyetlerine göre önemli farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt problemi yani, öğrencilerin internet yeterlik düzeylerinin onların cinsiyetine göre önemli farklılıklar gösterip göstermediğini sınamak amacı ile yapılan t testi analizi kendisine kaynaklık eden verilerle birlikte Tablo 39’da sunulmaktadır.

Tablo 39: Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Maddelerin Genelinin t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
							F	Sig.
Kız	408	3,044	,859	748	-,623	,534	,382	,537
Erkek	342	3,084	,872					

Tablo 39’da öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre maddeler bir bütün olarak ele alınıp incelenmiştir. İki grubun görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Cinsiyet değişkenine göre internet yeterlik düzeylerine bakıldığında kız ve erkeklerin “Orta” düzey olan Orta derecede internet yeterlik düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Yani kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Kız ve erkek öğrencilerin internet kullanım dağılımlarının nispeten birbirine yakın olduğu söylenebilir.

DeBell ve Chapman (2003) tarafından yayınlanan raporda da 1990’lı yılların aksine artık günümüzde internet kullanan kız ve erkek öğrencilerin oranının birbirine yakın olduğu belirtilmektedir (DeBell, M. ve Chapman, C, 2003).

4.2.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri ailenin yaşadığı bölgeye göre önemli farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt problemi sınamak için tüm maddeleri ele alıp varyans analizi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 40’da yer almaktadır.

Tablo 40: Ailenin Yaşadığı Bölge Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
						F	Sig.
Gruplar arası	2,742	2	1,371	1,835	,160	1,283	,278
Gruplar içi	557,966	747	,747				
Toplam	560.708	749					

Tablo 40 incelendiğinde yaşam alanları değişkenine göre öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri arasında anlamlı fark bulunamamıştır.

4.2.5. Araştırmanın Beşinci Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “Öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri babanın öğrenim durumuna göre önemli farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt problemi sınamak için tüm maddeleri ele alıp varyans analizi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 41’de yer almaktadır.

Tablo 41: Babanın Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
						F	Sig.
Gruplar arası	18,965	4	4,741	6,520	,000*	1,185	,316
Gruplar içi	541,742	745	,727				
Toplam	560.708	749					

*p<0,05

Tablo 41’deki veriler incelendiğinde öğrencilerin internet yeterlik düzeylerinde, baba öğrenim durumlarına göre, 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu anlamlılık; babası üniversite mezunu olan öğrencilerin, internet yeterlik düzeylerinin,

babası üniversite mezunu olmayanlara göre daha fazla olduğu ve babası üniversite mezunu olan öğrencilerin, İnternet’i kullanmaya daha fazla teşvik edildiği şeklinde yorumlanabilir.

4.2.6. Araştırmanın Altıncı Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt problemi “Öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri annenin öğrenim durumuna göre önemli farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt problemi sınamak için tüm maddeleri ele alıp varyans analizi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 42’de yer almaktadır.

Tablo 42: Annenin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
						F	Sig.
Gruplar arası	35,308	4	8,827	12,517	,000*	,177	,950
Gruplar içi	525,399	745	,705				
Toplam	560.708	749					

*p<0,05

Tablo 42’deki veriler incelendiğinde öğrencilerin internet yeterlik düzeylerinde, anne öğrenim durumlarına göre, 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu anlamlılık; baba öğrenim durumunda olduğu gibi, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin, internet yeterlik düzeylerinin, annesi üniversite mezunu olmayanlara göre daha fazla olduğu ve annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin, İnternet’i kullanmaya daha fazla teşvik edildiği şeklinde yorumlanabilir.

4.2.7. Araştırmanın Yedinci Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt problemi “Öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri kendilerine ait bilgisayarı olup olmasına göre önemli farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt problemi yani, öğrencilerin internet yeterlik düzeylerinin onların bilgisayara sahip olma durumuna önemli farklılıklar gösterip göstermediğini sınamak amacı ile yapılan t testi analizi kendisine kaynaklık eden verilerle birlikte Tablo 43’te sunulmaktadır.

Tablo 43: Öğrencilerin Bilgisayara Sahip Olma Durumuna Göre Maddelerin Genelinin t-Testi Sonuçları

Bilgisayara Sahip Olma Durumu	n	\bar{X}	Ss	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
							F	Sig.
Evet	265	3,303	,842	748	5,765	,000*	,476	,490
Hayır	485	2,930	,849					

*p<0,05

Tablo 43'te yapılan t testi sonucunda 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılık; kendilerine ait bilgisayarı olan öğrencilerin olmayanlara oranla internet yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.2.8. Araştırmanın Sekizinci Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri bilgisayar kullanım süresine önemli farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt problemi sınamak için tüm maddeleri ele alıp varyans analizi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 44'te yer almaktadır.

Tablo 44: Bilgisayar Kullanım Süresi Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
						F	Sig.
Gruplar arası	24,799	3	8,866	11,507	,000*	,567	,637
Gruplar içi	535,908	746	,718				
Toplam	560.708	749					

*p<0,05

Tablo 44'ten de görüldüğü üzere, öğrencilerin, bilgisayar kullanım süresi değişkenine göre internet yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu anlamlılık; bilgisayar kullanım süresine paralel olarak internet yeterlik düzeyinin de aynı oranda arttığı şeklinde yorumlanabilir.

4.2.9. Araştırmanın Dokuzuncu Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri interneti bilme düzeyine göre önemli farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade

edilmiştir. Bu alt problemi sınamak için tüm maddeleri ele alıp varyans analizi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 45’te yer almaktadır.

Tablo 45: İnterneti Bilme Düzeyi Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
						F	Sig.
Gruplar arası	9,799	2	4,899	6,643	,001*	,750	,473
Gruplar içi	550,909	747	,737				
Toplam	560.708	749					

*p<0,05

Tablo 45’ten de görüldüğü üzere öğrencilerin interneti bilme değişkenine göre internet yeterlik düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu anlamlı farklılık; interneti bilme oranında internet yeterlik düzeyinin de arttığı şeklinde yorumlanabilir.

4.2.10. Araştırmanın Onuncu Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın onuncu alt problemi “Öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri internete abone olma durumuna göre önemli farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt problemi yani, öğrencilerin internet yeterlik düzeylerinin onların internete abone olma durumuna önemli farklılıklar gösterip göstermediğini sınamak amacı ile yapılan t testi analizi kendisine kaynaklık eden verilerle birlikte Tablo 46’da sunulmaktadır.

Tablo 46: Öğrencilerin İnternete Abone Olma Durumuna Göre Maddelerin Genelinin t-Testi Sonuçları

İnternete Abone Olma Durumu	n	\bar{X}	Ss	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
							F	Sig.
Evet	203	3,358	,829	748	5,825	,000*	,404	,525
Hayır	547	2,952	,853					

*p<0,05

Tablo 46’da görüldüğü gibi yapılan t testi sonucunda 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu farklılık; internet aboneliği olan öğrencilerin ($\bar{X}=3,358$), aboneliği olmayan ($\bar{X}=2,952$) öğrencilere göre, internet yeterlik düzeylerinin daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.2.11. Araştırmanın Onbirinci Alt Amacına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri ile internete bağlandıkları yer değişkeni arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için istatistiksel işlemler yapılmış ve bu işlemlerle ilgili bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Bu alt problemi sınamak için tüm maddeleri ele alıp varyans analizi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 47’de verilmiştir.

Tablo 47: Öğrencilerin İnternete Bağlandıkları Yer Değişkenine Göre Tüm Maddelerin Geneline İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi	Levene Testi	
						F	Sig.
Gruplar arası	34,389	3	11,463	16,248	,000*	5,047	,002*
Gruplar içi	526,318	746	,706				
Toplam	560.708	749					

*p<0,05

Tablo 47’ye bakıldığında ilköğretim öğrencilerinin internete bağlandıkları yer değişkenine göre internet yeterlik düzeylerine ilişkin elde edilen veriler dağılımın normal olmadığını göstermektedir. Bu nedenle Kruskal Wallis H-testi uygulanmıştır ve analiz sonuçları Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48: İnternete Bağlanma Yeri Değişkenine Göre Normal Dağılım Göstermeyen Maddelerin Geneline İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sd	Kruskal Wallis H	
				X ²	p
1. Okuldan	414	402,91	3	37,091	.000*
2. İnternet Kafeden	193	382,62			
3. Arkadaşımın Evinden	61	338,55			
4. Diğer	82	247,84			
TOPLAM	750				

*p<0,05

Öğrencilerin internet yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında internete bağlandıkları yer değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu anlamlı

farkın hangi gruplardaki farklara bağlı ortaya çıktığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U-testi sonuçları ise Tablo 49’da verilmiştir.

Tablo 49: İnternete Bağlanma Yeri Değişkenine Göre Öğrencilerin İnternet Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farkın Olduğu Maddelere İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
1	414	309,38	128082,50	37724,500	,268
2	193	292,46	56445,50		
1	414	243,11	100647,50	10511,500	,035*
3	61	203,32	12402,50		
1	414	265,42	109885,50	9967,500	,000*
4	82	163,05	13370,50		
2	193	131,11	25303,50	5190,500	,164
3	61	116,09	7081,50		
2	193	153,05	29538,00	5009,000	,000*
4	82	102,59	8412,00		
3	61	81,14	4949,50	1943,500	,023*
4	82	65,20	5346,50		

*p<0,05

Tablo 46 ve 47’de sıra ortalamalarına bakıldığında, internete okuldan bağlanan öğrencilerin diğer gruplara göre internet yeterlik düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Dünya üzerindeki tüm bilgisayarları birbirine bağlayan ve bu şekilde tüm bilgisayarların iletişimini sağlayan uluslararası en büyük bilgisayar ağına “İnternet” adı verilmektedir. Başka bir tanıma göre; internet, dünya üzerinde mevcut milyonlarca ağın birbiriyle ortak bir protokol çerçevesinde iletişim kurmasını ve birbirlerinin kaynaklarını paylaşmasını sağlayan iki ya da daha fazla yerel ya da geniş alan ağı arasında kurulan kaynak kümesidir (MEB 1999, 291).

İnternet temelli eğitim bütün dünyada giderek yaygınlaşmaktadır. Eğitimde bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin kullanılması ile beraber sınıf içerisinde bilgisayar kullanımının artması, daha geniş kitlelere eğitim verilmesi, bilgiye kolay ve rahat bir şekilde ulaşılabilmesi, İnternet destekli öğretim modelini ortaya çıkarmıştır (Seal ve Przasnyski, 2001: aktaran; Cabı 2004).

Yaşamımızın her alanını etkileyen bu hızlı değişmelerin, öğretim sürecimizi de etkileyeceği açıktır. Yaşamımızda alışık olduğumuz araçların yerlerini alışkın olmadığımız araçlar almaktadır. Bu araçlar hızla yaygınlaşmakta ve kullanılmaktadır. Bu süreçte bu önemli teknolojinin ülkemizde yeni yetişen genç kuşak tarafından olumlu bir şekilde kullanılması hem onlara hem de gelecek adına ülke kalkınmasına katkıda bulunacaktır. Bu gelinen noktada ilköğretim öğrencilerinin internet yeterlik düzeyine ilişkin araştırma ve internetin okullarda etkili şekilde kullanılması bu araştırmanın önemini arttırmaktadır.

Bu araştırmanın amacı da, ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin internet kullanım düzeylerini ve amaçlarını belirlemektir.

Araştırmanın evrenini, 2005-2006 öğretim yılında Elazığ ilinde bulunan ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına özel okullar, yatılı ilköğretim bölge okulları (Y.İ.B.O) ve pansiyonlu ilköğretim okulları (P.İ.O) dahil edilmemiştir.

Araştırma örnekleme alınan ilköğretim okulları küme örnekleme yolu ile saptanmıştır. Örneklemin temsil ediciliğini artırmak üzere ilköğretim okulları, Elazığ merkezinde farklı eğitim bölgelerine eşit oranda uygulanmıştır.

Araştırmanın modeli, ilişkisel tarama modelidir. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak, internet kullanan ilköğretim öğrencilerinin özellikleri, internet kullanma koşulları ile internet yeterlik düzeyleri başlıkları altında toplanan değişkenler arasındaki ilişkiler araştırılmıştır.

Verilerin analizinde, frekans, aritmetik ortalama, yüzde ve standart sapma, iki grubun karşılaştırıldığı durumlarda t- testi, ikiden fazla grubun karşılaştırıldığı durumlarda tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değişkenler dikkate alınarak farklılığın analizinde, Kruskal-Wallis Varyans Analizi, Mann-Whitney U devamında da Posthoc olarak LSD testleri kullanılmıştır.

Verilen literatür bilgileri çerçevesinde yapılan araştırma, il merkezinde bulunan 5 eğitim bölgesine uygulanmıştır. Eğitim bölgeleri; Fırat Eğitim Bölgesi, Hazar Eğitim Bölgesi, Bahçelievler Eğitim Bölgesi, Karşıyaka Eğitim Bölgesi ve Harput Eğitim Bölgeleridir. Her eğitim bölgesinde random olarak seçilen 6 farklı okulda ve her okuldan eşit sayıda denek kullanılarak araştırma verileri elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, genel aritmetik ortalamalarına göre, internet yeterlik düzeyine bakıldığında, orta düzey olan ($\bar{X} = 3,06$) “Orta derecede” yeterliğe sahip oldukları görülmüştür.

Yapılan araştırma il merkezinde bulunan 5 eğitim bölgesine uygulanmıştır. Eğitim bölgeleri; Fırat Eğitim Bölgesi, Hazar Eğitim Bölgesi, Bahçelievler Eğitim Bölgesi, Karşıyaka Eğitim Bölgesi ve Harput Eğitim Bölgeleridir.

Öğrencilerin internet yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında öğrenim gördükleri okulların bulunduğu eğitim bölgesi değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim bölgelerine göre öğrencilerin internet yeterlik düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis H testinde yer alan sıra ortalaması incelendiğinde, Fırat Eğitim Bölgesinde öğrenim gören öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri diğer eğitim bölgelerine oranla daha fazla sahip oldukları söylenebilir (Tablo 32).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile internet yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin internet yeterlik düzeylerine ait verilerin yer aldığı bakıldığında, 8. sınıflarda okuyan öğrencilerin diğer sınıflara oranla internet yeterlik düzeylerinin daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 35).

Araştırmaya katılan öğrencilerin, %54.4'ünü kızlar, %45.6'sını ise erkekler oluşturmaktadır (Tablo 7). Cinsiyet değişkenine göre internet yeterlik düzeylerine bakıldığında ise, anlamlı bir fark bulunmadığı, kız öğrencilerin ($\bar{X} = 3,04$) ve erkek öğrencilerin ($\bar{X} = 3,08$) “Orta” düzey olan Orta derecede internet yeterlik düzeyine sahip olduğu görülmektedir (Tablo 37). DeBell ve Chapman (2003) tarafından yapılan bir araştırma da bu araştırmayı destekler niteliktedir. Çünkü, DeBell ve Chapman (2003) tarafından yapılan araştırmada, 1990'lı yılların aksine artık günümüzde internet kullanan kız ve erkek öğrencilerin oranının birbirine yakın olduğu belirtilmektedir (DeBell, M. ve Chapman, C. (2003).

Öğrenci velilerinin öğrenim durumlarına bakıldığında, baba öğrenim durumunun %19.7'sinin, anne öğrenim durumunun ise sadece %6.3'ünün üniversite mezunu olduğu görülmektedir (Tablo 9 – 10). Araştırma sonucunda da anne ve baba öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Ebeveynleri üniversite mezunu olan öğrencilerin, internet yeterlik düzeylerinin, ebeveynleri üniversite mezunu olmayan öğrencilere göre daha fazla olduğu ve ebeveynleri üniversite mezunu olan öğrencilerin, interneti kullanmaya daha fazla teşvik edildiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada, 750 öğrenciye kendilerine ait bilgisayarı olma durumu sorulmuştur. Buna göre öğrencilerin %35,3'ünün kendilerine ait bilgisayarı bulunurken,

%64,7'sinin evlerinde bilgisayar bulunmamaktadır (Tablo 11). Hakkarainen ve arkadaşları tarafından Finlandiya'da yapılan araştırmada elde edilen ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin %82.9'unun evlerinde bilgisayar sahibi olduğu bulgusu elde edilmiştir (Hakkarainen ve ark. 2000). Finlandiya ile karşılaştırıldığında ülkemizde ilköğretim öğrencilerinin evlerinde bilgisayar sahibi olma oranının çok düşük olduğu söylenebilir. Bu araştırmada, bilgisayara sahip olma durumu değişkenine göre yapılan t testi sonucunda 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık; kendilerine ait bilgisayarı olan öğrencilerin, kendilerine ait bilgisayarı olmayan öğrencilere oranla, internet yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İnternet aboneliği olan öğrencilerin ($\bar{x}=3,358$), aboneliği olmayan ($\bar{x}=2,952$) öğrencilere göre, internet yeterlik düzeylerinin daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 44).

Öğrencilerin internet yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri arasında, internete bağlandıkları yer değişkenine göre, anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. İnternete okuldan bağlanan öğrencilerin, internete okul dışından bağlanan öğrencilere göre, internet yeterlik düzeylerinin daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 46-47). Bu farklılık; okuldan internete bağlanan öğrencilerin internet yeterlik düzeylerinin, öğretmenlerinin de yönlendirmeleri neticesinde, interneti amacına uygun olarak kullanmaları sebebiyle yüksek olduğu, ancak, okul dışından internete bağlanan öğrencilerin ise, denetimsiz ortamlarda, interneti amacına uygun olarak kullanmamaları nedeniyle de internet yeterlik düzeylerinin daha düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin, %49.9'unun, interneti, okulda, bilgisayar dersinde öğrendiğini belirttikleri de görülmektedir (Tablo 16).

5.2 ÖNERİLER

1. Öğrencilerin internet eğitiminden daha fazla oranda yararlanabilmeleri için, Milli Eğitim Bakanlığı'nın interneti yaygınlaştırma projesinin daha fazla desteklenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Türk Telekom ile yapılan işbirliği çalışmalarının hız kazanmasına önem verilmelidir.
2. Araştırmaya katılan öğrenciler; bilgisayar ders saatlerinin az olmasından dolayı okulda yeterince interneti kullanamadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle; ilköğretim programları hazırlanırken içeriğin, bilgisayar ders saatlerinin artırılarak internete daha fazla erişim imkanı tanınmalıdır.
3. Milli Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında teknoloji noktasında, Avrupa Birliği ile daha fazla işbirliğine giderek, bu konuda AB fonlarından daha fazla destek almalıdır.
4. İlköğretimde görev yapan okul yöneticisi ve öğretmenlerin daha çağdaş bir eğitim ortamı oluşturabilmeleri için bilgisayar ve internet kullanımında daha etkili olabilmeleri için gerekli eğitim verilmelidir.
5. Okullarda öğrencilere internet kaynağı zorunlu tutulmak üzere ödevler verilmeli, öğrencilere bu yönde araştırmalar ve ortak projeler yaptırılmalıdır. Aynı zamanda gerçeklik ve sanal dünyayı birbirinden ayırt etmeleri gerektiği eğitimi öğrencilere verilmelidir.
6. Bütün dünya kabul gören yaklaşım, en iyi denetimin ailede gerçekleşeceği şeklindedir. Aileler; anne-çocuk eğitim programı gibi, halk eğitim merkezlerinde bilgisayar ve İnternet kullanımı konularında düzenlenecek programlarla eğitilmelidir.
7. Özellikle anne-babaların çocukların internete güvenli erişim sağlayabilmelerine dönük bilgilendirilmesi ve bu anlamda okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi sağlanmalıdır.
8. Okullardaki bilgi teknolojileri sınıfları daha aktif şekilde kullanılarak mesai saatleri dışında bu ortamlar öğrenci velileriyle birlikte öğrencilerin kullanımına açılmalıdır.
9. Öğretmenlere yönelik internet hizmetiçi eğitim kursları öğretmenlerin ders yükü bakımından daha az yoğun oldukları dönemlerde açılmalı ve bu kursalarda

öğretmenlere interneti eğitim amaçlı nasıl kullanacakları örnek uygulamalarla gösterilmelidir.

10. Okullarda öğretmenlerin internete bağlanabilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır.
11. Okulun web sitesi öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmalı, web sitelerini oluşturma aşamasında öğretmen-öğrenci işbirliğine gidilmelidir.
12. Okulun bilgisayar öğretmeni, yoksa bilgisayar formatör öğretmeni web sitesinin etkin kullanımını sağlamalı ve siteyi belli aralıklarla güncellenmesi sağlanmalıdır.
13. İlköğretim okullarında internetin daha etkin kullanabilmesi için çevre desteği sağlanmalıdır.
14. Araştırma sonucunda öğrencilerin internete azımsanmayacak oranda internet kafelerden bağlandıkları görülmüştür. Bu denetimsiz ortamlarda öğrencilerin zarar görmemeleri için, internet kafelerin denetimleri sıklaştırılmalı ve burada hizmet veren bireylerin eğitilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Ağır, A., Sütçü, C. S. ve Sarı, F. (2001). “**İnternet Eğitimi Almamış Öğrencilerin İnternet ve İnternet Üzerinde Eğitim Hakkındaki Düşünceleri**”. BITE 2001: Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi Bildiriler Kitabı. (3-5 Mayıs 2001) .Ankara: Meteksan, 20-29, 2001.

Akgül, M. ve Gökçol, O. (1997). “**İnternette ve İlgili Konularda Çokça Sorulan Sorular**”.

<http://www.bilkent.edu.tr/turkce/css/inet-tr.html>. (21.07.2002 tarihinde indirilmiştir).

Akgül, M. (2002). “**İnternet Sanayi Devriminden Daha Önemlidir**”. Cumhuriyet Gazetesi. (7 Nisan 2002).

Akkoyunlu, B. ve Gülriz, İ. (1998). “**Türkiye’de Eğitim Teknolojilerinin Görünümü, Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler**”. 1.Baskı. Editör: Bekir Özer, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:564

Akkoyunlu, B. (2001). “**İnternet ve Çocuklarımız**”.

<http://www.internetgezgini.tubitak.gov.tr> (25.06.2006 tarihinde indirilmiştir).

Akkoyunlu, B. (1999). “**İnternet’in Öğretim Sürecinde Kullanılması**”. BITE 1999: Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi Bildiriler Kitabı. (13-15 Mayıs 1999). Ankara: Meteksan, 77-82, 1999.

Akpınar, Y. (1999). “**Bilgisayar Destekli Öğretim ve Bilgi Toplumunda İnsan Nitelikleri**”. BITE 1999: Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi Bildiriler Kitabı. (13-15 Mayıs 1999). Ankara: Meteksan, 145-150, 1999.

Akpınar, Y. (1999). “**İnternet Ve Okuduğunu Anlama**”. Uzaktan Eğitim Dergisi.

- Alkan, C., Deryakulu, D. ve Şimşek, N. (1995). “**Eğitim Teknolojisine Giriş**”. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Altun, S. ve Altun, A. (2000). “**Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet**”. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 23-25. (Temmuz-Ağustos-Eylül 2000).
- Amerikan Ulusal Okul Kurulu Vakfı (National School Boards Foundation). (2002). “**Research and guidelines for children’s use of the internet**”.
<http://www.nsb.org/safesmart/fullreport.html> (05.05.2005 tarihinde indirilmiştir).
- Anderson CA, Dill KE. (2000). “**Video Games And Aggressive Thoughts, Feelings And Behavior İn The Laboratory And İn Life**”. J Pers Soc Psychol.;78:772-790.
- Arı, M. ve Bayhan, P. (1999). “**Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitim**”. 1.Baskı. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Arnas A. Y. (2005). “**3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi**”.
<http://www.tojet.net/articles/449.doc> (04.03.2006 tarihinde indirilmiştir).
- Aydın, C., H. (2004). “**İnternet Destekli Eğitimde Eğitici Roller ve Yeterlikleri**”. IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu.
- Bakioğlu, A. ve Şentuna, T. (2001). “**İnternet ile Eğitimde Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Görevleri**”. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 9. (2001).
- Bar-on, M. ve Broughton, D. (2001). “**Media Violence**”. Pediatrics, 108(5): 1222-1226.
- Başkent Üniversitesi, (2005). “**İnternet’in Sosyal Etkileri. En Liberal Oyuncak:İnternet**”.

<http://mail.baskent.edu.tr/~20093505/mis/proje.doc> (05.01.2006 tarihinde indirilmiştir).

Becker, H. J. (2000). “**Who’s wired and who’s not? Children’s access to and use of computer technology**”. The Future of Children. 10(2), Fall/Winter, 44-75.

Bıçakçı, N. (2001). “**İlköğretim Birinci Kademe Sanal Ders Uygulama Program Örneği**”. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. (Özel Sayı 1: Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı Bildirileri 28-29-30 Kasım 2001). 3:342-345, Ekim, Kasım, Aralık 2001.

Bilgi Ağları İstatiksel Araştırması (Knowledge Networks Stastical Research). (2002). “**How children use media technology**”. Westfield.

Bilişim Teknolojileri Topluluğu (2005). “**Türkiye İnternette 24.sırada**”. <http://www.biltec.org/v3/index.php?m=single&id=736> (02.04.2006 tarihinde indirilmiştir).

Bishop, A. (2002). “**Come into My Parlour Said The Spider To The Fly: Critical Reflections On İnternet- Based Education from a Student’s Perspective**”. Distance Education, 23(2).231- 236.

Boldt, D. J., Gustafson, L. V., Johnson, J. E. (1995). “**The İnternet: A curriculum warehouse for social studies teachers**”. Social Studies, Sayı 86 , (1995), s. 105-116.

Bork, A. (2001). “**What is needed for effective learning on the İnternet?**”. Educational Technology & Society 4 (3) 2001.

Bülbül, H. İ. (1997). “**Yeni Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet**”. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı1-5. (1997).

Cabı, E. (2004). “**İnternet Üzerinden Hata Ayıklama**”. IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu.

Cantor, J. (2000). “**Media Violence**”. Journal of Adolescent Health, 27:30-34.

Carrol, M. (2001). “**İnternet Surfing in Elementary Classroom: Students and Teachers Negotiate the Waves**”. Reading Online. 5-2,
<http://www.readingonline.org/articles/carrol2/index.html#author>. (10.02.2005 tarihinde indirilmiştir).

Cem, İ. (2001). “**Bilgi Ekonomisi**”. İş Güç Dergisi. Sayı: 3.
www.isguc.org.tr. (03.05.2005 tarihinde indirilmiştir).

Cengizhan, C. (2005). “**Bilgisayar ve İnternet Bağımlılığı (Araştırmalar)**”. Niğde Eğitim Fakültesi
<http://egitim.nigde.edu.tr/articles.php?lng=tr&pg=340> (04.06.2006 tarihinde indirilmiştir).

Chou ,C., Hsiao, M.C. (2000). “**İnternet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: the Taiwan college students' case**”. Computers & Education 35 (2000) 65-80.

Clemmit, S. (1996). “**Accessible Internet data**”. Science Teachers, Sayı 63, (1996), s. 48-50.

Collis, B. (1996) “**Tele Learning in a Digital World. International Thompson Computer Pres**”.

Çocuklar ve İnternet.

http://bizimsahife.net/Mehmet_Oruc/Huzurun_Kaynagi_Aile/Bolum4_ailede_cocugun_onemi/hkaile_cocuklar_ve_internet.htm (12.08.2006 tarihinde indirilmiştir).

Dağ, İ. (2001). “**Türk Psikologları Bilişim Toplumundan Ne Bekliyor? Bu Yönde Ne Yapıyor?**”. Bilişim Toplumuna Giderken... Psikoloji, Sosyoloji, ve Hukuk'ta Etkiler Sempozyumu. (23-24 Mart 2001). Ankara: Türkiye Bilişim Derneği Yayınları: 14,9,2001.

Damoense, M. Y. (2003). Online learning: “**Implications for effective learning for higher education in South Africa**”. Australian Journal of Educational Technology, 19(1), 25-45. 2003.
<http://www.ascilite.org.au/ajet/ajet19/damoense.html> (03.08.2005 tarihinde indirilmiştir).

DeBell, M. ve Chapman, C. (2003). “**Computer and internet use by children and adolescent in 2001: Statistical analysisreport**”. National Center for Education Statistics. Washington.

Demirli, C. (2002). “**İnternet Tabanlı Öğretimin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi**”. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek lisans tezi.

Dertouzos, M. (2005). “**Developmental Risks: The Hazards of Computers in Childhood**”.
<http://www.allianceforchildhood.net/projects/downloads/chapter2.pdf>
 (28.02.2005 tarihinde indirilmiştir).

Dillon, A.D. (2000). “**Designing a better learning environment with the İnternet: Problems and Prospects**”. Cyper Psychology & Behavior, 3(1), 97- 101.

Dinçer, M. “**Ted İstanbul Koleji Vakfı İlköğretim Okulu Öğrencilerinin İnternet'ten İzleyecekleri Sanal Fen Bilgisi Dersleri Üzerine Çalışmalar**”. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. (Özel Sayı 1: Uluslar arası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı Bildirileri 28-29-30 Kasım 2001). 3: 302-308, Ekim-Kasım-Aralık 2001.

Driscoll, M. (1998). “**Web-Based Training**”. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer, 1998.

Dunlap, L. J. (2000). “**Introduction to İnternet Use in the Elementary Classroom**”, Master Thesis, Washington: City University, Colloge of Education, 2000.

Dyrlil, E. ve Kinneman, D. E. “**Telecommunications: Gaining access to the world**”. Classroom Computer Learning, New Technology and Learning, Sayı 16, (1995), s. 22-31.

EGMBİDB (Emniyet Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Daire Başkanlığı). “**Bilişim Suçları ve Önlemler**”. Çoluk Çocuk. 13:14:2002.

Eyvah! Çocuğum İnternette. (2006).

<http://zaferdergisi.com/print/?makale=803> (03.05.2006 tarihinde indirilmiştir).

Fishman, B. J. (1999). “**Characteristics of Students Related to Computer-Mediated Communications Activity**”. Journal of Research on Computing in Education. 32,1:73, United States:1999.

Gill, S. (2001). “**Children, Media Violence and Sex**”. Research and Recommendations.

<http://www.broadcom.org/pollquestions/childrenandmedia2.htm> (20.03.2006 tarihinde indirilmiştir).

Griffiths, M. (1999). “**İnternet Addiction: Fact or Fiction?**”. The Psychologist, 12(5), 246-250. Çeviren: Psk. Kazım Alat, İnternet Bağımlılığı: Gerçek mi? Kurgu mu?, Türk Psikoloji Bülteni ISSN: 1300-7408.

Hakkarainen ve Ark. (2000). “**Students’ Skills and Practices of Using ICT: Result of A National Assesment in Finland**”. Learning Center And Depertment of Psychology. University of Helsinki, P,O, Box 13, SF-00014, Helsinki, Finland:2000.

Hannum, W. (2001). “**Web-Based Training: Advantages and Limitation**”. Web-Based Training. Ed.: Badrul H. Khan New Jersey: Educational Technology Publication, 2001.

Healy, J. M. (1999). “**Bağlantı Doğru mu? Bilgisayarlar Çocuklarımızın Zihnini Olumlu ve Olumsuz Yönde Nasıl Etkiliyor**”. Birinci Baskı. Çeviren: Ahmet Güresel. İstanbul: Boyner Holding Yayınları.

Healy, J. M. (2003). “**Understanding Tv’s Effects On The Developing Brain. American Academy of Pediatrics**”.

<http://www.aap.org/advocacy/chm98nws.htm> (12.11.2005 tarihinde indirilmiştir).

Hızal, A. (1992). “**İlköğretim Uygulamalarında Eğitim Teknolojisinden Yararlanma Olanakları**”. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 5. (1992).

Holmes, L. (1997). “**What is “Normal” Internet Use?**”.

<http://www.aile.gov.tr/bagimlilik.htm> (20.05.2005 tarihinde indirilmiştir).

İçel, K. (1999). “**Kitle Haberleşme Hukuku**”. Beta Basım Yayım, İstanbul.

İnternete Bağlanmak İçin Neler Gereklidir? (2006).

http://www.bendevar.com/v3/techhavuz/makale_111.html (24.04.2006 tarihinde indirilmiştir).

İnternet Nedir? (2001).

<http://info.fedu.metu.edu.tr/~gulbahar/> (15.03. 2005 tarihinde indirilmiştir).

İnternet Nedir? (2002).

http://www.egitim.com/genel/0007/d_0007.internet.internetnedir.p01.asp?BID=05 (20.02.2006 tarihinde indirilmiştir).

- İşman, A. (1999). “**İnternet ve Eğitim**”. Uzaktan Eğitim, Yaz 1998/Kış 1999.
- Jackson, L. A., Von Eye, A., Biocca, F. A., Barbetsis, G., Zhao, Y. ve Fitzgerald, H. E. (2003). “**Children and internet use: Findings from the HomeNet Too projects**”. IT & Society. 1(5), 219 – 244.
- Kanada Medya Farkındalık Ağı (Canada Media Awareness Network). (2001). “**Parental awareness of Canadian children’s internet use**”.
<http://www.media-awareness.ca>. (28. 04. 2005 tarihinde indirilmiştir).
- Karasar, N. (1994). “**Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler**”.
Altıncı basım. Ankara:3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd, 1994.
- Kaya, Z. (2002). “**Uzaktan Eğitim**”. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2002.
- Khan, B. H. (1997). “**Web-Based Instruction (WBI): What Is It and Why Is It?**”.
Web-Based Instruction. Ed.: Badrul H. Khan New Jersey: Educational
Technology Publication, 1997.
- Khan, B. H. (2001). “**Web-Based Training: An Introduction**”. Web-Based Training.
Ed.: Badrul H. Khan New Jersey: Educational Technology Publication, 2001.
- Klein JD, Brown JD, Childers KW, Oliveri J, Porter C ve Dykers C. (1993).
“**Adolescents’ Risky Behavior and Mass Media Use**”. Pediatrics, 92(1): 24-31.
- Kocamaz, U. (2001). “**İnternet ve İlgili Konularda Çokça Sorulan Sorular**”.
<http://members.nbci.com/ugurkocamaz/Bilgisayar/Css> (12.09.2005 tarihinde
indirilmiştir).
- Kurland, D. J. Sharp, Richard M. ve Sharp, Vicki F. (1997). “**Introduction to the
Internet for Education**”. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company, 1997.

Levy, P. (2003). “**Getting started with internet: An easy and practical guide for teachers**”. New York: Scholastic Professional Books.

Lockwood, F. (2001). “**Innovation in distributed learning : creating the environment**”. Editor: Fred Lockwood, Anne Gooley. Innovation in Open & Distance Learning: Successful Development of Online and Web – Based Learning. Kogna Page Limited. London. United Kingdom. 2001

Manning, L. M. (1997) “**WWW As A Delivery Medium: A Link To The Future In Economic Education**”.

http://www.iaes.org/conferences/past/montreal_48/prelim_program/a20-/manning1.htm
(05.04.2005 tarihinde indirilmiştir).

McBride, P. K. (1994). “**The İnternet Made Simple**”. Shouthampton: Made Simple Books, 1994.

MEB. (2001). “**İlköğretim**”.

<http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum1s1.htm> (20.04.2006 tarihinde indirilmiştir).

MEB. (2005). “**İnternet**”.

http://egitek.meb.gov.tr/dersdesmer/DersDestek/dersdestekmerkezi/BilgKitap/pdf/BOLUM8_internet.pdf (28.12.2005 tarihinde indirilmiştir).

Mestçi, A. (2005). “**Türkiye İnternet Raporu 2005**”. TiMNET İnternet Medya Pazarlama. 2005.

Mioduser, D. (2001). “**İnternet-in-Education in Israel: Issues and Trends**”. Educational Technology Research and Development. 41:74-83, 2001.

Muğaoğlu, E., Nazlıçipek, N., Başlantı, U. (2001). “**Aday Öğretmenlerin Eğitim ve Öğretimde İnternet Kullanımı ile İlgili 1997 ve 2001 Yıllarındaki Durumlarının Karşılaştırılması**”. BTİE, 9-13.

O' Sullivan, M., Scott, T. (2000). "**Teaching Internet Information Literary: A Collobarative Approach (Part II)**", Multimedia Schools. 7,3: 34, 2000.

Odabaşı, F. (2002). "**İnternet ve Çocuk**". İstanbul: Kapital Medya A.Ş.

Oğuzertem, A. Y. (2001). "**Eğitim İçin İnternet, İnternet İçin Eğitim: Elektronik İletişim ve Etik**". Bilgi ve Toplum. 3:23-30, 2001.

Oliver, R., McLoughlin, C. (2001). "**Using networking tools to support online learning**". Editor: Fred Lockwood, Anne Gooley. Innovation in Open & Distance Learning: Successful Development of Online and Web – Based Learning. Kogna Page Limited. London. United Kingdom. 2001.

Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). "**İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanımları Üzerine Bir Çalışma**". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 26: [2004] 107-116.

Özdamar, K. (1997). "**Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi 1**". Anadolu Üniversitesi, Eskişehir: 1997.

Özmenler, K. N. (2001). Gata Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı web sitesi. <http://www.gata.edu.tr/dahilibilimler/ruhsagligi> (12.05.2005 tarihinde indirilmiştir).

Parmley, D.M. (1994) "**Move over, superman**". Vocational Educational Journal, Sayı 69, (1994), s. 51.

Pastore, M. (1998). "**Third of UK children use internet**"
http://www.clicks.com/stats/big_picture/demographics/article.php (12.04.2006 tarihinde indirilmiştir).

Pedroni, G. E. (1996). "**The Importance of the World Widw Web in Education K-12**".
http://www.geocities.com/Athens/5461/paper_1.html (03.11.2005 tarihinde indirilmiştir).

- Rıza, E. T. (2001). “**Eğitimde Bilgisayar Teknolojisi**”. İzmir: Kanyılmaz Matbaacılık
- Sarı, F. (2000). “**Eğitim Ortamlarında İnternette Nasıl Yararlanılır**”.
<http://bilkom.com.tr> (15.04.2005 tarihinde indirilmiştir).
- Sarıhan, T.D. (1998). “**Herkes İçin İnternet 98**”. İstanbul: Desnet Yayınları.1998.
- Seguin, A., & Seguin, C. “**Window to the world**”. Vocational Educational Journal, Sayı 70, (1995), s. 30-33.
- Smith, C. (2001). “**İnternet Use in the Elementary Education**”.
<http://www2.msstate.edu/~cms19/paper.htm> (13.09.2005 tarihinde indirilmiştir).
- Specht, J., Wood, E. ve Willoughby T. (2002). “**What Early Childhood Educators Need to Know About Computers in Order to Enhance the learning Environment**”.
http://www.cjlt.ca/content/vol28.1/specht_etal.html (05.Mart.2006 tarihinde indirilmiştir).
- Strasburger, V.C. ve Donnerstein E. (1999). “**Children, Adolescents and the Media**”
Issues and Solutions: Pediatrics 103(1): 129-139.
- Sümer, N. (2001). “**İnternet Kullanımının Toplumsal Katılım ve İlişkiler Üzerindeki Etkileri ve İnternet Bağımlılığı**”. Bilişim Toplumuna Giderken... Psikoloji, Sosyoloji ve Hukuk'ta Etkiler Sempozyumu. (23-24 Mart 2001). Ankara: Türkiye Bilişim Derneği Yayınları.
- Şentürk, A. (2000). “**Web Tabanlı Sınıfların Olumlu ve Olumsuz Yönlerinin Değerlendirilmesi**”. Uludağ Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi. 18-1.
<http://iktisat.uludag.edu.tr/dergi> (20.11.2005 tarihinde indirilmiştir).

Şimşek, A. (2002). “**Designing virtual learning environments**”. Paper presented at the First International Education Conference: Changing Times, Changing Needs. Eastern Mediterranean University. Gazimagusa, North Cyprus.

Şimşek, A. (2004). “**İnternet Destekli Eğitimde Öğrenme Etkinliklerinin Tasarımı**”. IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu.

Tertemiz – I., N. ve Özgür, Ç. (2000). “**Bilgisayar, Bilişim Teknolojileri ve Okul Aile İşbirliği**”. BITE 2000: Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi Bildiriler Kitabı. 15-17 .Mayıs 2000. Ankara: OTDÜ, 15-23, 2000.

Tezbaşaran, A. (1997). “**Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu**”. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

The Internet & IT Network. (2006). “**1 Milyar Kişi İnternet Kullanıyor**”. <http://turk.internet.com/haber/yazigoster.php3?yaziid=15535> (05.06.2006 tarihinde indirilmiştir).

The Internet & IT Network. (2005). “**Türkiye’de İnternet Kullanım Oranı % 14.**”. <http://turk.internet.com/haber/yazigoster.php3?yaziid=14134> (02.02.2006 tarihinde indirilmiştir).

Tor, H., ve Erden, O. (2004). “**İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma**”. The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET January 2004 ISSN: 1303-6521 Volume 3, Issue 1, Article 16

Tuğrul, B. (2003). “**Okul öncesi eğitimde kullanılan yöntem ve teknikler**”. Anadolu Üniversitesi Yayınları. 76 – 100.

Tuna, M. ve Özsoy, U. (2001). “**İnternet ve Üniversiteler**”. Bilişim Toplumuna Giderken ... Psikoloji, Sosyoloji ve Hukuk’ta Etkiler Sempozyumu. (23-24 Mart 2001). Ankara: Türkiye Bilişim Derneği Yayınları.

- Tuna, M. (2000). “**Türkiye’de Üniversitelerde İnternet Kullanımı**”. Muğla Üniversitesi Yayınları, 2000.
- Tuncer, N. (2002). “**Polisi Olmayan Şehir**”. Çoluk Çocuk. Sayı 13. (2002).
- Tuncer, N. (2002). “**Çocuk ve İnternet Kullanımı**”. Türk Kütüphaneciliği. 15-4: 427-435, 2001.
- Tural, N. (2002). “**Küreselleşmenin Üniversite Üzerine Etkileri: Çeşitli Ülkelerden Örnekler**”. Eğitim Araştırmaları. Sayı: 6, 99–120.
- Tuti, S. (2005). “**Eğitimde Bilişim Teknolojileri Kullanımı Performans Göstergeleri, Öğrenci Görüşleri ve Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi**”. Hacettepe Üniversitesi, s. 114-126, 2005.
- Türkiye News Kullanıcıları Sitesi. (2006). “**Genel Usenet Bilgisi**”.
<http://bid.ankara.edu.tr/start/help/news/usenet.htm> (13.05.2006 tarihinde indirilmiştir).
- Vural, Y., Fatoş T. ve diğerleri. (2001). “**İnternet Ortamında Eğitimin Yararları ve Sorunları**”. TBD Bilişim, 76, Ocak 2001.
- Wartella, E.A., Lee, J.H. ve Caplovitz, A.G. (2002). “**Children and Interactive Media**”.
http://www.markle.org/news-interactive_media_update.pdf
(13.07.2006 tarihinde indirilmiştir).
- Wilemon, A. H. (2001). “**İnternet Use in Elementary Classrom**”.
<http://www2.msstate.edu/~6aw101/project/paper.txt> (09.09.2005 tarihinde indirilmiştir).
- Wilson, E.K., Marsh, G.E. (1995). “**Social studies and the Internet revolutions**”. Social Education, Sayı 59, (1995), s. 198-202.

Woodard E. H. ve Gridina N. (2000). “**Media İn The Home. The Fifth Annual Survey Of Parents And Children**”.

<http://www.appcpenn.org/mediainhome/survey/survey7.pdf>

(28.06.2005 tarihinde indirilmiştir).

Yalın, H. İ. (2000). “**Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**”. Genişletilmiş 2.Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.

Yıldız, M. (2004). “**Bir Kamu Politikası Aracı Olarak İnternet Kafeler**”.

<http://www.edevlet.net/eTurkiye/internetkafeler.pdf> (29.08.2006 tarihinde indirilmiştir).

Young, L. (2000). “**Margaret. İnternet Temel Kullanım Klavuzu**”. 2.Baskı. Çevirenler: Mehmet Arı ve Erdal Önder, Editör: Cahit Akın, İstanbul: Alfa Basın Yayım Dağıtım Ltd. Şti.

EKLER

EK 1: İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları Anketi

Sevgili öğrenciler,

Bu anket Elazığ ilinde İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçlarını belirlemek için yapılan bir çalışmada kullanılacaktır. Elde edilen veriler başka hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Size yöneltilen soruların altındaki seçeneklerde size uygun olanın yanına (X) işareti koyunuz. Boşluklu olan kısımları ise doldurunuz. Vereceğiniz samimi cevaplar çalışmanın güvenilirliğini artıracaktır. Teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN

Danışman

Diğer GÜNDOĞDU

Bilgisayar Öğretmeni

dincergundogdu@hotmail.com

dincergundogdu@yahoo.com

1. Okulunuzun adı

2. Okuduğunuz sınıf?

4.Sınıf 5.Sınıf 6.Sınıf 7.Sınıf 8.Sınıf

3. Cinsiyetiniz?

Kız Erkek

4. Aileniz nerede yaşamaktadır?

Köy İlçe İl Merkezi

5. Babanızın öğrenim durumu?

- a) İlkokul
b) Ortaokul
c) Lise
d) Üniversite
e) Diğer (Lütfen yazınız.....)

6. Annenizin öğrenim durumu?

- a) İlkokul
b) Ortaokul
c) Lise
d) Üniversite

e) Diğer (Lütfen yazınız.....)

7. Kendinize ait bilgisayarınız var mı?

Evet Hayır

8. Ne kadar süredir bilgisayar kullanıyorsunuz?

1 yıldan az

1-2 yıl

3-4 yıl

5 yıl ve üzeri

9. İnternet nedir, biliyor musunuz?

Evet Kısmen Hayır

10. İnternet aboneliğiniz var mı?

Evet Hayır

11. İnternet aboneliğiniz yoksa internete nereden bağlanıyorsunuz?

Okuldan

İnternet Cafeden

Arkadaşımın evinden

Diğer(Lütfen yazınız.....)

12. İnternet kullanmayı nasıl öğrendiniz?

Evde ailemden öğrendim

Kendi kendime öğrendim

Okulda bilgisayar dersinde öğrendim

İnternet Cafede arkadaşlarımdan öğrendim

Diğer.....

13. İnterneti haftada kaç saat kullanıyorsunuz?

1-3 saat

4-6 saat

7-10 saat

10-15 saat

16 saatten fazla

14. İnternet kullanımı konusunda başarılı mısınız?

Evet Kısmen Hayır

15. İnternette en çok ziyaret ettiğiniz web sayfaları hangisidir?

Arama motorları

- Haber siteleri
- Sohbet odaları
- Oyun siteleri
- Eğlence siteleri (Film ve müzik indirme siteleri)

16. İnternet ile ilgili yenilikleri nereden öğreniyorsunuz?

- İnternet'ten
- Bilgisayar dergilerinden
- Okuldaki öğretmenlerimden
- Arkadaşlarımdan
- Ailemden
- Diğer.....

17. Kendinize ait E-posta adresiniz var mı?

- Evet
- Hayır

18. Aşağıdaki E-Posta sunucularından en fazla hangisini kullanıyorsunuz?

- Hotmail
- Yahoo
- Mynet
- Gmail
- Superonline

19. Sohbet programlarını haftada kaç saat kullanıyorsunuz?

- 1-3 saat
- 4-6 saat
- 7-10 saat
- 10-15 saat
- 16 saatten fazla

20. Kendinize ait web sayfanız var mı?

- Evet
- Hayır

21. İnternet kullanımının derslerinizdeki performansınızı arttırdığını düşünüyor musunuz?

- 01 Evet
- 02 Hayır
- 03 Kısmen

22. Ödevlerinizi ararken en çok hangi arama motorunu kullanıyorsunuz?

- Google
- Yahoo
- Arbul
- Altavista
- Mynet

23. İnternet üzerinden oyun oynuyor musunuz?

- Evet
- Hayır

24. İnternette ne tür oyunlar oynuyorsunuz?

- Savaş oyunları
- Strateji oyunları
- Zeka oyunları

- Sportif oyunlar
- Diğer.....

25. İnternet üzerinden alış-veriş yapıyor musunuz?

- Evet Hayır

26. İnternette alış-veriş sıklığınız nedir?

- Her gün
- Haftada bir
- Ayda bir
- Yılda bir
- 1 yıldan daha fazla

27. İnternet kullanımının faydalı olacağına inanıyorum. Önemli gördüğünüz ilk üç (3) tanesini rakam vererek sıralayınız ?

- Öğrenmek için yeterli zaman sağlaması
- Zaman ve mekan sınırlamasının olmaması
- İstediğim soruları rahatlıkla tartışabilme imkanı vermesi
- Kendimi ifade etme imkanı sağlaması
- Çok yönlü araştırma yapmamı sağlaması
- Arkadaşlarla işbirliği yapmamı sağlaması
- Diğer (Lütfen belirtiniz)

28. İnternet kullanımının olumsuz yönlerinden 3 (üç) tanesini önem sırasına göre yandaki kutucukları kullanarak numaralandırınız?

- Bilgisayar başında çok fazla zaman geçirerek sosyalleşme sürecini olumsuz etkilemesi
- Kişilerin kendilerini olduğundan farklı tanıtabilmesine imkan tanınması
- Maddi güçlükleri de beraberinde getirmesi
- Yasal olmayan ve ahlak dışı sitelere erişimin çok kolay olması
- Diğer (Lütfen belirtiniz)

29. İnternet kullanımı konusundaki önerilerinizi lütfen yazınız?

.....

.....

.....

EK 2: İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Yeterlik Düzeyi Anketi

		Çok iyi yapıyorum	Yapıyorum	Kısmen yapıyorum	Yapamıyorum	Hiç yapamıyorum
5.	Çok iyi yapıyorum					
4.	Yapıyorum					
3.	Kısmen yapıyorum					
2.	Yapamıyorum					
1.	Hiç yapamıyorum					
1	İnterneti kullanabiliyorum.	5	4	3	2	1
2	İnternette web sayfaları arasında rahatlıkla dolaşabiliyorum.	5	4	3	2	1
3	Kendime ait bir E-posta (E-mail) hesabı oluşturabiliyorum.	5	4	3	2	1
4	Elektronik Posta(E-mail) alıp, gönderebiliyorum.	5	4	3	2	1
5	Elektronik postaya dosya ekleyip arkadaşlarıma gönderebiliyorum.	5	4	3	2	1
6	MSN Messenger programında kendi hesabımı oluşturabiliyorum.	5	4	3	2	1
7	MSN Messenger programında listeme yeni kişiler ekleyebiliyorum.	5	4	3	2	1
8	MSN Messenger programında dosya alıp-gönderebiliyorum.	5	4	3	2	1
9	Teknolojideki yenilikleri internette takip edebiliyorum.	5	4	3	2	1
10	Sohbet ve forum sitelerine üye olabiliyorum.	5	4	3	2	1
11	Sohbet ve forum sitelerinin nezaket kurallarını biliyorum.	5	4	3	2	1
12	Sürekli ziyaret ettiğim bir siteyi Sık Kullanılanlar Listesine ekleyebiliyorum.	5	4	3	2	1
13	İnternet Explorer programının genel ayarlarını biliyorum. (Örneğin: açılış sayfasını, sayfanın tipini değiştirebiliyorum)	5	4	3	2	1
14	İnternette bulunan metin, sunu ses ve resim formatlarındaki dosyaları okuyabiliyorum.	5	4	3	2	1
15	İnternet'ten dosya indirebiliyorum.	5	4	3	2	1
16	Müzik ve film dosyalarını bilgisayarıma kaydedip bu dosyaları dinleyip, izleyebiliyorum.	5	4	3	2	1
17	İnternette müzik ve film dosyalarının indirilmesinin yasak olduğunu biliyorum.	5	4	3	2	1
18	Bir internet sitesinde yer alan bilginin geçerli ve güvenilir olup olmadığına dikkat ediyorum.	5	4	3	2	1
19	Arama motorlarında istediğim konuya ulaşabiliyorum.	5	4	3	2	1
20	Ödevlerimle ilgili internet üzerindeki kütüphanelerde arama yapabiliyorum.	5	4	3	2	1
21	İnternette bir bilgiyi bulduktan sonra üzerinde çalışmak için uygun biçimde bilgisayarıma kaydedebiliyorum.	5	4	3	2	1
22	Web sayfalarında bulduğum konuyu yazıcıdan çıktı alabiliyorum.	5	4	3	2	1
23	FTP(Dosya Transfer Protokolü)'nin ne olduğunu biliyor ve kullanabiliyorum.	5	4	3	2	1
24	İnternette günlük haberleri takip edebiliyorum.	5	4	3	2	1
25	Web sayfası oluşturup gerekli düzenlemeleri yapabiliyorum.	5	4	3	2	1
26	İnternet üzerinden oyun oynayabiliyorum.	5	4	3	2	1
27	İnternet üzerinden çok kullanıcılı oyunları birkaç arkadaşım ile birlikte oynayabiliyorum.	5	4	3	2	1
28	Ailem ile birlikte internet üzerinden alış-veriş yapabiliyorum.	5	4	3	2	1
29	İnternet üzerinden alış-veriş yaparken güvenlik önlemlerine dikkat ediyorum.	5	4	3	2	1
30	Ailem ile birlikte internet bankacılığını kullanabiliyorum.	5	4	3	2	1

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Elazığ'da doğdum. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimimi Elazığ'da tamamladım. 1995 yılında Fırat Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik ve Bilgisayar Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretmenliği'nde başladığım lisans öğrenimini 1999 yılında tamamladım. 1999 yılında MEB tarafından bilgisayar öğretmeni olarak İçel ili Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nda görevime başladım. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimime başlayarak, 2006 yılında "İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları" isimli tez çalışması ile yüksek lisansını tamamlamayı hedeflemekteyim. Şu an 100. Anadolu Teknik Lise – Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi'nde görev yapmaktayım.